

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028

Opracowanie:

Gmina Miasto Biłgoraj

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Spis treści

Wprowadzenie	5
1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	7
2. Podstawa prawna	9
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	10
3.1 Spójność dokumentu w skali makro	11
3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej.....	14
3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	23
3.4 Charakterystyka Miasta Biłgoraja	26
4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	30
4.1 Metodologia diagnozy delimitacyjnej.....	31
4.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze	32
4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	35
4.2 Wnioski z diagnozy delimitacyjnej	40
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	46
5.1 Metoda wyodrębnienia obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego.....	52
6. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji.....	53
6.1 Wyniki badania ankietowego dla obszarów rewitalizacji	53
6.2 Obszar rewitalizacji – charakterystyka i potencjał	67
6.3 Problemy społeczne obszaru rewitalizacji	69
6.4 Problemy infrastrukturalne obszaru rewitalizacji	74
6.5 Problemy społeczne i infrastrukturalne obszaru rewitalizacji – podsumowanie	78
7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	78
7.1. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	80
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	83
8.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	86
8.2 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	88
8.2.1 Projekty infrastrukturalne programu rewitalizacji	88
8.2.2 Projekty społeczne programu rewitalizacji	109
8.3 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	134
9. Wiązki projektowo – problemowe w programie rewitalizacji	136
10. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	139

10.1 Komplementarność przestrzenna.....	139
10.2. Komplementarność problemowa	140
10.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	141
10.4. Komplementarność międzyokresowa.....	142
10.5. Komplementarność źródeł finansowania	147
10.6 Podsumowanie komplementarności	147
10.7 Mechanizmy integracji	150
10.8 Dostępność.....	152
11. Indykatywne ramy finansowe	154
12. Opis struktury zarządzania.....	158
13. System monitoringu i ewaluacji	161
13.1 Monitoring.....	161
13.2 Ewaluacja.....	162
13.3 Aktualizacja GPR	164
13.4 Harmonogram realizacji	164
13.5 Koszty zarządzania	165
13.6 Wskaźniki realizacji	165
14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	167
14.1 Uspołecznienie opracowania GPR	167
14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR.....	170
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	172
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	173
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	173
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	173
17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	173
18. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno- przestrzennych obszaru rewitalizacji	174
18.1 Podobszar rewitalizacji	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
19. Załącznik matryca logiczna procesu rewitalizacji	176
Spis rysunków, tabel i wykresów	179

Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 (GPR) jest dokumentem operacyjnym umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na terenie miasta. By dochować zgodności przedmiotowego opracowania z uregulowaniami prawnymi, przy jego opracowaniu kierowano się zapisami:

- Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz.U. 2021 poz. 485),
- Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.,
- Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w Województwie Lubelskim Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Maj 2018.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 został opracowany zgodnie z metodyką zaproponowaną w następujących publikacjach:

- W. Jarczewski (red.), *Delimitacja krok po kroku*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2017 r.,
- A. Jadach - Sepiolo (red.), *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2018 r.,
- A. Jadach-Sepiolo, K. Spadło, A. Kułaczowska (red.), *Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnątrzmijskim*, Warszawa 2020 r. Publikacja ta powstała w ramach projektu *Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnątrzmijskim*, realizowanego przez Związek Miast Polskich oraz Instytut Rozwoju Miast i Regionów w ramach umowy dotacji z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej),
- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, *Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2016 r.

Zgodnie z zapisami ustawy, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy procesu rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

GPR jest narzędziem służącym do tworzenia warunków i koordynowania procesu rewitalizacji, który to proces jest zadaniem własnym każdej gminy. Proces przygotowania GPR poprzedzony został podjęciem Uchwały nr XXXV/380/2022 Rady Miasta Biłgoraja z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj oraz w dalszej kolejności Uchwały Nr XXXVI/388/2022 Rady Miasta Biłgoraja z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028.

Gmina Miasto Biłgoraj przystępując do opracowania GPR, zgodnie z przepisami ustawy, zobowiązana była do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta. Zgodnie z literą Ustawy obszar może zostać wskazany jako obszar zdegradowany, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

W ramach delimitacji gminy miejskiej Biłgoraj do rewitalizacji wybrano obszar cechujący się szczególną koncentracją wymienionych zjawisk, na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dla miasta Biłgoraja, jako obszar zdegradowany, w którym koncentrują się negatywne zjawiska społeczne wskazano obszar 3 (Rapy) oraz obszar 8 (Różnówka). Ze wskazanych obszarów wykazanych jako zdegradowane, wydzielono obszar do rewitalizacji. Obszar ten został podzielony na podobszary stanowiące obszar rewitalizacji:

- Podobszar Rapy o powierzchni 16,235 ha, co stanowi 0,77% całej powierzchni miasta, a liczba ludności zamieszkującej go to 369 osób, co stanowi 1,38% liczby ludności miasta. Zgodnie z przeprowadzonymi pracami diagnostycznymi jest to obszar o największym natężeniu problemów społecznych i współwystępujących problemach w sferze gospodarczej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.
- Podobszar Różnówka ma powierzchnię 27,37 ha, co stanowi 1,29% powierzchni miasta, a liczba mieszkańców dla podobszaru wynosi 1 251, co stanowi 4,67 % liczby

ludności miasta. Podobszar Różnówka został wydzielony z jednostki porównawczej „obszar 8” ze względu na wysokie natężenie problemów społecznych, tereny zielone i zabudowę wymagającą znacznych nakładów finansowych w celu dostosowania do osób o specjalnych potrzebach. Co więcej ze względu na pełnione funkcje społeczne i gospodarcze, wskazany podobszar ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Łącznie obszar rewitalizacji ma powierzchnię 43,61 ha stanowiącą 2,1% powierzchni miasta i jest zamieszkały przez 1 620 osób stanowiących 6,04 % ludności Biłgoraja. Oznacza to, że wytyczony obszar spełnia wymagania zawarte w ustawie odnośnie kryteriów obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji jest mniejszy niż obszar zdegradowany i składa się z dwóch podobszarów – podobszaru Rapy i Różnówka.

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Poniższe pojęcia należą do terminologii związanej z rewitalizacją, i pochodzą z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, z dnia 2 sierpnia 2016 r.:

REWITALIZACJA – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

STAN KRYZYSOWY – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej Gminy.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść

obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejne, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

PROGRAM REWITALIZACJI –

- inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji,
- gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777 z późn. zm.).

2. Podstawa prawna

Niniejszy dokument jest przygotowany w oparciu o przepisy prawa polskiego. Poniżej przedstawiono akty prawne regulujące proces rewitalizacji:

- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2021 poz. 485),
- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2022 poz. 1710),
- Ustawa o gospodarce nieruchomościami – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2021 poz. 1899),
- Ustawa o Krajowym Zasobie Nieruchomości – ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. 2021 poz. 1961),
- Ustawa o ochronie praw lokatorów – ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. 2022 poz. 172),
- Ustawa o ochronie zabytków – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2022 poz. 840),

- Ustawa o oś – ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2022 poz. 1029),
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022 poz. 503),
- Ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne – ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. 2021 poz. 1990),
- Ustawa o samorządzie gminnym – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 poz. 559),
- Wytyczne Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali „makro” i „mikro”. Należy zwrócić uwagę na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju. Na poniższej grafice przedstawiono schemat celów i kierunków działań GPR Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028. W dalszych podrozdziałach przedstawiono zgodność dokumentów programowych z GPR na poziomie celów i kierunków działań z dokumentami strategicznymi w skali krajowej, regionalnej oraz miejskiej.

Rysunek 1 Schemat celów i kierunków działań GPR Gminy Miasto Biłgoraj 2022-2028

Podsystem	Cel strategiczny	Kierunki działań
Spółeczny	1. Wysoki poziom aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1 Wzrost poziomu przedsiębiorczości, rozwój rynku pracy obszaru rewitalizacji 1.2 Tworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją 1.3 Aktywizacja i włączenie społeczne grup zagrożonych marginalizacją, wykluczeniem społecznym

Podsystem	Cel strategiczny	Kierunki działań
		1.4 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego
Przestrzenno-funkcjonalny	2. Uporządkowane przestrzenie publiczne, przyrodnicze i mieszkalne, stanowiące bazę dla działań aktywizacyjnych	2.1 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców 2.2 Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej 2.3 Poprawa parametrów użytkowych układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

3.1 Spójność dokumentu w skali makro

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono zgodność (komplementarność) GPR Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 z dokumentami w skali makro (na poziomie krajowym). Zgodność ta jest wykazywana na poziomie celów strategicznych i kierunków działań. W przypadku istnienia takiej zgodności (komplementarności) zostało to oznaczone pogrubioną czcionką.

Tabela 1 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym
Strategia Europa 2020
Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: <ul style="list-style-type: none"> • rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, • rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, • rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności
Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym

Cele i zadania:

1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki:
 - Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
 - Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
 - **Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,**
 - Stworzenie Polski Cyfrowej,
 - **Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”,**
 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.
2. Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów:
 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
 - **Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,**
 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.
3. Efektywność i sprawność państwa:
 - Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
 - **Wzrost społecznego kapitału rozwoju.**

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Cele i zadania:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,
2. **Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się**

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym

czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,

3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,
4. **Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,**
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
6. **Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, 1250, 1948 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 5). Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Cele i zadania:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:
 - Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji,
 - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych
 - Przemiany strukturalne sektora,
 - **Nowe formy działania i współpracy,**
 - **Nowoczesne instrumenty wsparcia,**
 - Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych,
 - Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki,

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym

- Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie.
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne,
 - **Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,**
 - **Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów,**
 - Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe,
 - **Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.**
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
- Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli,
 - **Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne - dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw,**
 - Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
 - Cyfrowe państwo usługowe,
 - Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne,
 - **Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.**

Źródło: opracowanie własne

3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono zgodność (komplementarność) GPR Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 z dokumentami w skali regionalnej. Zgodność ta jest wykazywana na poziomie celów strategicznych i kierunków działań. W przypadku istnienia takiej zgodności (komplementarności) zostało to oznaczone pogrubioną czcionką.

Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym
Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 Roku
<p>Układ obszarów i priorytetów Strategii przedstawia się następująco:</p> <p>Cel strategiczny 1. – Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych,</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych,</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne,</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym,</p> <p>Cel operacyjny 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych.</p> <p>Cel strategiczny 2. – Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych,</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej,</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych),</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,</p> <p>Cel operacyjny 2.4. Ochrona walorów środowiska.</p> <p>Cel strategiczny 3. – Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu,</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii,</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw,</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej,</p> <p>Cel operacyjny 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu.</p> <p>Cel strategiczny 4. – Wzmacnianie kapitału społecznego,</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego,</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych,</p> <p>Cel operacyjny 4.3. Włączenie i integracja społeczna,</p> <p>Cel operacyjny 4.4. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej,</p> <p>Cel operacyjny 4.5. Bezpieczeństwo publiczne,</p> <p>Cel operacyjny 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania.</p>
Projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 przekazany do Komisji Europejskiej

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Cel główny Programu to wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu, sprzyjające zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców.

Cel główny zostanie osiągnięty przez interwencję w ramach 11 Priorytetów obejmujących 5 celów polityki pakietu legislacyjnego UE.

PI Badania naukowe i Innowacje:

- Cel szczegółowy 1(i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii,
- Cel szczegółowy 1(iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.

PII Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu:

- Cel szczegółowy 1(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych,
- Cel szczegółowy 1(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.

PIII Ochrona zasobów środowiska i klimatu:

- Cel szczegółowy 2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego,
- Cel szczegółowy 2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej,
- Cel szczegółowy 2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej,
- **Cel szczegółowy 2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.**

PIV Efektywne wykorzystanie energii

- Cel szczegółowy 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- Cel szczegółowy 2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.

PV Zrównoważona mobilność miejska

- Cel szczegółowy 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

elementu transformacji w kierunku gospodarki zero emisyjnej.

PVI Zrównoważony system transportu

- Cel szczegółowy 3(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności trans granicznej.

PVII Rozwój infrastruktury społecznej i zdrowotnej

- **Cel szczegółowy 4(ii) (EFRR) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online,**
- **Cel szczegółowy 4(iii) (EFRR) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne,**
- Cel szczegółowy 4(v) (EFRR) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej,
- **Cel szczegółowy 4(vi) (EFRR) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.**

PVIII Zwiększenie spójności społecznej

- **Cel szczegółowy 4(h) (EFS+) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji,**
- Cel szczegółowy 4(i) (EFS+) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów,
- Cel szczegółowy 4(j) (EFS+) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie,
- **Cel szczegółowy 4(k) (EFS+) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z**

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej,

- Cel szczegółowy 4(l) (EFS+) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

PIX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy

- Cel szczegółowy 4(a) (EFS+) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej,
- Cel szczegółowy 4(b) (EFS+) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy,
- Cel szczegółowy 4(d) (EFS+) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia.

PX Lepsza edukacja

- Cel szczegółowy 4(e) (EFS+) poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego,
- Cel szczegółowy 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- Cel szczegółowy 4(g) (EFS+) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.

PXI Rozwój zrównoważony terytorialnie

- **Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich,**
- Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Poniżej przedstawiono cele w podziale na poszczególne obszary interwencji.

Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)

- P.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,

Zagrożenia hałasem (ZH)

- **ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelskim,**

Pola elektromagnetyczne (PEM)

- PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,

Gospodarowanie wodami (GW)

- GW I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych I podziemnych
- GW.II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą,

Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)

- GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,

Zasoby geologiczne (ZG)

- ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,

Gleby (GL)

- GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu,

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

- GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego,

Zasoby przyrodnicze (ZP)

- ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej,
- ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- ZP.III. Zwiększanie lesistości,

Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

- PAP I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) to dokument programowy, w którym określono cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (ang. *Recovery and Resilience Facility* – RRF). Horyzont czasowy realizacji KPO to koniec sierpnia 2026 r.

Obszary wsparcia:

- **Odporność i konkurencyjność gospodarki: nowe miejsca pracy; nowe inwestycje i wyższe zarobki; pomoc rodzicom na rynku pracy (więcej żłobków i klubów dziecięcych); likwidacja barier prawnych i ułatwienia dla firm; innowacje i nowoczesne technologie.**
- Zielona energia i zmniejszenie energochłonności: czyste powietrze, szybsza wymiana starych pieców węglowych na bardziej ekologiczne, zakup paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych, inteligentna sieć energetyczna, technologie wodorowe, zielone miasta.
- Transformacja cyfrowa: szybki Internet, e-usługi, sale informatyczne i komputery dla szkół, bezpieczeństwo w Internecie.
- Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia: nowy sprzęt dla szpitali, modernizacja placówek medycznych, liczniejszy personel medyczny, większa dostępność do usług medycznych, rozwój przemysłu farmaceutycznego w Polsce.
- Zielona, inteligentna mobilność: więcej autobusów elektrycznych i wodorowych, więcej nowoczesnych pociągów i linii kolejowych, kolejne obwodnice, bezpieczniejsze drogi.
- Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Biłgorajskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 (AKTUALIZACJA)

Dla obszarów wymagających interwencji określono cele, kierunki interwencji oraz zadania, mające wpłynąć na poprawę danego komponentu. Wyznaczone cele są następujące:

1. Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
2. **Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego.**
3. Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych.
4. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą.
5. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz rozbudowa infrastruktury związanej z oczyszczaniem ścieków.
6. Optymalizacja wykorzystania zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko w trakcie prowadzenia geologicznych prac poszukiwawczych i rozpoznawczych oraz w trakcie eksploatacji złóż kopalin.
7. Ochrona gleb na terenach rolnych i leśnych, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz zwiększenie skali rekultywacji terenów zdegradowanych.
8. Ograniczenie ilości odpadów kierowanych do składowania, zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększenie poziomu recyklingu odpadów i przygotowania do ponownego użycia, zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie.
9. **Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, a także rozwój trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.**
10. Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030

Układ celów w Strategii przedstawia się następująco:

Cel główny: Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziom ubóstwa do roku 2030

- **Cel operacyjny 1: Niwelowanie poziomu bezrobocia oraz ograniczanie jego skutków.**

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

- **Cel operacyjny 2: Wzrost poziomu współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i niepublicznymi, konsolidacja oferty pomocowej dla osób zagrożonych wykluczeniem.**

Cel główny: Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa.

- **Cel główny: Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa,**
- **Cel operacyjny 1: Wsparcie osób starszych w środowisku lokalnym powodujące wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym, zawodowym,**
- **Cel operacyjny 2: Zapewnienie kompleksowego i wysokiego poziomu usług skierowanych do osób starszych,**
- **Cel operacyjny 3: Rozwój systemu opieki oraz ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność osób starszych nie mogących samodzielnie funkcjonować w środowisku.**

Cel główny: Adaptacja systemu efektywnie wspierającego rodzinę.

- **Cel operacyjny 1: Wzmacnianie potencjału rodzin poprzez upowszechnianie wzorców pozytywnego rodzicielstwa.**
- **Cel operacyjny 2: Budowa systemu pomocy wspierającego działania podejmowane w pieczy zastępczej.**
- **Cel operacyjny 3: Profesjonalizacja działań kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.**

Cel główny: Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe

- **Cel operacyjny 1: Przeciwdziałanie oraz łagodzenie skutków niepełnosprawności.**
- **Cel operacyjny 2: Zapewnienie kompleksowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami**
- **Cel operacyjny 3: Podniesienie poziomu aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami**
- **Cel operacyjny 4: Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnościami.**

Cel główny: Poprawa jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.

- **Cel operacyjny 1: Poprawa dostępności usług dla osób doświadczających kryzysu psychicznego,**
- **Cel operacyjny 2: Ułatwienie dostępu do opieki zdrowotnej.**

Cel główny: Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne

- **Cel operacyjny 1: Poprawa trwałości i stabilności funkcjonowania organizacji pozarządowych**

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

w Powiecie Biłgorajskim,

- Cel operacyjny 2: Wzmocnienie i rozwój współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym,
- Cel operacyjny 3: Wzrost aktywności mieszkańców Powiatu Biłgorajskiego w działaniach obywatelskich oraz wzrost postaw prospołecznych.

Źródło: opracowanie własne

3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono zgodność (komplementarność) GPR Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 z dokumentami w skali lokalnej. Zgodność ta jest wykazywana na poziomie celów strategicznych i kierunków działań. W przypadku istnienia takiej zgodności (komplementarności) zostało to oznaczone pogrubioną czcionką.

Tabela 3 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biłgoraja - Dokument Ramowy 2014

Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Biłgoraj obejmuje Gminę Biłgoraj, Gminę Miasto Biłgoraj oraz Gminę Księżpol.

Działania rozwojowe MOF Biłgoraj ukierunkowane na osiągnięcie sformułowanych wizji i misji koncentrują się w następujących czterech Obszarach Strategicznych:

- Efektywna gospodarka,
- Czyste środowisko,
- Aktywna i zintegrowana turystyka,
- Otwarte i aktywne społeczeństwo.

Dla każdego z obszarów strategicznych wyznaczono cele operacyjne. Ich układ przedstawia się następująco:

Efektywna gospodarka:

- **G1. Wzrost konkurencyjności firm poprzez wdrażanie innowacyjnych rozwiązań oraz rozwój współpracy sieciowej (również w wymiarze międzynarodowym),**
- G2. Rozwój strefy usług dla przedsiębiorstw oraz promocja gospodarcza,
- **G3. Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną MOF Biłgoraj,**
- G4. Rozwój wybranych sektorów biogospodarki poprzez lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów i kooperację w łańcuchach wartości dodanej.

Czyste środowisko:

- Ś1. Racjonalne i efektywne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- Ś2. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez prowadzenie efektywnej gospodarki odpadami i rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- Ś3. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze prywatnym i publicznym,
- **Ś4. Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów przyrody.**

Aktywna i zintegrowana turystyka:

- T1. Stworzenie atrakcyjnej, dostosowanej do potrzeb rynku oferty turystycznej wykorzystującej lokalny potencjał i specyfikę obszaru MOF,
- T2. Promocja i kreowanie produktów turystycznych,
- **T3. Rozwój kultury i dziedzictwa kulturowego na potrzeby rozwoju turystyki,**
- **T4. Dostosowanie przestrzeni turystycznej do potrzeb ruchu turystycznego.**

Otwarte i aktywne społeczeństwo:

- **S1. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy i nowych umiejętnościach,**
- **S2. Partycypacja społeczna i współzrządzenie,**
- **S3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (w tym cyfrowemu)**
- **S4. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i promocja zdrowego stylu życia.**

Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Biłgoraj 2020 roku ma być atrakcyjnym, nowoczesnym, dynamicznie rozwijającym się obszarem z gospodarką opartą na zrównoważonym rozwoju, a także jako obszarem o wysokiej jakości życia oraz wyjątkowych walorach środowiskowych.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biłgoraj

Cele główne rozwoju miasta – strategiczne:

1.1. Biłgoraj - miasto organiczne, modelowy wzorzec naturalnej symbiozy przyrody i działań antropogenicznych.

1.2. Biłgoraj - miasto o randze ośrodka obsługi części województwa oraz węzłowy ośrodek przedsiębiorczości.

1.3. Biłgoraj - miasto oryginalnych tradycji i specyficznych funkcji w regionie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Biłgoraj na lata 2016 - 2022

W założeniach Strategii Biłgoraj powinien zostać miastem pełnej integracji społecznej, stwarzającym możliwości zaspakajania potrzeb wszystkich mieszkańców oraz skutecznego rozwiązywania problemów, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz osób, rodzin i grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Zdefiniowana następujące cele strategiczne i odpowiadające im cele szczegółowe:

Cel strategiczny 1. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- **Cel szczegółowy 1.1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa jako podstawowego wykluczenia społecznego,**
- **Cel szczegółowy 1.2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych,**
- **Cel szczegółowy 1.3. Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania bezdomności.**

Cel strategiczny 2. Stworzenie systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,

- **Cel szczegółowy 2.1. Koordynacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie wspierania dziecka i rodziny.**

Cel strategiczny 3. Stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

- **Cel szczegółowy 3.1. Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie,**
- **Cel szczegółowy 3.2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.**

Cel strategiczny 4. Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych,

- **Cel szczegółowy 4.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych,**
- **Cel szczegółowy 4.2. Tworzenie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełnienie społecznie aktywnej roli i integracji ze środowiskiem.**

Lokalna strategia rozwoju na lata 2016-2023 lokalnej grupy działania „Ziemia Biłgorajska”

W niniejszym dokumencie wyznaczono trzy cele ogólne:

Cel Ogólny 1.0. Konkurencyjna Gospodarka Ziemi Biłgorajskiej.

- **Cel szczegółowy 1.1. Rozwój i podniesienie konkurencyjności istniejących przedsiębiorstw z uwzględnieniem innowacyjnego wykorzystania lokalnych zasobów,**
- **Cel szczegółowy 1.2. Rozwój aktywności gospodarczej mieszkańców.**
- **Cel szczegółowy 1.3. Funkcjonowanie biura LGD**

Cel Ogólny 2.0. Rozwinięty Kapitał Społeczny I Wysoka Jakość Życia Mieszkańców.

- **Cel szczegółowy 2.1. Wzmocnienie kapitału społecznego w wyniku działań szkoleniowych i edukacyjnych,**
- **Cel szczegółowy 2.2. Rozwój infrastruktury integracji społecznej,**
- **Cel szczegółowy 2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców poprzez ich integrację oraz wspieranie działalności związanej z zachowaniem lokalnej tradycji i kultury biłgorajskiej.**

Cel Ogólny 3.0. Zintegrowana Ziemia Biłgorajska Wykorzystująca Bogactwa Przyrodnicze.

- **Cel szczegółowy 3.1. Wykorzystanie zasobów przyrodniczych Ziemi Biłgorajskiej podnoszące wartość przestrzeni turystycznej.**

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2018-2021 z prognozą do roku 2025

Układ celów programu przedstawia się następująco:

- Cel: poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- **Cel: zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego,**
- Cel: stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych,
- Cel: osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa; rozbudowa infrastruktury związanej z oczyszczaniem ścieków na obszarach wiejskich,
- Cel: ochrona gleb na terenach rolnych i leśnych, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz zwiększenie skali rekultywacji terenów zdegradowanych,
- Cel: ograniczenie ilości odpadów kierowanych do składowania, zwiększenie poziomu recyklingu odpadów i przygotowania do ponownego użycia, zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie,
- **Cel: zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa; rozwój trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody,**
- Cel: ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska.

Źródło: opracowanie własne

3.4 Charakterystyka Miasta Biłgoraja

Biłgoraj położony jest w południowej części województwa lubelskiego, na zachodnich obrzeżach Roztocza, w sąsiedztwie Roztoczańskiego Parku Narodowego i Puszczy Solskiej, w widłach rzek Biała Łada i Czarna Łada, przy ważnych szlakach drogowych: Warszawa - Lublin - Przemysł - wschodnia granica Polski oraz liniach kolejowych nr 65 Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS) Sławków – Hrubieszów – granica państwa i nr 66 normalnotorowa Zwierzyniec – Stalowa Wola. Miasto odgrywa rolę regionalnego centrum usług medycznych,

ośrodka kulturalno-oświatowego, rekreacyjno-sportowego i handlowego dla skupionych wokół niego kilkunastu gmin.

Biłgoraj znajduje się w odległości około 90 km od Lublina, 232 km od Warszawy, 94 km od Rzeszowa, 77 km od polsko-ukraińskiego przejścia drogowego w Hrebennem i 113 km od przejścia drogowego w Medyce. O historii i bogatym dziedzictwie kulturowym miasta świadczą zabytki. Na terenie Biłgoraja zarejestrowanych jest wiele zabytków architektury i kultury, ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków tj.:

- 27 zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru,
- 18 zabytków nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Układ przestrzenny Biłgoraja, z licznymi terenami zielonymi i rekreacyjnymi stanowi ważny element atrakcyjności miasta. Ponad połowę obszaru miasta stanowią użytki zielone, w tym: około 450 ha to łąki i pastwiska, 160 ha to lasy i ponad 50 ha obejmują parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej. Tereny zabudowane i przeznaczone pod zabudowę stanowią około 35% powierzchni miasta. W skali regionalnej znaczenie mają dwie wiodące funkcje miasta:

- przemysłowa,
- centrum usług m. in. w zakresie szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury i administracji.

Układ przestrzenny miasta został oparty o trakty komunikacyjne przebiegające: z południa w kierunku zachodnim z przeprawą przez Białą Ładę - do Lublina oraz w kierunku wschodnim - do Zamościa. Na tych wylotach usytuowane były bramy miejskie: Tarnogrodzka, Lubelska i Zamojska. Dominantę przestrzenną stanowił Rynek, na którym znajdowały się trzy budynki mające funkcje handlowe. W jednym z nich część budynku została przeznaczona na siedzibę ratusza. Pozostałe akcenty przestrzenne to zespoły sakralne. Kościół katolicki znajduje się w pobliżu północno - wschodniego narożnika Rynku. Miasto powstałe w widłach dwóch rzek: Białej Łady i Czarnej Łady, dla swojego rozwoju wykorzystało jedyny możliwy kierunek – z północy na południe - ku Puszczy Solskiej. Miasto wykształciło układ pasmowy na lewym brzegu Białej Łady, który przetrwał do stanu obecnego, z zauważalną jednak tendencją do powolnej zmiany w strukturę zwartą, bardziej koncentryczną.

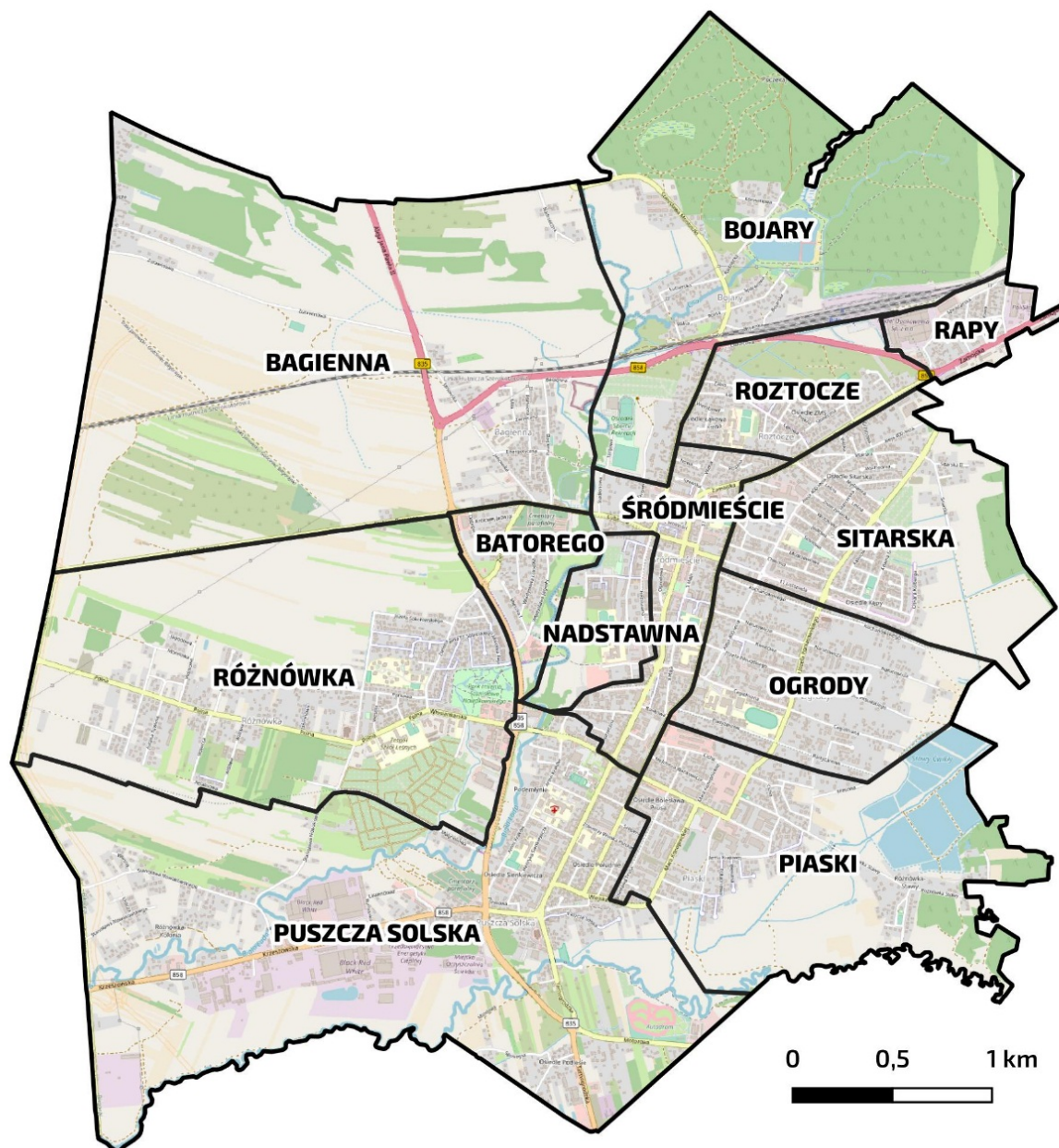
Podstawowa część miasta powstała na bazie układu historycznego, wzdłuż doliny Białej Łady, rozciąga się na szerokości ok. 1,5 km i długości 3,5 km w kierunku północnym, natomiast w rejonie ul. Zamojskiej, w kierunku północno-wschodnim, na długości ponad 4 km. Główną osią organizmu miejskiego pozostaje historyczna linia kompozycyjna – ulica Tadeusza

Kościuszki, przy której koncentrują się obiekty usług administracji, finansowych, łączności, kultury, oświaty, zdrowia, głównie zaś handlu detalicznego.

W skład miasta Biłgoraja wchodzi 12 osiedli: Bojary, Roztocze, Rapy, Sitarska - Kępy, Ogrody, Piaski, Puszcza Solska, Różnówka, Bagienna, Śródmieście, Nadstawna, Batorego.

Podstawowym dokumentem regulującym stan prawny zagospodarowania przestrzennego miasta Biłgoraja jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Biłgoraj*. Studium określa politykę przestrzenną miasta, w tym również zasady zagospodarowania przestrzennego służące realizacji celów publicznych. Warto zauważyć, że według danych GUS w 2020 roku 97,3% ogólnej powierzchni miasta objętych była miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Grafika 1 Podział ewidencyjny miasta Biłgoraja

Źródło: opracowanie własne

4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 15. ust. 1 pkt. 1 ustawy o rewitalizacji GPR powinien zawierać szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na tym obszarze. Opracowanie diagnozy jest prowadzone w czterech etapach, które zaprezentowane są na grafice poniżej.

Grafika 2 Logika definiowania i klasyfikacji problemowej obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W ramach opracowania, pt. *Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji* zrealizowano pierwsze trzy etapy diagnozy, czyli diagnozę delimitacyjną oraz wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wynik tego etapu prac uzyskał aprobatę Rady Miasta Biłgoraja (Uchwała Nr XXXV/380/2022 Rady Miasta Biłgoraja z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj). Poniżej w dwóch podrozdziałach przedstawiono podsumowanie analizy delimitacyjnej dla obszaru rewitalizacji w Gminie Miasto Biłgoraj. Obszar rewitalizacji obejmuje dwa następujące podobszary rewitalizacji:

- Podobszar Rapy,
- Podobszar Różnówka.

Ostatni etap diagnozy obejmuje szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji. Ważnym elementem prowadzonej szczegółowej analizy było przeprowadzenie badania ankietowego

wśród mieszkańców Biłgoraja na temat kondycji obszaru oraz celów i sposobów na przeprowadzenie procesów rewitalizacyjnych.

4.1 Metodologia diagnozy delimitacyjnej

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 jest dokumentem strategicznym o charakterze lokalnym. Podając za ustawą, *rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji*. Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Biłgoraju, zakładała w głównej mierze oparcie się na mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Pierwszy etap opracowania polegał na przeprowadzeniu tzw. analizy danych zastanych.

Metoda ta opiera się na zgromadzeniu rzetelnych i przydatnych materiałów i danych statystycznych, które zostały w późniejszych etapach poddane analizie. Po wyselekcjonowaniu istotnych informacji przeprowadzona została właściwa analiza, obejmująca w głównej mierze dokumenty i źródła danych zidentyfikowane i uznane za istotne dla procesu badawczego.

W trakcie opracowywania i tworzenia niniejszego dokumentu zastosowano dwa podejścia, bazujące na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie i przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. W ujęciu przestrzennym posłużono się danymi, które zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji ma na celu zidentyfikowanie obszarów, na których w sposób szczególny koncentrują się negatywne zjawiska, po to, by móc podjąć skuteczne działania, które przyczynią się do wyprowadzenia tych obszarów ze stanu kryzysowego oraz umożliwią prowadzenie zaplanowanej interwencji rozwojowej.

Obszary deficytowe zostały wyznaczone z uwzględnieniem zmiennych, przede wszystkim, z zakresu sfery społecznej, a w następnej kolejności zmiennych pozaspółecznych, tj. ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Delimitacja przeprowadzona w ramach opracowywania niniejszego dokumentu obejmowała następujące etapy:

1. Podział terenu gminy na jednostki statystyczne (zmodyfikowane jednostki pseudonaturalne).
2. Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji.
3. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe). Wynikiem tego, było wyodrębnienie obszarów o szczególnym nasileniu problemów społecznych (metoda: analiza danych zastanych pozyskanych z Urzędu Miasta, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji i Powiatowego Urzędu Pracy), normalizacja danych zastanych (standaryzacja), a następnie opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.
4. Przeprowadzenie analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze pozaspółecznej. Analizę czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych przeprowadzoną poprzez przedstawienie poszczególnych czynników zarówno w skali ilościowej, jak i jakościowej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
5. Wyodrębnienie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania - w wymiarze społecznym i pozaspółecznym.
6. Wyodrębnianie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni – (maksymalnie 20% powierzchni miasta) oraz ludności (maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących miasto).

4.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze

Podział obszaru miasta na jednostki statystyczne (zmodyfikowane jednostki pseudonaturalne) oparty został w oparciu o przesłanki natury geograficznej, administracyjnej oraz te natury funkcjonalnej. W pierwszej kolejności zastosowano zasadę, aby jednostki porównawcze stanowiły „jednostki

autonomiczne” charakteryzujące się posiadaniem tzw. centrum skupienia lokalnego. Tym samym dobre jednostki porównawcze wykazują się specyfiką funkcjonalno – przestrzenną (geograficzną). Ważnym czynnikiem przy wyodrębnieniu obszarów były ich granice. Obszary porównawcze posiadają następujące rodzaje granic:

- administracyjne – mieszczą się w granicach administracyjnych miasta,
- naturalne, wewnętrzne, np. rzeki Biała Łada i Czarna Łada ,
- przebiegające wzdłuż ważnych ciągów komunikacyjnych.

Dodatkowo wzięto pod uwagę specyfikę obszarów, ich endogeniczne problemy, ciężenia funkcjonalne.

Z tego względu ważną przesłanką doboru granic obszarów porównawczych były kryteria takie jak:

- zasiedziałość mieszkańców
- tożsamość zbiorowa (lokalne my),
- ośrodki skupienia dla życia zbiorowego,
- organizacja grupowa (czynnik religijny, stowarzyszenia społeczne, instytucje lokalne).

Proces doboru jednostek porównawczych odbywał się z udziałem pracowników samorządowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych oraz liderów lokalnych. Prace konsultacyjne prowadzone były przez powołany Zespół ds. rewitalizacji, będący gremium złożonym z przedstawicieli Urzędu Miasta Biłgoraja oraz wykonawcy Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner z Cieszyna.

W wyniku prowadzonej delimitacji wyodrębniono następujące obszary porównawcze:

- Obszar 1 Osiedle Bojary,
- Obszar 2 Osiedle Roztocze,
- Obszar 3 Osiedle Rapy,
- Obszar 4 Osiedle Sitarska - Kępy,
- Obszar 5 Osiedle Ogrody,
- Obszar 6 Osiedle Piaski,
- Obszar 7 Osiedle Puszcza Solska,
- Obszar 8 Osiedle Różnówka,
- Obszar 9 Osiedle Bagienna,
- Obszar 10 Osiedle Śródmieście,
- Obszar 11 Osiedle Nadstawna,
- Obszar 12 Osiedle Batorego.

Podział obszaru miasta na jednostki pomocnicze z uwzględnieniem powierzchni oraz liczby mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Zestawienie obszarów porównawczych (ewidencyjnych) w ramach programu rewitalizacji

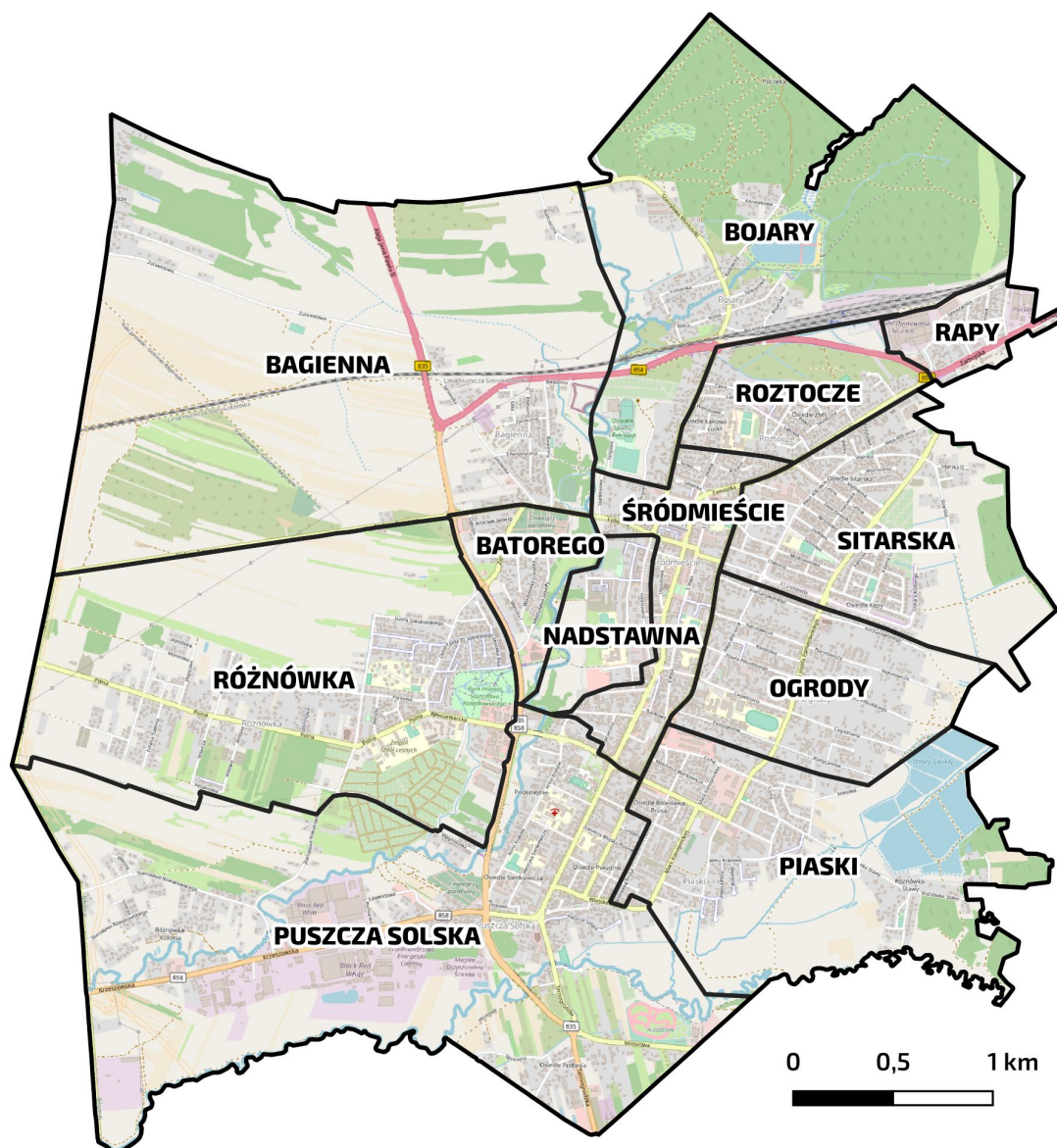
Jednostki porównawcze		Powierzchnia [km ²]	Udział powierzchni	Ludność [os]	Udział ludności
Osiedle Bojary	Obszar 1	2,67	12,66	475	1,8%
Osiedle Roztocze	Obszar 2	0,42	1,97	1 926	7,2%
Osiedle Rapy	Obszar 3	0,31	1,45	369	1,4%
Osiedle Sitarska - Kępy	Obszar 4	1,26	5,97	3 291	12,3%
Osiedle Ogrody	Obszar 5	1,13	5,37	3 140	11,7%
Osiedle Piaski	Obszar 6	1,77	8,37	1 636	6,1%
Osiedle Puszcza Solska	Obszar 7	4,22	20,02	4 815	18,0%
Osiedle Różówka	Obszar 8	3,26	15,46	3 127	11,7%
Osiedle Bagienna	Obszar 9	4,62	21,90	821	3,0%
Osiedle Śródmieście	Obszar 10	0,77	3,65	4 474	16,7%
Osiedle Nadstawna	Obszar 11	0,42	1,99	2 305	8,6%
Osiedle Batorego	Obszar 12	0,25	1,19	406	1,5%
Miasto ogółem	Całość	21,10	100,00	26 785	100%

Źródło: opracowanie własne

* Pseudonaturalne jednostki statystyczne to fragmenty przestrzeni wyodrębniane do celów administracyjnych, planistycznych czy statystycznych w odniesieniu do pewnych istniejących skupisk i granic.

Grafika poniżej prezentuje podział Gminy Miejskiej Biłgoraj na wskazane obszary porównawcze.

Grafika 3 Podział miasta na jednostki statystyczne

podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym etapem było przeprowadzenie wskaźnikowej analizy porównawczej w obrębie wyłonionych obszarów. Umożliwiło to wskazanie obszaru znajdującego się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, a także współwystępowanie niepożądanych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych obszarów konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które w sposób istotny je różnicują. Zmienne te odnoszą się do aspektów społecznych, jak również środowiskowych, przestrzennych i technicznych. Szczegółowy opis kryteriów delimitacji przedstawiony został w poniższej tabeli.

Tabela 5 Kryteria delimitacji GPR Biłgoraj

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a zgonów na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja
Sfera społeczna	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom zasiedlania/wyludniania się gminy. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja
Sfera społeczna	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej lokalnej społeczności. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
Sfera społeczna	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Biłgoraju
Sfera społeczna	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy - udziału osób długotrwale bezrobotnych wśród liczby bezrobotnych ogółem. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
Sfera społeczna	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Biłgoraju

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze z punktu widzenia przemocy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
Sfera społeczna	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze oraz obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej, uwzględniający liczbę osób zarejestrowanych w MOPS, mających problemy z alkoholem. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
Sfera społeczna	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Biłgoraju
Sfera społeczna	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji społecznych do liczby ludności. Źródło danych: KRS rejestr stowarzyszeń
Sfera społeczna	Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający kwotę udzielanych świadczeń przez MOPS Biłgoraj, pokazujący łączną kwotę świadczeń w przeliczeniu na liczbę osób pobierających zasiłki. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający liczbę osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźnik pokazuje zagęszczenie osób niepełnosprawnych na danym obszarze. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
Sfera gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: CEIDG i KRS rejestr przedsiębiorców
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba pustych lokali na km ²	Wskaźnik określający liczbę pustych lokali komunalnych w przeliczeniu na km ² . Wskaźnik pokazuje poziom rozwoju społeczno – gospodarczego danego obszaru. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność do usług społecznych (banki, poczta, urząd, przychodnia) na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na 1000 mieszkańców (w znaczeniu organizacyjnym). Źródło: badania własne
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba udogodnień w przestrzeniach publicznych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu	Wskaźnik skupiający się na ocenie występujących barier urbanistycznych, które utrudniają rozwój nowych funkcji. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera środowiskowa	Liczba nieruchomości zawierających wyroby azbestowe / km ²	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi wyliczony został w oparciu o dane zawarte w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Biłgoraj. Wartość wskaźnika wyliczono na podstawie liczby obiektów zawierających wyroby azbestowe w stosunku do powierzchni jednostki. Źródło: badania własne
Sfera środowiskowa	Udział terenów zielonych w zasobie gminnym	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni zielonych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów zielonych na danym obszarze. Źródło: dane GUS, badania własne
Sfera środowiskowa	Jakość powietrza	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana na podstawie oceny jakościowej. Źródło: badania własne
Sfera techniczna	Liczba zabytków na km ²	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie obiektów zabytkowych na poszczególnych obszarach, których obecność generuje rosnące koszty związane z konserwacją i modernizacją historycznych obiektów. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja
Sfera techniczna	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania w zakresie energooszczędności na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją i wydajnością energetyczną obiektów użyteczności publicznej. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja
Sfera techniczna	Poziom degradacji infrastruktury technicznej	Zmienna obrazująca stopień zniszczenia budynków oraz ich zapotrzebowania na prace remontowe. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje zawarte w dokumentach gminnych, a także informacje

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
		uzyskane od poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie. Źródło: badania własne
Sfera techniczna	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja
Sfera techniczna	Liczba budynków w przeliczeniu na powierzchnię	Wskaźnik skupiający się na ocenie gęstości zabudowy. Źródło danych: Urząd Miasta Biłgoraja

Źródło: opracowanie własne

4.2 Wnioski z diagnozy delimitacyjnej

Przeprowadzona analiza czynników problemowych miała na celu identyfikację obszaru zdegradowanego, co pozwoliło na wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji obszar, znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych,
- środowiskowych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych.

Stopień i skalę negatywnych zjawisk obrazują mierniki, które opisują powyższe sfery.

W przedmiotowym dokumencie poddano analizie wszystkie wymienione sfery, bazując na danych pozyskanych z różnych źródeł oraz ogólnodostępnych opracowań czy raportów. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, największy nacisk położono na analizę sfery społecznej, dla której zakres danych jest najszerzy, a katalog wskaźników najbardziej rozbudowany z uwagi na możliwość pozyskania wiarygodnych, porównywalnych danych. Poniżej zestawiono bilans wskaźników w formie zbiorczych tabel obrazujących poziom natężenia negatywnych zjawisk

społecznych. Ponadto zaprezentowano syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej. W pierwszej kolejności policzono średnie, a następnie uzyskane wartości poddano normalizacji (odchylenie standardowe). W ten sposób uzyskano porównywalny, syntetyczny wskaźnik degradacji.

Analiza czynników wskazujących na konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych pokazuje, że **obszarami szczególnie problemowymi w Biłgoraju są: obszar 3 Osiedle Rapy oraz 8 Osiedle Różnówka**. W tych obszarach koncentrują się negatywne zjawiska społeczne oraz istnieje możliwość nasilenia tych zjawisk i ich rozlewania na pozostałe części miasta. Wartość syntetycznego wskaźnika degradacji w zakresie sfery społecznej w obszarze 3 Osiedle Rapy była najwyższa i wynosiła 18,11; natomiast w obszarze 8 Osiedle Różnówka kształtowała się na poziomie 0,95.

Warto nadmienić, że Osiedle Różnówka zostało wyznaczone jako obszar zdegradowany ze względu na występowanie bardzo poważnych problemów w sferze przestrzennej. Występują na nim obszary o szczególnym znaczeniu dla rozwoju Miasta, a poziom degradacji technicznej ma znaczący wpływ na warunki rozwojowe dla całego miasta.

Tabela 6 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Jednostka porównawcza		Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Osiedle Bojary	Obszar 1	-6,32	8,42	4,21	46,32	29,47	18,95	12,63	0,00	113,68	2 144,93	20 751,58	10,53	12,63
Osiedle Roztocze	Obszar 2	0,52	1,04	4,15	27,00	13,50	6,23	0,00	1,56	50,88	1 597,65	46 758,57	10,38	0,00
Osiedle Rapy	Obszar 3	5,42	-18,97	10,84	27,10	10,84	37,94	16,26	2,71	289,97	7 848,35	133 563,69	46,07	0,00
Osiedle Sitarska - Kępy	Obszar 4	2,43	2,43	2,13	24,61	11,55	8,51	3,34	3,04	36,77	1 169,36	26 867,82	6,99	0,91
Osiedle Ogrody	Obszar 5	-2,55	-18,79	2,23	20,70	8,60	11,78	3,82	1,59	32,17	1 926,59	29 633,44	10,19	1,59
Osiedle Piaski	Obszar 6	-23,84	-20,78	1,83	33,01	11,61	15,89	9,78	3,06	63,57	4 501,27	49 990,83	11,00	3,67
Osiedle Puszcza Solska	Obszar 7	-3,12	-17,86	0,42	17,45	7,68	15,37	10,59	1,25	21,39	1 423,82	18 922,53	10,18	2,49
Osiedle Różnówka	Obszar 8	0,96	12,15	4,80	27,50	16,31	27,82	11,19	2,88	35,82	1 586,17	25 720,82	17,91	1,28
Osiedle Bagienna	Obszar 9	3,65	15,83	4,87	9,74	4,87	12,18	6,09	0,00	104,75	2 732,67	25 153,47	17,05	2,44
Osiedle Śródmieście	Obszar 10	-7,60	-14,75	2,46	32,41	13,41	23,25	12,29	1,79	22,13	2 547,11	34 313,14	13,63	6,71
Osiedle Nadstawna	Obszar 11	-7,38	-29,50	4,34	26,46	12,15	12,58	4,77	1,30	31,24	3 154,45	35 815,18	9,11	1,74
Osiedle Batorego	Obszar 12	2,46	-27,09	0,00	44,33	14,78	12,32	2,46	7,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obszar całej gminy (zbiorczo)	Gmina razem	-3,66	-9,93	2,73	25,61	11,72	16,24	7,80	1,98	39,46	2 127,30	31 387,64	11,80	2,69
Miasto	ŚREDNIA	-2,95	-8,99	3,52	28,05	12,90	16,90	7,77	2,21	66,86	2 552,70	37 290,92	13,59	2,79
	ODCH. STANDARDOWE	7,91	15,93	2,83	10,27	6,10	8,96	5,00	1,94	77,78	2007,81	33001,98	11,21	3,63

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Jednostka porównawcza	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji
Osiedle Bojary	0,43	-1,09	0,24	1,78	2,72	0,23	0,97	-1,14	0,60	-0,20	-0,50	-0,27	-2,71	1,04
Osiedle Roztocze	-0,44	-0,63	0,22	-0,10	0,10	-1,19	-1,55	-0,34	-0,21	-0,48	0,29	-0,29	0,77	-3,84
Osiedle Rapy	-1,06	0,63	2,58	-0,09	-0,34	2,35	1,70	0,26	2,87	2,64	2,92	2,90	0,77	18,11
Osiedle Sitarska - Kępy	-0,68	-0,72	-0,49	-0,33	-0,22	-0,94	-0,88	0,43	-0,39	-0,69	-0,32	-0,59	0,52	-5,31
Osiedle Ogrody	-0,05	0,62	-0,46	-0,72	-0,71	-0,57	-0,79	-0,32	-0,45	-0,31	-0,23	-0,30	0,33	-3,96
Osiedle Piaski	2,64	0,74	-0,60	0,48	-0,21	-0,11	0,40	0,43	-0,04	0,97	0,38	-0,23	-0,24	4,62
Osiedle Puszcza Solska	0,02	0,56	-1,10	-1,03	-0,86	-0,17	0,56	-0,50	-0,58	-0,56	-0,56	-0,30	0,08	-4,44
Osiedle Różnówka	-0,49	-1,33	0,45	-0,05	0,56	1,22	0,68	0,34	-0,40	-0,48	-0,35	0,39	0,42	0,95
Osiedle Bagienna	-0,83	-1,56	0,48	-1,78	-1,32	-0,53	-0,34	-1,14	0,49	0,09	-0,37	0,31	0,10	-6,40
Osiedle Śródmieście	0,59	0,36	-0,38	0,42	0,08	0,71	0,90	-0,22	-0,58	0,00	-0,09	0,00	-1,08	0,73
Osiedle Nadstawna	0,56	1,29	0,29	-0,15	-0,12	-0,48	-0,60	-0,47	-0,46	0,30	-0,04	-0,40	0,29	-0,01
Osiedle Batorego	-0,68	1,14	-1,24	1,59	0,31	-0,51	-1,06	2,67	-0,86	-1,27	-1,13	-1,21	0,77	-1,51
Miasto	0,09	0,06	-0,28	-0,24	-0,19	-0,07	0,01	-0,12	-0,35	-0,21	-0,18	-0,16	0,03	-1,63

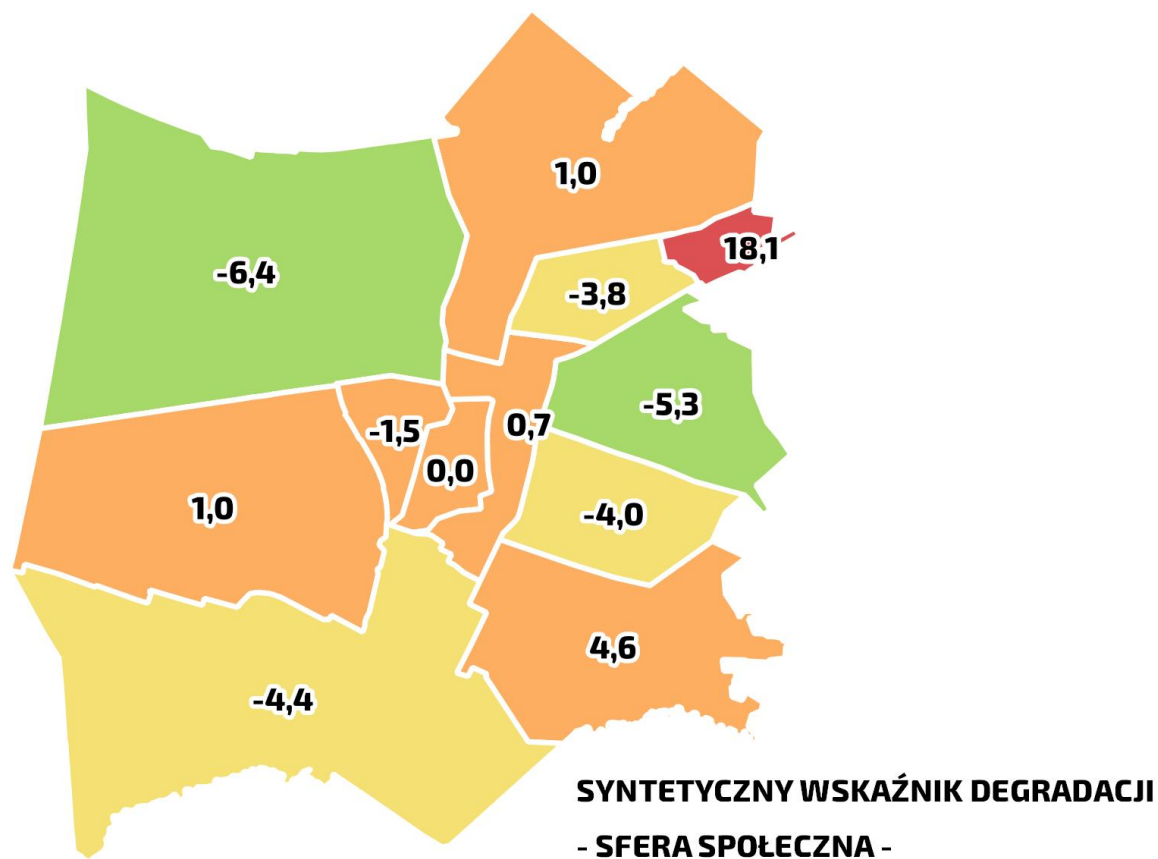
Źródło: opracowanie własne

Tabela 8 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery

Jednostka porównawcza	Obszar	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Liczba nieruchomości zawierających wyroby azbestowe / km ²	Udział terenów zielonych w zasobie gminnym	Jakość powietrza	Dostępność do usług społecznych i komercyjnych	Liczba udogodnień w przestrzeniach publicznych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu	Liczba zabytków na km ²	Liczba pustych lokali na km ²	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych w zakresie energooszczędności na km ²	Poziom degradacji infrastruktury technicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²	Liczba budynków w przeliczeniu na powierzchnię
Osiedle Bojary	1	40,00	26,22	3,06%	Średni	0,00	4,49	Średni	0,00	2,25	0,00	Średni	0,00	82,77
Osiedle Roztocze	2	27,00	121,43	14,00%	Wysoki	0,52	33,33	Niski	4,76	4,76	2,38	Niski	0,00	716,67
Osiedle Rapy	3	29,81	90,32	69,46%	Niski	0,00	0,00	Bardzo niski	0,00	0,00	0,00	Bardzo wysoki	0,00	312,90
Osiedle Sitarska - Kępy	4	36,77	85,71	31,63%	Średni	0,00	19,84	Średni	0,00	4,76	0,79	Wysoki	0,79	630,16
Osiedle Ogrody	5	28,66	53,98	0,02%	Średni	0,96	7,08	Wysoki	0,00	3,54	1,77	Średni	0,00	376,99
Osiedle Piaski	6	77,02	40,11	5,21%	Średni	0,00	7,34	Niski	1,13	4,52	0,00	Wysoki	0,56	219,21
Osiedle Puszcza Solska	7	32,81	34,12	8,07%	Wysoki	3,32	11,37	Wysoki	1,42	0,95	1,18	Wysoki	0,24	166,35
Osiedle Różnówka	8	35,50	27,91	46,38%	Niski	2,24	7,06	Bardzo niski	0,61	2,45	0,00	Bardzo wysoki	0,31	173,01
Osiedle Bagienna	9	31,67	12,77	6,64%	Wysoki	1,22	0,22	Wysoki	0,43	0,65	0,00	Średni	0,00	45,24
Osiedle Śródmieście	10	33,53	53,25	19,45%	Niski	7,82	92,21	Średni	33,77	10,39	6,49	Wysoki	6,49	576,62
Osiedle Nadstawna	11	34,71	26,19	2,89%	Średni	0,00	6,21	Średni	19,05	0,00	2,38	Średni	2,38	176,19
Osiedle Batorego	12	36,95	76,00	21,36%	Średni	4,93	1,66	Średni	12,00	4,00	0,00	Średni	0,00	388,00
Obszar całej gminy (zbiorczo)	Średnia	35,80	35,73	15,27%	Średni	2,43	71,47	Średni	2,27	2,32	0,71	Średni	0,47	204,60
		Mniej niż średnia	Więcej niż średnia	Mniej niż średnia	Średni	Mniej niż średnia	Mniej niż średnia	Średni	Więcej niż średnia	Więcej niż średnia	Mniej niż średnia	Średni	Więcej niż średnia	Więcej niż średnia

Źródło: opracowanie własne

Grafika 4 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji za obszar zdegradowany uznaje się obszar, w którym poza występującym stanem kryzysowym w sferze społecznej, występują również negatywne zjawiska w co najmniej jednej z pozostałych sfer – gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Kluczową rolę w delimitacji obszaru zdegradowanego odgrywają negatywne zjawiska występujące w sferze społecznej. Dodatkowo, w trakcie delimitacji obszaru zdegradowanego, pod uwagę wzięto oceny w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Przeprowadzenie analizy również pod kątem wymienionych sfer, ujawnia i wskazuje problemy, jakimi dotknięte są poszczególne części Biłgoraja.

Analiza czynników potwierdziła, że wysokim poziomem zdegradowania charakteryzują się te obszary, które dotknięte są problemami społecznymi, co oznacza konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych na każdej płaszczyźnie, by proces rewitalizacji był skuteczny i efektywny.

Zaprezentowane wskaźniki z zakresu pozostałych sfer, jednoznacznie wskazują, że w odniesieniu do obszarów porównawczych, obszar zdegradowany mieści się w granicach obszaru 3 Osiedle Rapy – zdiagnozowano 9 problemów oraz obszaru 8 Osiedle Różnówka – zdiagnozowano w nim 8 problemów o wysokim natężeniu (słabsza niż w pozostałych obszarach kondycja lokalnych przedsiębiorstw, zła jakość powietrza, niski poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu). Niniejsza diagnoza wskazała na dużą intensywność problemów o charakterze społecznym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym na obszarze 3 Osiedle Rapy i 8 Osiedle Różnówka.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces, który poprzez kompleksowe działania ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego. Działania te obejmują przede wszystkim kwestie społeczne, ale również gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Dodatkowo rewitalizacja zakłada wykorzystanie potencjałów oraz uwarunkowań, którymi charakteryzuje się jednostka wskazana do podjęcia działań.

Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego następuje poprzez realizację zintegrowanych działań na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni oraz gospodarki. Aby można było konsekwentnie realizować zaplanowane działania, istotne jest właściwe zdefiniowanie obszaru zdegradowanego, a później obszaru rewitalizacji. Pełna diagnoza i analiza przeprowadzona w każdej ze sfer, służyła wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. i art. 9. ust. 1. obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości,

- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z art. 10 pkt. 1. Ustawy o rewitalizacji ***obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.*** Dodatkowo zgodnie z art. 10 pkt. 2 ***Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.***

Na podstawie przeprowadzonej analizy dla Biłgoraja, jako obszar zdegradowany, w którym koncentrują się negatywne zjawiska społeczne wskazano obszary: **obszar 3 Osiedle Rapy oraz obszar 8 Osiedle Różówka**. Ze wskazanych obszarów wykazanych jako zdegradowane wydzielono obszar do rewitalizacji. Obszar ten został podzielony na podobszary stanowiące obszar rewitalizacji:

- **Podobszar Rapy o powierzchni 16,235 ha, co stanowi 0,77% całej powierzchni miasta, a liczba ludności zamieszkującej na tym obszarze to 369 osób, co stanowi 1,38% liczby ludności miasta. Zgodnie z przeprowadzonymi pracami diagnostycznymi jest to obszar o**

największym natężeniu problemów społecznych i współwystępujących problemach w sferze gospodarczej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

- Podobszar Różnówka ma powierzchnię 27,37 ha, co stanowi 1,29% powierzchni miasta, a liczba mieszkańców dla podobszaru wynosi 1 251, co stanowi 4,67 % liczby ludności miasta. Podobszar Różnówka został wydzielony z jednostki porównawczej „obszar 8” ze względu na wysokie natężenie problemów społecznych, tereny zielone i zabudowę, wymagającą znacznych nakładów finansowych w celu dostosowania do osób o specjalnych potrzebach. Co więcej ze względu na pełnione funkcje społeczne i gospodarcze, wskazany podobszar ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

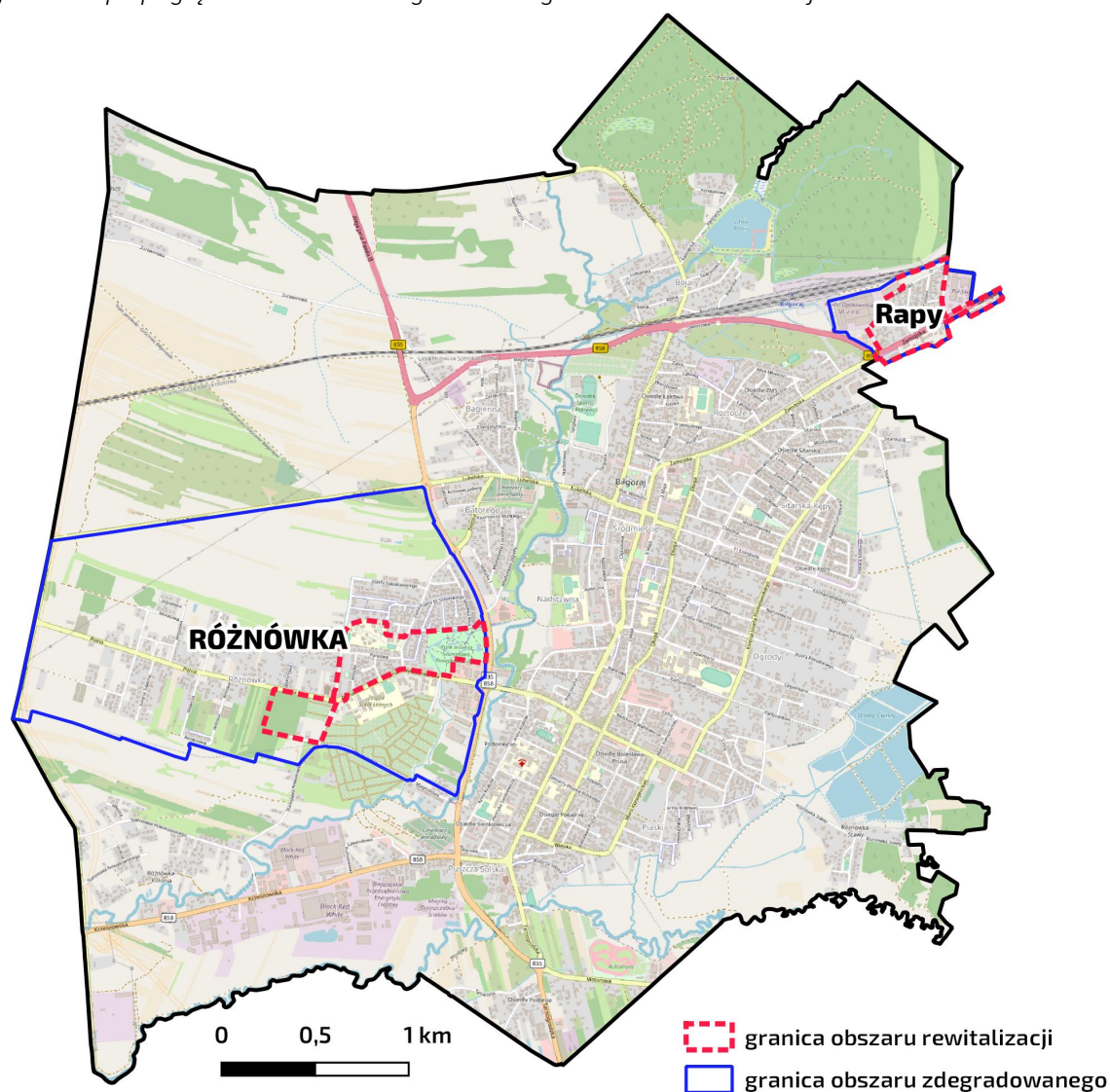
Łącznie obszar rewitalizacji ma powierzchnię 43,61 ha stanowiącą 2,1% powierzchni miasta i jest zamieszkały przez 1 620 osób stanowiących 6,04 % ludności Biłgoraja. Oznacza to, że wytyczony obszar spełnia wymagania zawarte w ustawie odnośnie obszaru rewitalizacji i w niniejszym opracowaniu, **obszar rewitalizacji jest mniejszy niż obszar zdegradowany i składa się z dwóch podobszarów – podobszaru Rapy i Różnówka.**

Tabela 9 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar	Ludność [os.]	% Ludności	Powierzchnia [ha]	% Powierzchni
Obszar zdegradowany	3 496	13,05	357	16,88
Obszar rewitalizacji	1 620	6,05	35,96	1,70
Podobszar Rapy	369	1,38	16,24	0,77
Podobszar Różnówka	1 251	4,67	27,37	1,29
Gmina Miasto Biłgoraj	26 785	100,00	2 115	26,90

Źródło: opracowanie własne

Grafika 5 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

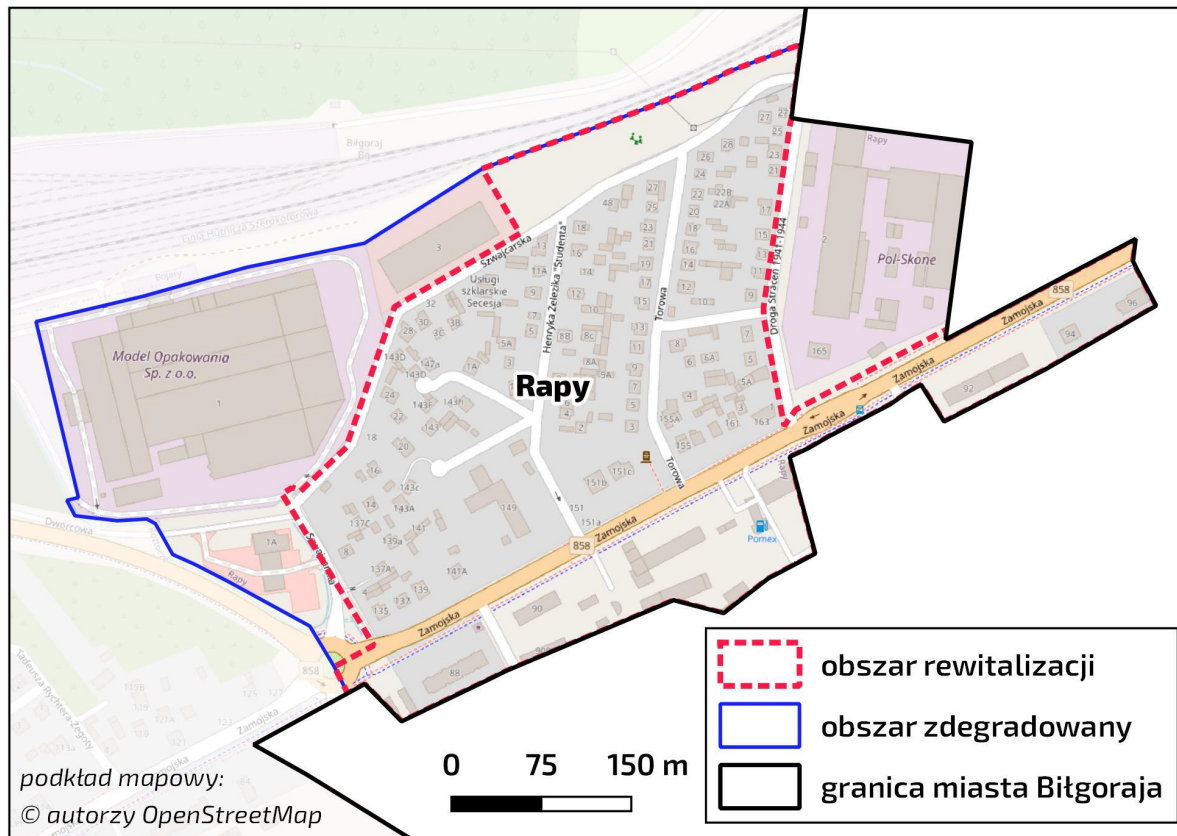
Źródło: opracowanie własne

Osiedle Rapy znajduje się w północno-wschodniej części Biłgoraja. Sąsiaduje z osiedlami Roztocze (od strony zachodniej) i osiedlem Bojary (od strony północnej). Po stronie wschodniej osiedle Rapy sięga granicy miasta. Osią urbanistyczną dzielnicy jest droga wojewódzka nr 858, ulica Zamojska biegnąca stąd na północny wschód, w kierunku Zamościa. Północną granicę obszaru osiedla Rapy wyznaczają torowiska linii kolejowych nr 65 i nr 66, biegnących równolegle do siebie. Po stronie zachodniej (w kierunku osiedla Roztocze i centrum miasta) osiedle Rapy sięga do ronda, na którym ulica Zamojska krzyżuje się z Północną Obwodnicą miasta.

Zabudowa dzielnicy ma charakter mieszkalny oraz przemysłowo - usługowo - magazynowy. Budownictwo mieszkaniowe to bloki (wzdłuż ulicy Zamojskiej) i domy jednorodzinne (przy

ulicach bocznych). W latach 60., 70. i 80. XX w. Rapy były przedmieściem o charakterze przemysłowym. Wzdłuż ulicy Zamojskiej zlokalizowane były obiekty Przedsiębiorstwa Budownictwa Kolejowo-Drogowego. Po 1989 roku zakłady kolejowo-drogowe przestały istnieć, a z ich obiektów korzystają dziś inne, prywatne przedsiębiorstwa z różnych branż. Wydzielony obszar rewitalizacji obejmuje kwartał, zamykający się ulicami: Drogą Straceń 1941-1944, Szwajcarską i terenami Gminy Biłgoraj (gminy wiejskiej).

Grafika 6 Podobszar rewitalizacji osiedla Rapy

Źródło: opracowanie własne

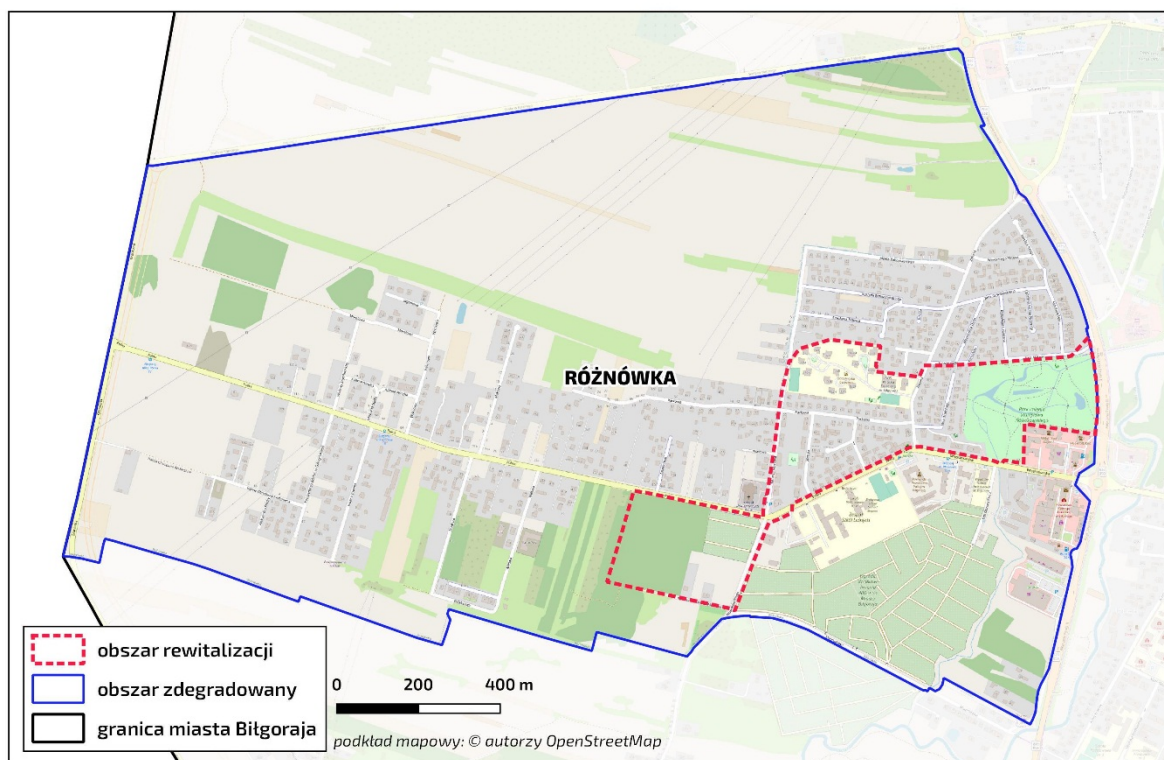
Osiedle Różnówka znajduje się w zachodniej części Biłgoraja. Sąsiaduje z osiedlem Bagienna (od strony północno-wschodniej), osiedlem Batorego (od strony wschodniej) i osiedlem Puszcza Solska (od strony południowej). Po stronie zachodniej osiedle Różnówka sięga granicy miasta. Północną granicę obszaru osiedla wyznacza ulica Stefana Batorego, natomiast wschodnią - Aleja Jana Pawła II, znajdująca się w ciągu drogi wojewódzkiej nr 835. Od centrum miasta oraz od większej części jego terenów zabudowanych osiedle Różnówka jest oddzielone płynącą z północy na południe rzeką Biała Łada.

Biorąc pod uwagę sposób użytkowania terenu, na obszarze osiedla Różnówka należy wyróżnić:

- Obszary o charakterze zabudowy mieszkalnej; dominują domy jednorodzinne, istnieje też pewna liczba bloków.
- Tereny zielone – ogrody działkowe przy ulicy Ligi Obrony Kraju (w granicach dzielnicy ok. 17,2ha), las doświadczalny Zespołu Szkół Leśnych (ok. 4,8ha) oraz Park im. Stanisława Nowakowskiego (ok. 6,6ha).
- Obszary niezagospodarowane przeznaczone głównie pod zabudowę jednorodziną, bloki i tereny usługowe.

Głównymi osiami urbanistycznymi osiedla Różnówka są trzy arterie, mające status dróg powiatowych. Są to ulice Włosiankarska, Zielona i Polna. W granicach osiedla Różnówka znajduje się szereg obiektów usługowych, w tym handlowych; ponadto zlokalizowane są tu instytucje administracyjne i samorządowe. Wokół obiektów szkolnych istnieją place sportowe. W kwartale pomiędzy ulicami Zieloną, Parkową, Janusza Korczaka i Gabrieli Zapolskiej znajduje się zespół obiektów Wioski Dziecięcej SOS - osiedla mieszkalnego, zbudowanego dla rodzin zastępczych. Przy ulicy Janusza Korczaka zlokalizowany jest kościół katolicki, siedziba parafii pw. Chrystusa Króla. Wydzielony obszar rewitalizacji obejmuje kwartał ulic, zamykający się ul. Jana Pała II, Matejki, Zapolskiej, Korczaka, Polną i Włosiankarską. Obszar rewitalizacji obejmuje również kwartał ograniczony ulicami: Polną, Willową, ks. Stanisława Matrasia. Dominantą na obszarze jest Park im. Stanisława Nowakowskiego.

Grafika 7 Podobszar rewitalizacji osiedla Różnówka

Źródło: opracowanie własne

5.1 Metoda wyodrębnienia obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego

W ramach prac nad delimitacją obszaru rewitalizacji, z wyznaczonego uprzednio obszaru zdegradowanego wydzielono obszar rewitalizacji. Kierowano się przy tym zapisami art. 10. 1. *Ustawy o rewitalizacji*, który wskazuje, że obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

W przypadku podobszaru rewitalizacji osiedla Rapy, z obszaru zdegradowanego wyłączono obszary, na którym znajdują się zakłady przemysłowe, tj. Model Opakowania Sp. z o.o. oraz POL-SKONE Zakład Produkcyjny nr 3 w Biłgoraju. Są to obszary, na których nie mogą być prowadzone działania rewitalizacyjne, ze względów własnościowych oraz z uwagi ich przeznaczenie (tereny aktywnej produkcji przemysłowej). Wyłączenie tych terenów z obszaru rewitalizacji jest zasadne z punktu widzenia skuteczności rewitalizacji, jako procesu będącego synergią działań społecznych i infrastrukturalnych.

W przypadku podobszaru rewitalizacji osiedla Różnówka z obszaru zdegradowanego wyłączono obszary o zabudowie typowo jednorodzinnej, tereny niezamieszkałe;

a skoncentrowano się na obszarach o zabudowie wielorodzinnej, jednocześnie będących najważniejszymi z punktu widzenia potrzeb mieszkańców w zakresie dostępu do zagospodarowanych terenów zielonych na cele społeczne (Park im. Stanisława Kostki – Nowakowskiego) oraz w kwartale pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna w Biłgoraju. Jest to obszar zabudowany budynkami wielorodzinnymi (częściowo obejmujący zasób komunalny), na którym w sposób szczególny koncentrują się problemy społeczne i infrastrukturalne. Rekomendacja w kwestii wyodrębnienia obszaru do działań rewitalizacyjnych została podjęta w toku spotkań roboczych i konsultacji Zespołu ds. rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem opinii pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju.

6. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji

Celem diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji w gminie miejskiej Biłgoraj jest pogłębienie wiedzy o tym obszarze. Zadaniem diagnozy jest precyzyjne i szczegółowe badanie przyczyn negatywnych zjawisk występujących na tym obszarze, ich lokalizacji i istniejących między nimi powiązań – głównie w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej). Oprócz dogłębnego zbadania negatywnych zjawisk przeanalizowano lokalne potencjały, które występują na obszarze rewitalizacji, które można wykorzystać, aby zminimalizować lub zlikwidować negatywne zjawiska zidentyfikowane na obszarze

6.1 Wyniki badania ankietowego dla obszarów rewitalizacji

Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Celem badania było pozyskanie opinii lub propozycji w kwestii rewitalizacji w gminie, w kontekście opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji. Przedmiotem badania ankietowego było zdiagnozowanie deficytów i potencjałów wyznaczonych w procesie delimitacji dwóch następujących podobszarów rewitalizacji:

- osiedla Rapy,
- osiedla Różnówka.

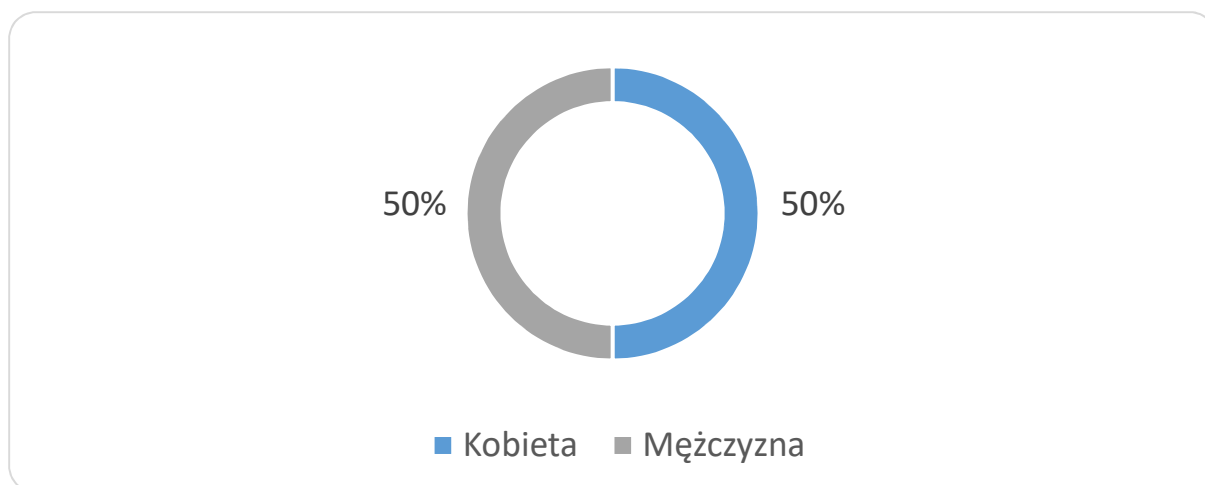
Badanie ankietowe zostało przeprowadzone on-line w okresie od 7 marca 2022 r. do dnia 6 kwietnia 2022 r. Ankieta miała za zadanie poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców

związanych z kierunkami zmian, jakie w przyszłości mogą zostać wdrożone w celu poprawy funkcjonowania wskazanych do rewitalizacji obszarów.

W badaniu przyjęto następującą tezę badawczą: w procesie delimitacji wyznaczono właściwe tereny pod rewitalizację, czyli obszary które w skali Miasta w sposób szczególny są dotknięte problemami w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej; a jednocześnie zachowują endemiczny potencjał, który przyczyni się do powodzenia procesu rewitalizacji.

W badaniu ankietowym wzięło udział 136 respondentów, w tym 68 kobiet (50%) oraz 68 mężczyzn (50,0%). Uzyskane informacje oraz opinie stanowią ważny punkt odniesienia podczas konstruowania przedmiotowego dokumentu.

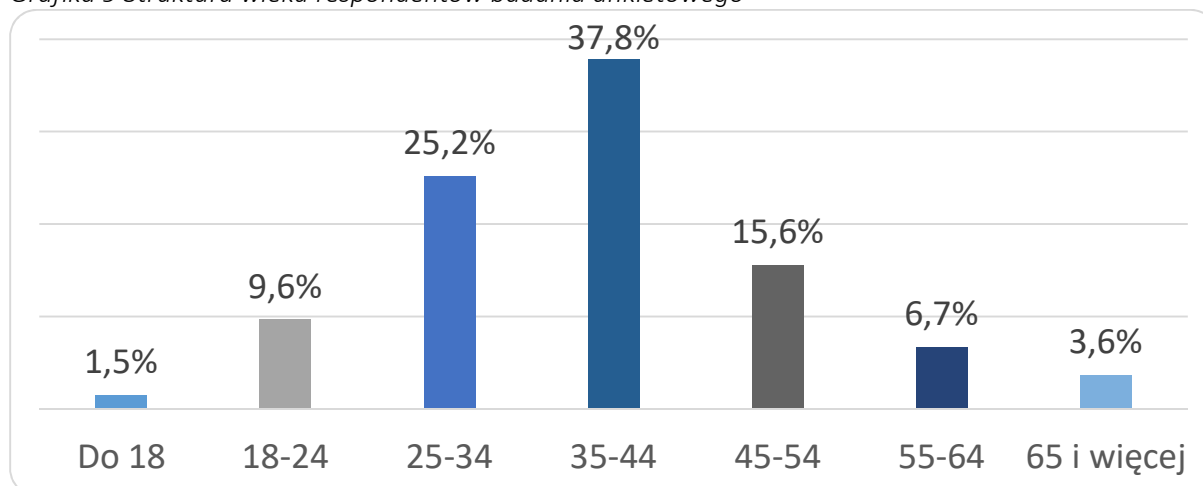
Grafika 8 Struktura płci respondentów [%]

Źródło: opracowanie własne

Struktura wieku respondentów wykazuje większe zróżnicowanie. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 36-45 lat - 37,8%. Najmniejsze zainteresowanie badaniem uzyskano wśród osób w wieku do 25 lat oraz u osób powyżej 67 roku życia. Szczegółowy wykaz respondentów z podziałem na wiek przedstawiony jest na grafice poniżej.

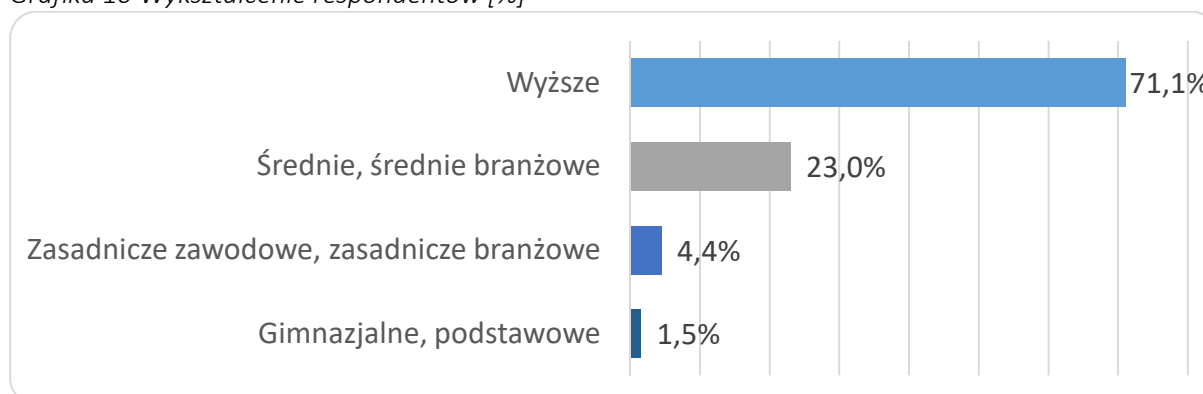
Grafika 9 Struktura wieku respondentów badania ankietowego

Źródło: opracowanie własne

W strukturze wykształcenia respondentów dominują osoby z wykształceniem wyższym, stanowiąc 71% wszystkich ankietowanych. Najmniej jest osób posiadających wykształcenie zawodowe, gimnazjalne i podstawowe - łącznie 6,1 punktów procentowych. Taki rozkład może sugerować, że osoby z wyższym wykształceniem, są bardziej zainteresowane losami gminy i aktywnie angażują się w rozwój lokalny miasta. Szczegółowy wykaz respondentów z podziałem na wykształcenie przedstawiony jest na grafice poniżej.

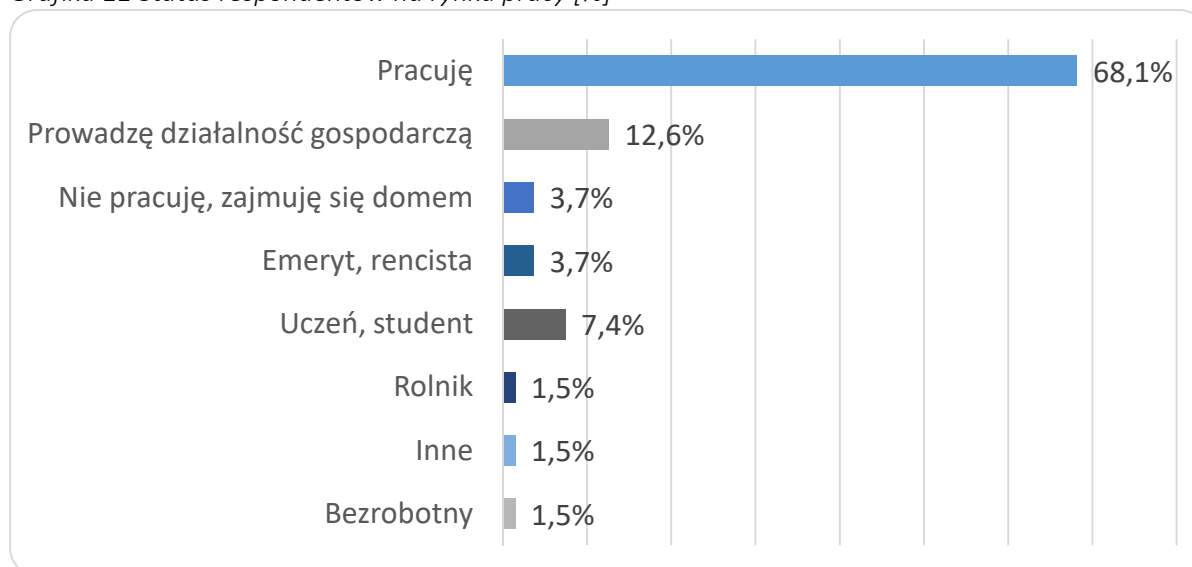
Grafika 10 Wykształcenie respondentów [%]

Źródło: opracowanie własne

Przeważającą grupę respondentów w badaniu ankietowym stanowiły osoby pracujące – 68,1%. Liczną grupę stanowili też respondenci prowadzący działalność gospodarczą (12,6%). Stosunkowo niski odsetek stanowiły osoby uczące się - 7,4%. Szczegółowy wykaz respondentów z podziałem na wykształcenie przedstawiony jest na grafice poniżej.

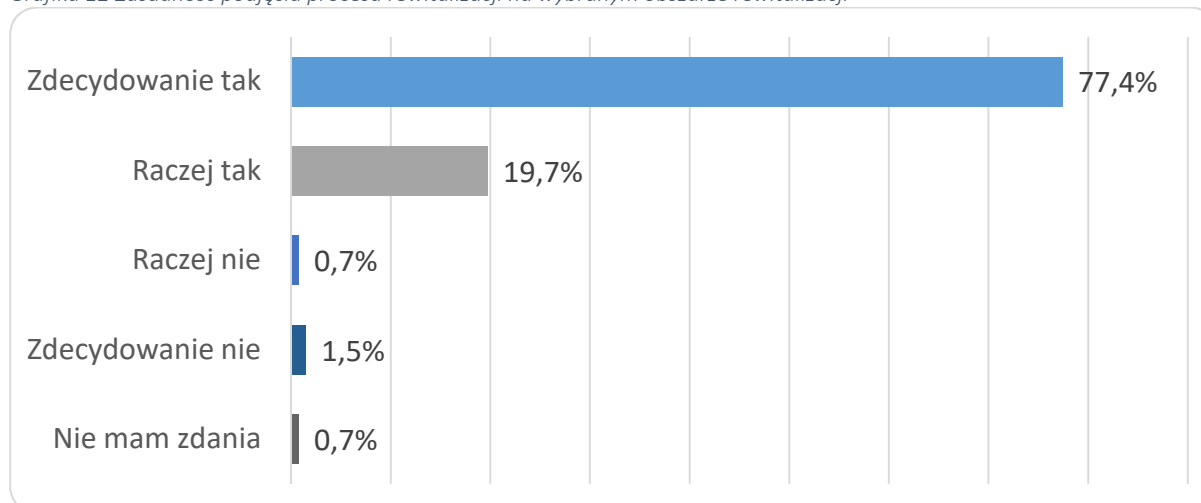
Grafika 11 Status respondentów na rynku pracy [%]

Źródło: opracowanie własne

Respondenci mieli za zadanie odpowiedzieć na pytanie czy obszar rewitalizacji osiedla Rapy oraz osiedla Różnówka powinien zostać podany procesowi rewitalizacji, tj. procesowi odnowy tego obszaru, poprawy jego funkcjonalności, rozwoju oferty usług społecznych, przestrzennych, gospodarczych, środowiskowych itp. Szczegółowy zestaw odpowiedzi przedstawiony został na grafice poniżej.

Grafika 12 Zasadność podjęcia procesu rewitalizacji na wybranym obszarze rewitalizacji

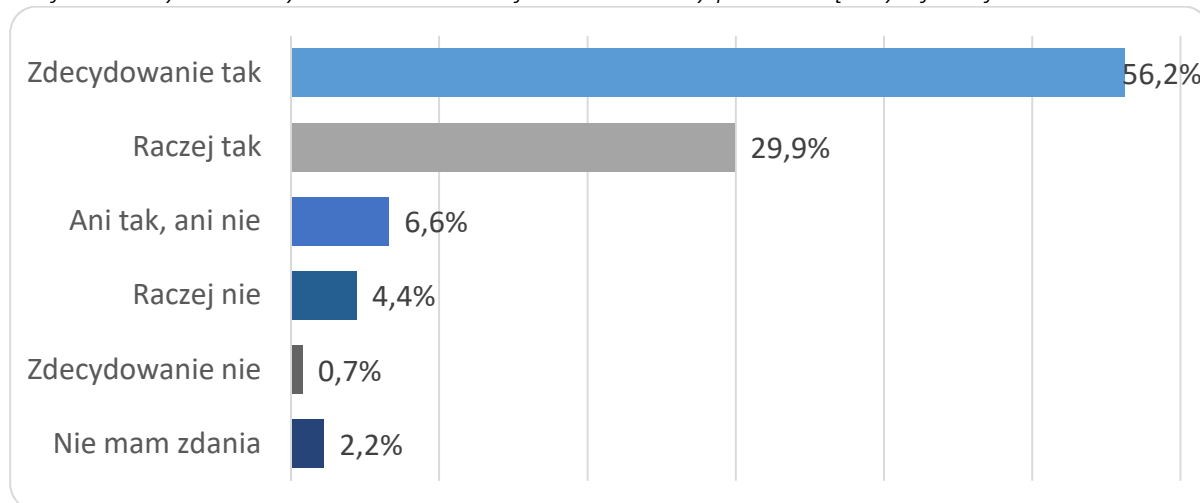
Źródło: opracowanie własne

Wyniki badania ankietowego wskazują, że zdecydowana większość respondentów uważa, że wybrany obszar powinien zostać podany rewitalizacji. Aż 77,4% respondentów uznała, że zdecydowanie tak, a 19,7% że raczej tak. Osoby mające przeciwnie zdanie stanowią jedynie 1,5% ankietowanych, a 0,7% nie ma w tej kwestii zdania. Dowodzi to trafności decyzji w zakresie wyboru obszaru do rewitalizacji. Znaczące poparcie dla wybranego obszaru

świadczy o dużej legitymacji społecznej dla władz lokalnych do prowadzenia działań rewitalizacyjnych właśnie na tym obszarze.

Respondenci odpowiadali również na pytanie czy wskazany obszar rewitalizacji (podobszar rewitalizacji Rapy oraz podobszar rewitalizacji Różnówka) stanowi ważny punkt / miejsce związane z funkcjonowaniem miasta. Szczegółowy zestaw odpowiedzi przedstawiony został na grafice poniżej.

Grafika 13 Czy wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważny punkt związany z funkcjonowaniem miasta

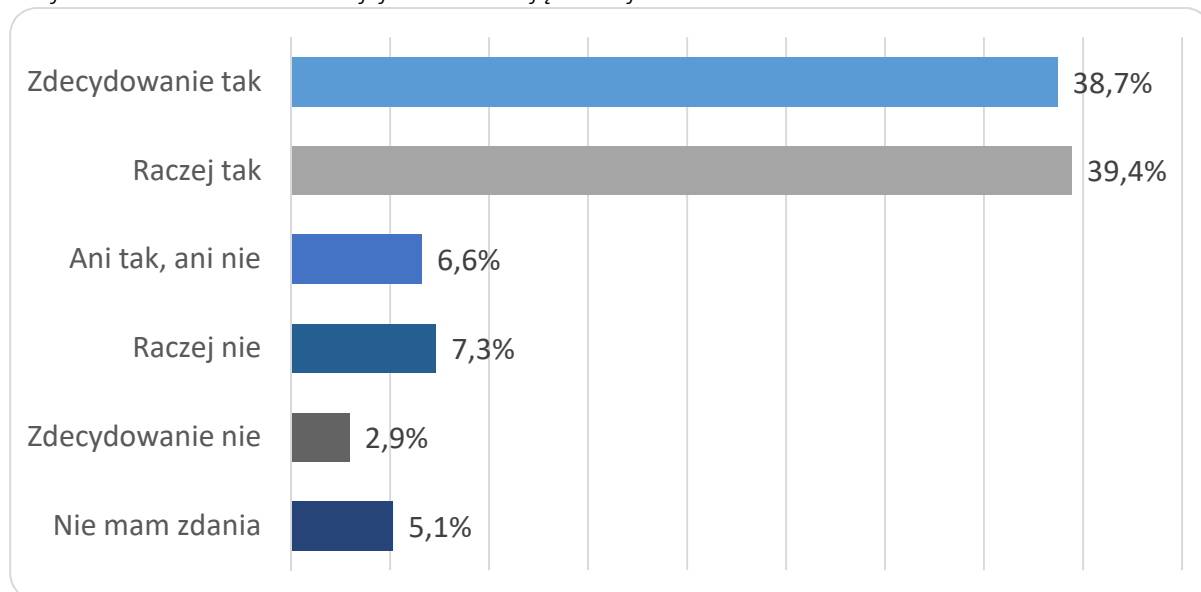

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy Biłgoraja jednoznacznie wskazują, że rekomendowany do rewitalizacji obszar jest ważny z punktu widzenia funkcjonowania miasta. Tego zdania jest zdecydowana większość respondentów - aż 56,2% - zdecydowanie tak, a 29,9% raczej tak. Dowodzi to temu, że przewidziany proces rewitalizacji będzie odbywał się na terenie, który jest bardzo ważny z punktu widzenia rozwoju miasta. Przeciwnego zdania jest jedynie 5,1% respondentów, a 2,2% nie ma w tej kwestii zdania.

Kolejne pytanie w ankiecie dotyczy pozyskania opinii o tym, w jakim stopniu osoby mieszkające poza obszarem rewitalizacji uznają zaproponowany obszar rewitalizacji za interesujące miejsce zamieszkania. Pytanie to było próbą zbadania opinii mieszkańców dotyczącej procesu migracji mieszkańców oraz czy jakość życia na obszarze rewitalizacji jest lepsza niż poza nim. Szczegółowy zestaw odpowiedzi przedstawiony został na grafice poniżej.

Grafika 14. Obszar rewitalizacji jako interesujące miejsce do zamieszkania

Źródło: opracowanie własne

Wyniki badania ankietowego jednoznacznie wskazują, że obszar rewitalizacji jest interesującym miejscem zamieszkania. Taką opinię wyraziło 78,1% ankietowanych. Na uwagę zasługuje dość niski odsetek odpowiedzi negatywnych - 10,2% ankietowanych wskazało, że obszar ten nie jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Niski odsetek odpowiedzi negatywnych wskazuje na znaczny potencjał obszaru rewitalizacji w zakresie atrakcyjności osiedleńczej.

Tabela 10 Potencjał i atrakcyjność obszaru rewitalizacji – wyniki badania ankietowego

Wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważny punkt związany z funkcjonowaniem miasta	Obszar rewitalizacji jako atrakcyjne miejsce do zamieszkania
86,1%	78,1%

Źródło: opracowanie własne

Ważnym elementem przeprowadzonego badania ankietowego była ocena jakości życia mieszkańców przedstawiona za pomocą szeregu elementów / czynników decydujących o atrakcyjności danego miejsca z punktu widzenia polityki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Ocena ta powinna mieć znaczny wpływ na rodzaj podejmowanych działań społecznych i infrastrukturalnych na obszarze rewitalizacji. Szczegółowy zestaw odpowiedzi przedstawiony został na grafice poniżej

Tabela 11 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji

Ocena bardzo dobrze / dobrze		Ocena bardzo źle / źle	
Dostępność szkół	51,8%	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	81,0%
Jakość dróg	51,8%	Oferta sportowa i rekreacyjna	78,8%
Poczucie bezpieczeństwa	41,6%	Oferta instytucji kultury	78,1%
Stan techniczny oświetlenia	38,0%	Dostępność lokali gastronomicznych	75,9%
Jakość powietrza	38,0%	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	73,0%
Czystość na terenie obszaru	36,5%	Dostępność usług medycznych	69,3%
Stan techniczny chodników	35,8%	Liczba ścieżek rowerowych	67,2%
Dostępność miejsc usługowych i handlu	35,8%	Dostępność żłobków i klubów dziecięcych	61,3%
Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	33,6%	Jakość oferty i programów kierowanych do seniorów	60,6%
Zabezpieczenie przed hałasem	31,4%	Atrakcyjność turystyczna	60,6%

Źródło: opracowanie własne

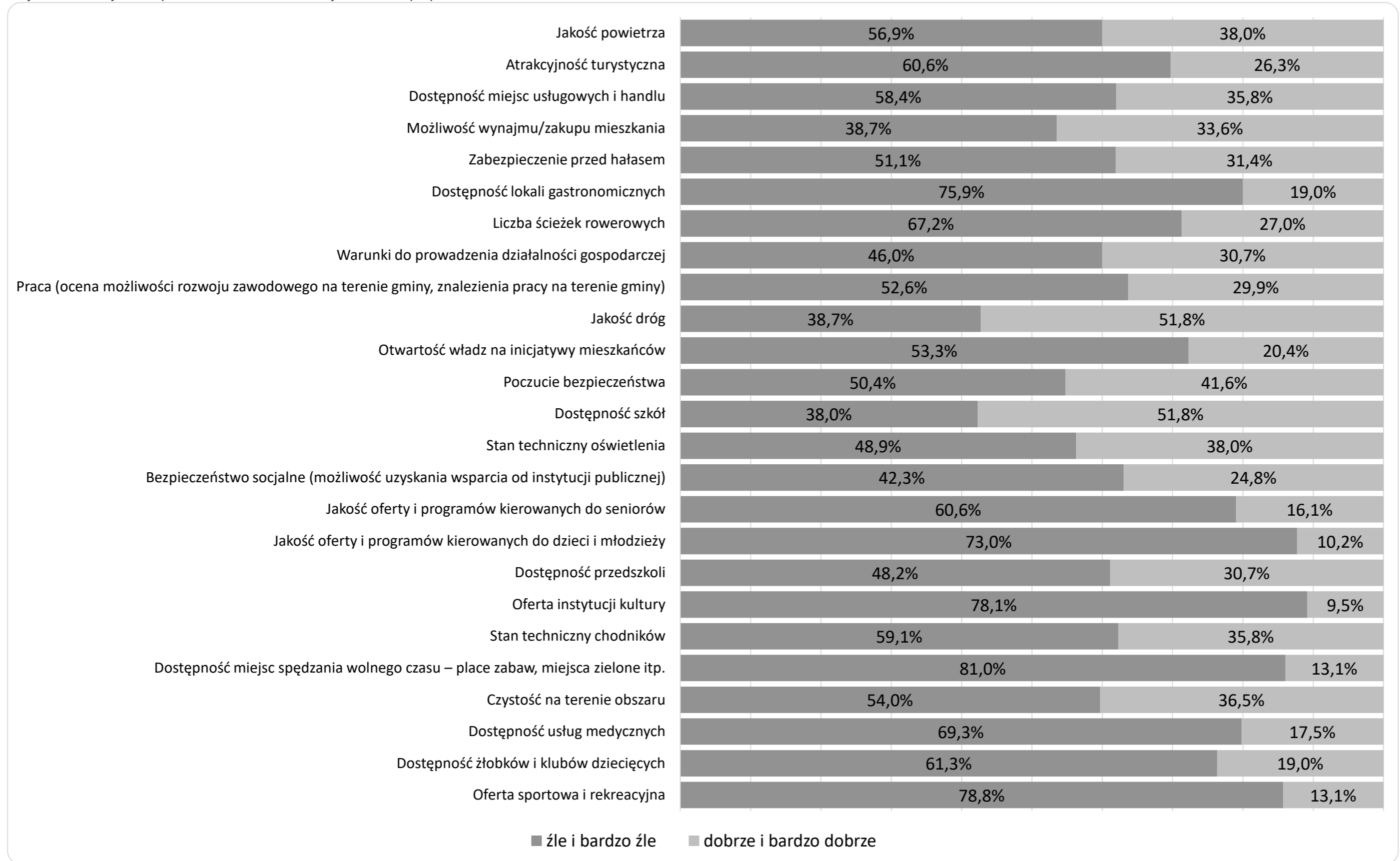
Kluczowe z punktu widzenia podejmowanych działań rewitalizacyjnych jest zbadanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie elementów decydujących o jakości życia. Biłgorajanie i Biłgorajanki w badaniu sondażowym oceniali 25 różnych czynników decydujących o jakości i komfortu życia na obszarze rewitalizacji. Najlepiej oceniona została dostępność placówek edukacji oraz jakość infrastruktury drogowej (51,8% ocen pozytywnych). Wysoko ocenione zostało również poczucie bezpieczeństwa, stan techniczny oświetlenia oraz jakość powietrza. W odniesieniu do deficytów, krytycznych ocen; ankietowani mieszkańcy negatywnie ocenili przede wszystkim dostępność miejsc spędzania wolnego czasu (81% ocen negatywnych). Można w tym miejscu wprost stwierdzić, że proces rewitalizacji w mieście Biłgoraj powinien być oparty w sferze infrastrukturalnej przede wszystkim na zapewnieniu otwartych,

zagospodarowanych przestrzeni publicznych. Mieszkańcy Biłgoraja oczekują, aby zapewnienie miejsc spędzania wolnego czasu, rekreacji; w końcu miejsc spotkań stało się priorytetem dla władz samorządowych.

W optyce postrzegania swojego miejsca zamieszkania ankietowani dokonali negatywnej oceny również jakości oferty i programów kierowanych do dzieci, młodzieży oraz seniorów. Na uwagę zasługuje fakt, że mieszkańcy są bardziej krytyczni wobec tych elementów jakości życia, które dotyczą zadań / działań społecznych, m. in. w zakresie adekwatnej oferty spędzania wolnego czasu, dostępności miejsc aktywizacji, wypoczynku. W opinii mieszkańców obszar rewitalizacji potrzebuje realizacji projektów miękkich, aktywizacyjnych; stanowiących głównie ofertę spędzania wolnego czasu w mieście.

Poniżej w zestawieniu przedstawiono całokształt ocen mieszkańców dotyczących poszczególnych elementów kształtujących jakość życia na obszarze rewitalizacji.

Grafika 15 Ocena jakości życia na obszarach rewitalizacji – całościowy wynik

Źródło: opracowanie własne

Poniżej w tabeli zaprezentowano rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę poszczególnych elementów decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji, ale z uwzględnieniem podziału respondentów ze względu na płeć. W przypadku kobiet najwyższymi ocenionymi czynnikami były: jakość dróg, możliwości zakupu mieszkania (czy też wynajmu) oraz dostęp do placówek edukacyjnych. Z kolei mężczyźni najwyższymi ocenili dostępność szkół, jakość dróg i chodników.

Kobiety biorące udział w badaniu bardzo negatywnie oceniły ofertę instytucji kultury, sportową i rekreacyjną oraz tę skierowaną do dzieci i młodzieży. Podobnie oceny wyglądały po stronie mężczyzn (negatywne oceny oferty w zakresie kultury i oferty kierowanej do dzieci i młodzieży), z tym że najbardziej dotkliwy jest brak miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone. Niezależnie od płci respondentów w procesie rewitalizacji należy w sposób szczególny uwzględnić poprawę jakości oferty kierowanej do mieszkańców, zwłaszcza tej świadczonej przez samorządowe instytucje działające w dziedzinie sportu, kultury i edukacji; ale również organizacje pozarządowe. Szczegółowy zestaw odpowiedzi przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 12 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na płeć

Płeć respondentów	Ocena bardzo dobrze / dobrze		Ocena bardzo źle / źle	
Kobiety	Jakość dróg	63,8%	Oferta instytucji kultury	92,7%
Kobiety	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	56,1%	Oferta sportowa i rekreacyjna	89,7%
Kobiety	Dostępność szkół	55,7%	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	88,7%
Mężczyźni	Dostępność szkół	60,0%	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	88,7%
Mężczyźni	Jakość dróg	53,2%	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	87,5%
Mężczyźni	Stan techniczny chodników	44,3%	Oferta instytucji kultury	86,7%

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono ocenę jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na status na rynku pracy. Zastosowano podział na osoby pracujące (zatrudnione, prowadzące działalność

gospodarczą lub rolniczą), z drugiej strony osoby niepracujące, tj. bezrobotni, emeryci, renciści, uczniowie, studenci. Pracujący najwyżej ocenili czynnik edukacyjny, czyli dostępność szkół oraz jakość infrastruktury drogowej. Niepracujący z kolei najlepiej ocenili te czynniki, które odnoszą się do infrastruktury (jakość dróg, zabezpieczenie przed hałasem i oświetlenie). W przypadku negatywnych ocen, to zarówno pracujący jak i niepracujący wskazali na czynniki związane z ofertą usług publicznych w dziedzinie kultury, sportu oraz tej kierowanej do młodzieży i seniorów. Szczegółowy zestaw odpowiedzi przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 13 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na status na rynku pracy

Status na rynku pracy	Ocena bardzo dobrze / dobrze		Ocena bardzo źle / źle	
Pracujący	Dostępność szkół	59,0%	Oferta instytucji kultury	92,8%
Pracujący	Jakość dróg	54,9%	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	90,3%
Pracujący	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	47,0%	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	89,4%
Niepracujący	Jakość dróg	65,0%	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	77,8%
	Zabezpieczenie przed hałasem	63,2%	Jakość oferty i programów kierowanych do seniorów	77,8%
	Stan techniczny oświetlenia	60,0%	Oferta sportowa i rekreacyjna	75,0%

Źródło: opracowanie własne

Na potrzeby opracowania przedstawiono również ocenę poszczególnych elementów jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na wiek. Może się to przełożyć na podejmowanie działań naprawczych, tj. konkretnych projektów, przedsięwzięć społecznych. Respondenci w wieku do 24 lat bardzo źle ocenili dostępność lokali gastronomicznych, seniorzy (osoby od 55 roku życia) z kolei - dostępność miejsc spędzania wolnego czasu (place zabaw, miejsca zielone), a osoby w wieku 25-54 - jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży. Szczegółowy zestaw odpowiedzi przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 14 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na wiek

Wiek respondentów	Ocena bardzo dobrze / dobrze		Ocena bardzo źle / źle	
Do 24 roku życia	Jakość dróg	75,0%	Dostępność lokali gastronomicznych	93,3%
	Praca (ocena możliwości rozwoju zawodowego na terenie gminy, znalezienia pracy na terenie gminy)	61,5%	Oferta instytucji kultury	84,6%
	Zabezpieczenie przed hałasem	60,0%	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	84,6%
25 – 54	Dostępność szkół	55,9%	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	90,8%
	Jakość dróg	51,5%	Oferta instytucji kultury	90,2%
	Poczucie bezpieczeństwa	43,9%	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	89,0%
55 i więcej	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	90,0%	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	84,6%
	Dostępność szkół	78,6%	Oferta instytucji kultury	84,6%
	Jakość dróg	76,9%	Oferta sportowa i rekreacyjna	75,0%

Źródło: opracowanie własne

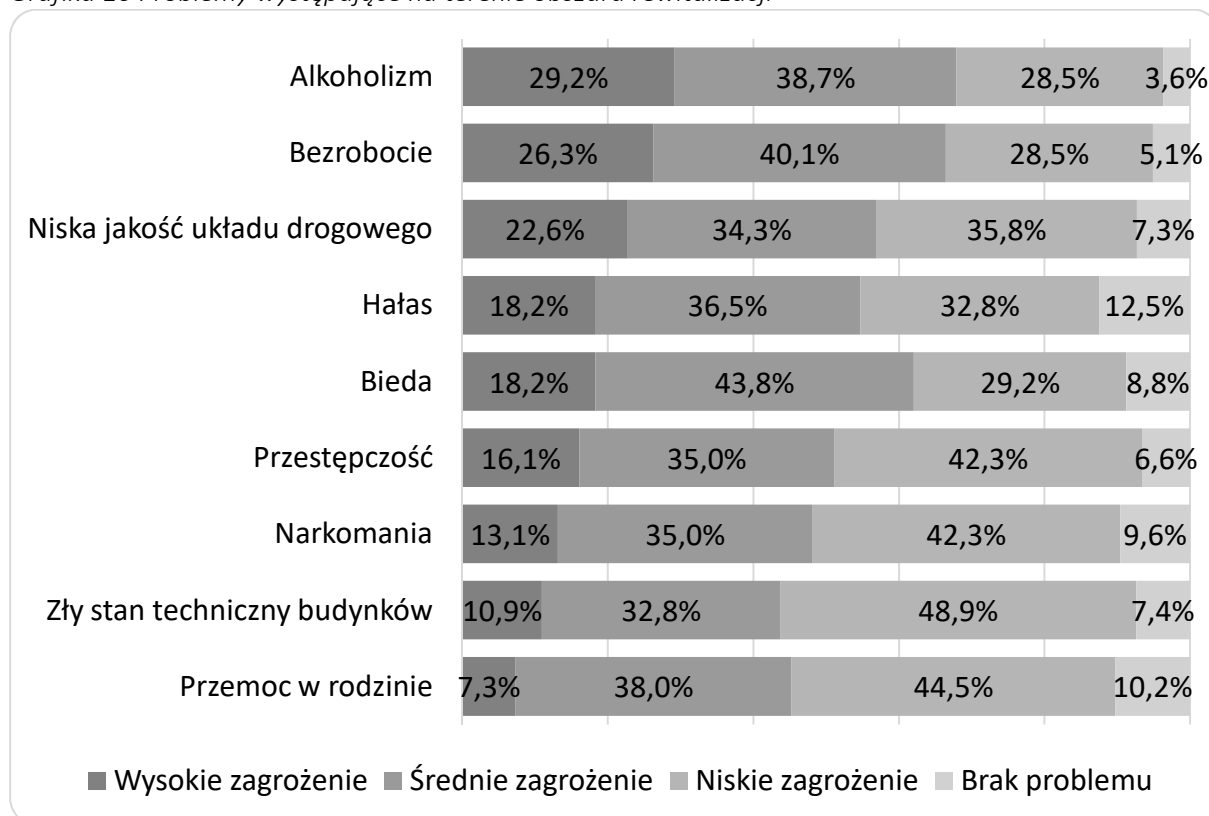
Jednym z ważniejszych kryteriów w zakresie wyboru danego obszaru do rewitalizacji są występujące na nim problemy społeczne. Ich nasilenie na obszarze rewitalizacji zostało wykazane na etapie prac delimitacyjnych. Badania ankietowe w tym zakresie pozwoliły uzyskać kolejne ważne informacje.

W ocenie respondentów najbardziej widocznym problemem na obszarze rewitalizacji jest alkoholizm – 29,2% respondentów zakwalifikowało go do czynników stanowiących wysokie zagrożenie na obszarze rewitalizacji. Kolejnym problemem występującym na obszarze rewitalizacji jest bezrobocie (26,6%) oraz niska jakość układu drogowego (22,6%).

Respondenci wskazali również na problem biedy, przestępczości oraz narkomanii. Wyniki sondażu w tym zakresie mogą dać pogląd w jakim kierunku bądź dla jakich grup docelowych

należy kierować główne działania rewitalizacyjne. Istotnym wnioskiem wynikającym z tej części badania ankietowego jest konieczność podejmowania działań na rzecz profilaktyki, aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wszechstronnego wsparcia mieszkańców, a zwłaszcza rodzin na obszarze rewitalizacji. W tym miejscu bardzo ważne jest spójne i skoordynowane działanie instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, przy wsparciu społeczności lokalnej oraz wolontariuszy.

Grafika 16 Problemy występujące na terenie obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Badanie ankietowe służyło pozyskaniu jak najszerszej opinii mieszkańców o problemach występujących na obszarze rewitalizacji. Wynik badania ankietowego wskazał, że aż 30,7% respondentów odpowiedziało twierdząco na pytanie czy dostrzega Pan(i) jakiś inny problem niż te wymienione powyżej.

Tabela 15. Pozostałe problemy występujące na obszarze rewitalizacji

Czy dostrzega Pan(i) jakiś inny problem niż wymienione?	
TAK	NIE
30,7%	69,3%

Źródło: opracowanie własne

Respondenci, którzy odpowiedzieli tak na powyższe pytanie mogli wpisać również w formularzu swoje sugestie w zakresie problemu występującego na obszarze rewitalizacji. Ankietowani zwrócili uwagę na następujące aspekty problemowe występujące na obszarze rewitalizacji:

- Niska aktywność organizacji pozarządowych,
- Brak placów zabaw i boisk sportowych dla dzieci i młodzieży,
- Brak możliwości zaangażowania się w działalność wolontariacką,
- Brak otoczenia, wsparcia dla zawiązywania start - upów,
- Brak miejsc odpoczynku i spotkań dla rodzin, młodzieży,
- Brak dróg rowerowych,
- Brak zadbanej zieleni parkowej,
- Wysoka liczba bezpańskich psów, zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców,
- Zbyt mała ilość miejsc parkingowych i słaba komunikacja miejska,
- Brak wystarczającej inicjatywy ze strony Rady Osiedla Różnówka,
- Brak inicjatyw oddolnych mieszkańców.

Ważnym aspektem dla planowanych działań rewitalizacyjnych obszaru jest poznanie opinii mieszkańców na temat mocnych i słabych stron tego obszaru. Ankietowani odpowiadali na pytanie, co jest największą zaletą, mocną stroną, atutem obszaru rewitalizacji. Największa liczba ankietowanych uznała, że mocną stroną obszaru rewitalizacji są jego walory środowiskowe, krajobrazowe (46,4% wskazań). Kolejne to atrakcyjność turystyczna oraz potencjał do dalszego rozwoju. Szczegółowy rozkład odpowiedzi znajduje się na grafice poniżej.

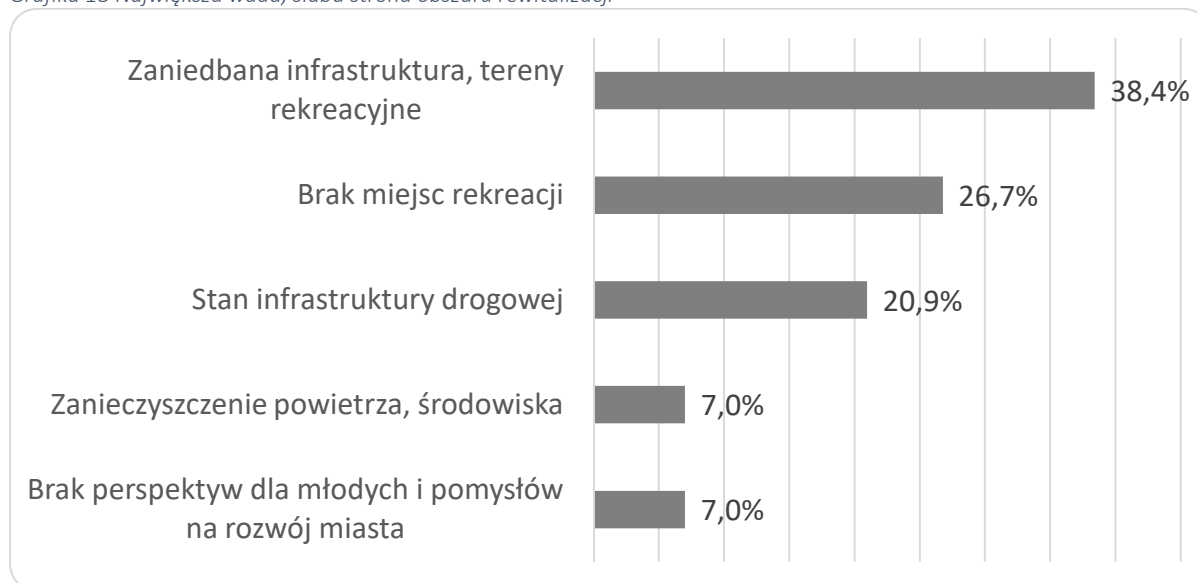
Grafika 17 Największa zaleta, mocna strona, atut obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Do największych wad obszaru rewitalizacji ankietowani zaliczyli stan infrastruktury i terenów rekreacyjnych. Dużym problemem jest również brak miejsc rekreacji dla mieszkańców, niska jakość dróg i zanieczyszczenie powietrza. Ankietowani zwrócili jeszcze uwagę na brak perspektyw dla młodych mieszkańców miasta.

Grafika 18 Największa wada, słaba strona obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Wyniki badania ankietowego wskazują na jedno podstawowe oczekiwanie mieszkańców obszaru rewitalizacji. Jest to aktywizacja mieszkańców na bazie występujących zasobów kulturowych, przyrodniczych miasta Biłgoraj. Kluczowym wyzwaniem na obszarze rewitalizacji jest kształtowanie atrakcyjnych i dostępnych miejsc aktywizacji mieszkańców (zwłaszcza terenów przyrodniczych, parkowych) oraz zapewnienia ciekawej oferty spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Nie bez znaczenia jest także potrzeba podejmowania działań z zakresu aktywnej integracji, mającej na celu przeciwdziałanie występującym problemom społecznym.

6.2 Obszar rewitalizacji – charakterystyka i potencjał

Na obszarze rewitalizacji występują znaczne potencjały: zasoby, które mogą usprawnić bądź wręcz umożliwić proces rewitalizacji. Poniżej zaprezentowano zestawienie potencjałów dla obszaru rewitalizacji. Wykorzystanie tych potencjałów znacznie ułatwi zaplanowany proces rewitalizacji.

Tabela 16 Potencjały obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna

- kapitał ludzki - potencjał zawodowy, twórczy mieszkańców,
- dostępność usług społecznych,
- funkcjonowanie Wioski Dziecięcej (Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięcej),
- społeczność lokalna przywiązana do tradycji.

Sfera gospodarcza

- potencjał handlowo-usługowy,
- korzystne skomunikowanie,
- położenie, umożliwiające wymianę gospodarczą,
- działalność instytucji wspierających rozwój biznesu.

Sfera środowiskowa

- tereny zielone, parkowe z możliwością zagospodarowania (bliskość natury),
- rozpoznawalne zasoby przyrodniczo-rekreacyjne,
- bliskość Puszczy Solskiej,
- korytarz ekologiczny rzeki Biała Łada.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

- Genius loci – duch miejsca; historia, tradycje, dziedzictwo kulturowe,
- dobra dostępność komunikacyjna,
- uporządkowana zabudowa, zagospodarowana przestrzeń mieszkaniowa,
- Biłgoraj - miasto oryginalnych tradycji i specyficznych funkcji w regionie,
- wydarzenia z przeszłości, mogące stanowić podstawę działań społecznych,
- występowanie terenów „do zagospodarowania”.

Sfera techniczna

- potencjał przestrzeni publicznych
- dobra dostępność komunikacyjna,
- obecność ciekawych obiektów turystycznych,
- warunki terenowe do uprawiania sportu i rekreacji,
- atrakcyjne tereny osiedleńcze.

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszą dominantą w krajobrazie przestrzennym obszaru rewitalizacji, a zarazem miejscem dla działań rewitalizacyjnych jest Park im. Stanisława Kostki Nowakowskiego w Biłgoraju. Jest to obszar rezydencji dawnych właścicieli miasta. Założenie dworsko - parkowe pochodzi z XIX wieku. Z dawnego budynku dworskiego pozostały ruiny. Park wyróżnia piękny starodrzew i krajobrazowe założenie wodne (tzw. „angielska rzeka”). Jest to największy Park w Biłgoraju, który mógłby zostać przekształcony np. w park naturalistyczny. Taki park mógłby być ewenementem w okolicy, przyciągać turystów i pozytywnie wpływać na krajobraz przyrodniczy całego miasta.

Na obszarze rewitalizacji działa jedna z ważniejszych organizacji prospołecznej działającej w Polsce tj. Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce. Misją tego stowarzyszenia jest niesienie pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej oraz zagrożonym jej utratą.

Stowarzyszenie prowadzi w Biłgoraju (na obszarze rewitalizacji) Wioskę Dziecięcą. Jest to jedna z czterech Wiosek prowadzonych w Polsce. Koncepcja Wiosek Dziecięcych zakłada konieczność zapewnienia dziecku troskliwej opieki ze strony opiekuna/opiekunów zastępczych i nierozdzielanie rodzeństwa, a także zamieszkiwanie przez dziecko wraz z opiekunem i rodzeństwem w jednym domu, będącym częścią składową Wioski Dziecięcej SOS.

Stowarzyszenie zajmuje się dziećmi, którym trudno jest znaleźć miejsce w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej z powodu licznego rodzeństwa (i konieczności rozdzielenia dzieci w wypadku adopcji) bądź traumatycznej historii życia. Zapewnia dzieciom rodzinną opiekę w Wioskach Dziecięcych, które składają się zazwyczaj z 14 domów. W każdym z nich mieszka rodzina SOS, czyli mama zastępcza/rodzice zastępczy z 6-7 dzieci.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego znajduje się zapis, że w rozwoju Miasta przyjmuje się zasadę, że niepowtarzalność, oryginalność i specyfika (położenia, funkcji, zasad gospodarowania przestrzenią, walorów przyrodniczych) jest sposobem osiągnięcia statusu „miasta sukcesu” oraz instrumentem jego promocji. Obszar rewitalizacji posiada miejsca, które mają potencjał na stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Potencjałem obszaru są również tereny dotychczas niezainwestowane (np. znaczny obszar terenów zielonych osiedla Różnówka, teren dawnej Szkołki Leśnej). Wykorzystanie tego potencjału jest ważne z punktu widzenia powodzenia całego procesu rewitalizacji.

6.3 Problemy społeczne obszaru rewitalizacji

Zgodnie z metodologią opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, kluczową jego częścią jest szczegółowa analiza problemów obszaru rewitalizacji. Opracowanie diagnozy szczegółowej służy pogłębieniu wiedzy o obszarze rewitalizacji; przedstawienia jego problemów. Ta część GPR pokazuje precyzyjne i szczegółowe badania przyczyn negatywnych zjawisk występujących na tym obszarze, ich lokalizacji i istniejących między nimi powiązań - głównie w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej).

Szczegółowa analiza obszaru, występujących na nim zjawisk kryzysowych i tkwiących w nim potencjałów, pozwoliła na znalezienie odpowiednich rozwiązań w postaci adekwatnie dobranych przedsięwzięć (inwestycyjnych i społecznych). Trafne zdefiniowanie problemów społecznych i infrastrukturalnych jest podstawą do zaproponowania działań naprawczych, które w optymalny sposób przyczynią się do korzystnego przekształcenia wyodrębnionego obszaru gminy.

Na obszarze rewitalizacji diagnozuje się następujące problemy w sferze społecznej:

1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości,
2. Niska aktywności społeczna,
3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zapisy dotyczące zidentyfikowanych problemów.

Ad.1 Niski wskaźnik przedsiębiorczości

Problemem obszaru rewitalizacji jest **długotrwale bezrobocie** (dotyczy osób poszukujących pracy przez okres 12 miesięcy i dłużej). Liczba osób długotrwale bezrobotnych na obszarze rewitalizacji wynosi 30, co stanowi 9,55% ogółu długotrwale bezrobotnych w mieście.

Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców wynosi 18,52, przy średniej dla miasta wynoszącej 11,72.

Przyczyn takiego stanu należy upatrywać w:

- występowaniu zjawiska dziedziczenia bezrobocia;
- nieadekwatność posiadanego zawodu do aktualnych potrzeb rynkowych;
- odpływ ludzi młodych i wykształconych z miasta;
- problemach społecznych: alkoholizmie i niepełnosprawności.

Problemowi bezrobocia towarzyszy również niższy wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji wynosi 32,10; przy średniej dla całego miasta wynoszącego 35,80. Niekorzystne kształtuje się również dynamika rozwoju przedsiębiorczości, która jest określona relacją nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej do tych likwidowanych. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do wyrejestrowanych dla obszaru rewitalizacji wynosi 1,85 i jest mniejszy niż średnia dla całego miasta wynosząca 2,57.

Biłgoraj charakteryzuje niedostatecznie rozwinięty system usług okołobiznesowych wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Problemem obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta Biłgoraj jest niewykorzystany potencjał turystyczny miasta, a zwłaszcza:

- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna między innymi w zakresie hotelowo-gastronomicznym;
- brak odpowiedniego zagospodarowania części szlaków turystycznych, ich utwardzenia i oznakowania;
- zbyt mała dostępność do produktów turystycznych, brak powiązania i zintegrowania produktów, niedoinwestowanie i mała atrakcyjność kluczowych produktów turystycznych;
- brak odpowiedniej promocji atrakcji turystycznych obszaru.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym 46% respondentów negatywnie oceniło warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, a 58,4% negatywnie ustosunkowało się do dostępności miejsc usługowych i handlu.

Ad.2 Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej.

Podstawowym czynnikiem pobudzającym aktywność obywatelską na danym obszarze są organizacje pozarządowe. Analiza wykazała, że aktywność społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych mających siedzibę na obszarze rewitalizacji jest niska. Mimo stosunkowo dużej liczby organizacji pozarządowych działających w mieście, na obszarze rewitalizacji działalności nie prowadzi żadna organizacja, której główna siedziba znajduje się w Biłgoraju. Należy wziąć tu pod uwagę fakt, że na obszarze rewitalizacji prowadzi aktywną działalność Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce, które ma siedzibę w Warszawie. W przeprowadzonym badaniu ankietowym, mieszkańcy zwrócili uwagę na następujące aspekty problemowe występujące na obszarze rewitalizacji:

- Niska aktywność organizacji pozarządowych,
- Brak możliwości zaangażowania się w działalność wolontariacką,
- Brak otoczenia, wsparcia dla zawiązywania start - upów.

Przyczyną takiego stanu rzeczy jest niska aktywność mieszkańców, organizacji pozarządowych działających w zakresie aktywności obywatelskiej.

Ad. 3 Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Obszar rewitalizacji jest szczególnie dotknięty problemami społecznymi. Wskazuje na to bardzo wysoki wskaźnik **liczby udzielonych świadczeń** ze środków pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców. Na podobozzarze rewitalizacji Rapy udzielono łącznie 2 896 świadczeń z pomocy społecznej, które przypadały na 369 mieszkańców. Łącznie liczba udzielonych świadczeń na 1 000 mieszkańców była najwyższa spośród wszystkich obszarów porównawczych Gminy Miasto Biłgoraj. Widoczne jest nasilenie negatywnych zjawisk społecznych. Wskazuje na to również fakt, że na tym obszarze liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców jest najwyższa w całym mieście. Wynosi ona 289,97 przy średniej dla całego miasta wynoszącej 39,46. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że na 369 mieszkańców obszaru, aż 107 to klienci ośrodka pomocy społecznej, korzystający z jego wsparcia materialnego i niematerialnego.

Przyczyną takiego stanu rzeczy jest:

- rozpad rodzin powodowany emigracją zarobkową, długotrwałym bezrobociem oraz patologiami;
- zjawisko starzejącego się społeczeństwa;
- zjawisko „wyczonej bezradności”.

Ważną okolicznością (i wyzwaniem) z punktu widzenia społecznego funkcjonowania jest liczba osób z **niepełnosprawnością** zamieszkujących obszar rewitalizacji. Na obszarze rewitalizacji liczba osób z niepełnosprawnością wynosi 99. Wskaźnik liczba osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji wynosi 61,11; podczas gdy średnia dla całego miasta wynosi 23,33. Problemem jest to, że obszar rewitalizacji cechuje brak rozwiniętego wolontariatu dla osób niepełnosprawnych.

Relevantnym problemem dla obszaru rewitalizacji jest **alkoholizm**, który wywołuje negatywne skutki społeczne. Posiłkując się danymi MOPS w Biłgoraju, wskaźnik liczby osób uzależnionych od alkoholu na 1 000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji wynosi 7,41 i jest większy niż średnia dla całego miasta, wynoszący 2,73. Na obszarze rewitalizacji, którego odsetek liczby mieszkańców względem całości wynosi 6,05%, zarejestrowanych jest aż 16,44% ogólnej liczby osób uzależnionych na terenie miasta. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest zjawisko „dziedziczenia uzależnień”, niechęć do podjęcia leczenia oraz zbyt mała liczba organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień.

Podejmowane w trakcie prac nad GPR konsultacje społeczne dotyczące, np. projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj pokazały, że obszar rewitalizacji wymaga pilnej interwencji w zakresie działań na rzecz aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Znaczna grupa osób na obszarze rewitalizacji nie jest w stanie uzyskać samodzielności życiowej lub społecznej. Widoczny jest pogłębiający się proces ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Badania ankietowe jednoznacznie wskazują na problemy związane z wykluczeniem społecznym, występujące na obszarze rewitalizacji. Respondenci wskazali że najpoważniejszym problemem w obszarze społecznym jest alkoholizm (29,2% respondentów wskazało to jako ważny problem), bezrobocie (26,3%) i bieda (18,2%). Bardzo istotnym problemem obszaru rewitalizacji, zgłaszanym przez pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPS w Biłgoraju jest problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Ad. 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego

Obszar rewitalizacji jest miejscem o szczególnej koncentracji przestępczości. Jest to jedna z ważniejszych okoliczności mających wpływ na jakość życia mieszkańców. Wskaźnik liczby przestępstw na 1 000 mieszkańców wynosi 48,77; przy średniej dla Miasta wynoszącej 16,24. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zmagają się w dużym stopniu ze zjawiskiem przemocy. Wskaźnik liczby osób doznających przemocy 1 000 mieszkańców (dane OPS) wynosi 3,70; podczas gdy średnia dla całego Miasta wynosi 1,98. Ogólnie liczba ofiar przemocy w 2021 roku w Biłgoraju wyniosła 53, w tym 6 (11,3%) dotyczy obszaru rewitalizacji. Przemocy sprzyja sytuacja rodzinna i mieszkaniowa osób tam zamieszkujących, połączona często z bezrobociem i ubóstwem. Obszar rewitalizacji cechuje niewystarczające wsparcie dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc. Problemem są niewystarczająco wypracowane standardy i procedury monitorowania i interweniowania w sytuacjach przemocy w rodzinie.

Obszar rewitalizacji jest również w sposób szczególny dotknięty problemem braku bezpieczeństwa drogowego. Na obszarze rewitalizacji notuje się wyższy od średniej wskaźnik liczby zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten wynosi 16,05; podczas gdy średnia dla miasta wynosi 7,8. Dla podobszaru rewitalizacji Osiedla Rapy wartość ta wynosi

16,26; a dla podobszaru Osiedla Różnówka wartość ta wynosi 15,99. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym aż 50,4% respondentów potwierdza bardzo niskie poczucie bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.

6.4 Problemy infrastrukturalne obszaru rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji diagnozuje się następujące problemy w sferze infrastrukturalnej:

1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zapisy dotyczące zidentyfikowanych problemów.

Ad 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców w kontekście planowanego procesu rewitalizacji jest poprawa dostępności miejsc spędzania wolnego czasu, tj. place zabaw, miejsca zielone, parki, tereny rekreacji.

W Biłgoraju tereny zielone zajmują powierzchnię 15,27% ogólnej powierzchni miasta i stanowią tereny tzw. zieleni zagospodarowanej. Dostęp do terenów zielonych (parków, zieleńców) ma wymierny wpływ na jakość życia mieszkańców, szczególnie w związku z zachodzącymi zmianami klimatycznymi. Zgodnie ze zgromadzonymi danymi obszar rewitalizacji jest terenem o znacznym zagęszczeniu terenów zielonych, zwłaszcza podobszar rewitalizacji Różnówka, którego połowa powierzchni to tereny zieleni miejskiej.

Najważniejszym wyzwaniem inwestycyjnym w tym zakresie jest Park im. Stanisława Kostki Nowakowskiego, którego historia sięga XIX wieku. Park Nowakowskiego jest jedynym obiektem parkowym w mieście Biłgoraju. Aktualnie park jest bardzo zaniedbany, wymaga fachowej rekonstrukcji. Park jest obiektem zabytkowym wpisanym do rejestru Gminnej Ewidencji Zabytków pod nr A/1479. Znajduje się na terenie osiedla Różnówka, na którym zostały zdiagnozowane problemy społeczne: wysokie saldo migracji, najwyższy wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej, problemy alkoholowe, najwyższy wskaźnik osób z niepełnosprawnością, niska jakość powietrza i infrastruktury technicznej. Osiedle cechuje

również niska jakość wspólnych przestrzeni publicznych oraz mała liczba miejsc wspólnych, mogących pełnić funkcje integracyjne i rekreacyjne.

Park Nowakowskiego po uprzednim uporządkowaniu terenu, utworzeniu w nim stref służących różnego rodzaju aktywnościom dla wszystkich grup wiekowych, może stanowić osiedlowe centrum społeczne, kulturalne i rekreacyjne sprzyjając integracji zarówno mieszkańców osiedla, jak i całego ogółu mieszkańców miasta. Niska jakość powietrza w osiedlu wymaga działań zapobiegawczych i zapewniających mieszkańcom możliwość przebywania w miejscach otoczonych zielenią, naturalnie filtrowanych, zachęcających do aktywności na „świeżym powietrzu”. Młodzież zamieszkująca na osiedlu Różnówka potrzebuje przestrzeni do wielu aktywności kulturalnych, edukacyjnych i społecznych. Istnienie tego rodzaju przestrzeni z pewnością pozytywnie wpłynie na odwrócenie niekorzystnych zjawisk w otoczeniu których przebywają młode osoby. Ukierunkowanie młodzieży na działania w obszarze kultury, edukacji, kreatywności oraz zapewnienie im przestrzeni do rozwijania swoich talentów i pasji korzystnie wpłynie na ich rozwój. Starsze osoby zamieszkujące osiedle nierzadko samotne i niepełnosprawne potrzebują przyjaznego i dostępnego obszaru do aktywności fizycznej oraz integracji społecznej. Dostępna i przyjazna przestrzeń pomoże zniwelować zagrożenie osób starszych wykluczeniem społecznym. Kolejnym ważnym obiektem na obszarze rewitalizacji, który wymaga działań z zakresu zagospodarowania przestrzeni to Arboretum. Arboretum to teren dawnej szkółki eksperymentalnej Zespołu Szkół Leśnych w Biłgoraju. W przeszłości były w nim prowadzone hodowle drzewek i krzewów na potrzeby edukacyjne Szkoły Leśnej. Obecnie obszar ten nie jest wykorzystywany. Wizja w terenie przeprowadzona na potrzeby poznania wyzwań rewitalizacyjnych wskazała, że teren Arboretum porastają gęste zarośla, które uniemożliwiają przebywanie na jego terenie. Nadto miejsce to jest zlokalizowane w osiedlu Różnówka, które silnie koncentruje problemy społeczne (alkoholizm, bezrobocie, bieda, przestępczość). Natomiast Osiedle Rapy cechuje niska jakość przestrzeni publicznych służących integracji, rekreacji, wypoczynkowi. Czynniki takie jak: niska jakość powietrza, niski poziom dostępności usług społecznych i komercyjnych, brak w przestrzeniach publicznych udogodnień dla osób ze specjalnymi potrzebami, duże zgęszczenie budynków, bezpośrednie sąsiedztwo z drogą wojewódzką oraz torami kolejowymi obniżają jakość życia w osiedlu, utrudniają wypoczynek poza miejscem zamieszkania, zwiększają poziom wykluczenia społecznego osób

z trudnościami w poruszaniu się, nie zapewniają warunków do wypoczynku dzieciom i młodzieży z tego terenu. Jednoczesne skoncentrowanie niekorzystnych zjawisk jak: najwyższy wskaźnik osób uzależnionych od alkoholu czy wysoki wskaźnik przestępstw czynią osiedle Rapy miejscem silnie koncentrującym negatywne zjawiska społeczne, koniecznym do przeprowadzenia działań zaradczych, odwracających niekorzystne zjawiska, angażujące i rozwijające młodzież w celu zmniejszenia wpływu problemowego środowiska na ich dalszy rozwój. Teren zielony przy ul. Szwajcarskiej, będący własnością Miasta Biłgoraja mógłby stać się miejscem integracji mieszkańców, stanowić bazę niezbędną do przeprowadzania działań integracyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. Działania te z kolei pomogą odwrócić niekorzystne zjawiska występujące na przedmiotowym obszarze.

Ad 2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych.

Osiedle Różnówka w części kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa - Polna w Biłgoraju (działki nr: 19/14, od 19/18 do 19/41, 19/45, od 19/49 do 19/56 ark. 59) koncentruje wiele problemów społecznych. Jest to również miejsce o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych. Obszar zabudowany jest 10 budynkami wielorodzinnymi. 2 z nich stanowią własność gminną, znajdują się w nich mieszkania komunalne i socjalne. W pozostałych budynkach właścicielem części mieszkań jest Miasto Biłgoraj (lokale te stanowią mieszkania socjalne bądź komunalne), pozostała część mieszkań jest własnością osób fizycznych. Mieszkańcami bloków w większości są osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji życiowej, często niepełnosprawne bądź dotknięte alkoholizmem. Jednocześnie budynki te znajdują się w złym stanie technicznym do tego stopnia, że przeprowadzenie w nich prac remontowych jest nieopłacalne lub wręcz niemożliwe z punktu widzenia prawa budowlanego. Budynki te nie spełniają również standardów dostępności, uniemożliwiając normalne funkcjonowanie osobom ze specjalnymi potrzebami. Dużym problemem są także źródła ogrzewania lokali mieszkalnych - w większości są one nieefektywne, stanowią największe źródło niskiej emisji pyłów i szkodliwych gazów w osiedlu (piece węglowe – każde mieszkanie ma swoje własne źródło ogrzewania). Ponadto teren wokół budynków jest mocno zaniedbany i zdegradowany.

Podając za Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biłgoraj, obszar rewitalizacji sąsiaduje bezpośrednio z obszarem charakteryzującym się

nasileniem konfliktów o znaczeniu w skali całego miasta i kwalifikuje pewne miejsca do obszarów problemowych. Jest to obszar przy ul. Włosiankarskiej, u stóp Parku Rożnówka.

Główne problemy, występujące na tym obszarze to:

- zlokalizowanie w dolinie Białej Łądy funkcji, które w zdecydowanym stopniu wpływają na jej degradację,
- zabudowa o charakterze składów i magazynów,
- przemieszanie funkcji - na obszarze mieszczą się siedziby instytucji publicznych i przedsiębiorstw,
- położenie przy głównym ciągu ulic (Polna - Włosiankarska – Sikorskiego - Komorowskiego) łączącym miasto „wschodnie” z miastem „zachodnim”

W związku z rosnącym natężeniem ruchu pociągów zarówno po linii kolejowej normalnotorowej nr 66 i linii kolejowej szerokotorowej nr 65 występuje zwiększenie natężenia hałasu w obszarze oddziaływania bezpośredniego tj. osiedla Rapy. Przebiegające linie kolejowe graniczą bezpośrednio z jedynym miejscem na ww. osiedlu stanowiącym miejsce spotkań mieszkańców oraz placem zabaw.

Tabela 17 Wyniki pomiarów hałasu drogowego dla dróg przebiegających przez miasto Biłgoraj

Nazwa odcinka pomiarowego	Nr drogi	LAeqD [dB]	LAeqN [dB]	Wartość przekroczenia (dla zabudowy zagrodowej i rekreacyjnej)	
				Dzień [dB]	Noc [dB]
Biłgoraj ul. Zamojska	DW 858	66,3	60,8	11,3	10,08
Przy ocenie klimatu akustycznego w zakresie hałasu komunikacyjnego wykorzystuje się także opracowaną przez Państwowy Zakład Higieny skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych hałasów komunikacyjnych tj.: <ul style="list-style-type: none"> • mała uciążliwość - LAeq ≤ 52 dB • średnia uciążliwość - 52 dB 70 dB • duża uciążliwość - 63 dB 70 dB • bardzo duża uciążliwość - LAeq > 70 dB 					

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2018-2021 z prognozą do roku 2025

Ponadto przebiegająca przez podobszar rewitalizacji Rapy ulica Zamojska generuje znaczny i odczuwalny hałas, co wpływa na obniżenie jakości życia mieszkańców. Zauważalne jest przekroczenie norm hałasu, kwalifikowane jako duża uciążliwość. Droga wojewódzka nr 858 łącząca Szczepieszyn w województwie lubelskim z Zarzeczem w województwie podkarpackim

stanowi wygodny łącznik pomiędzy Zamościem, Biłgorajem i Stalową Wolą. Jej długość wynosi 76,573 km. Biegnie na linii wschód - zachód.

6.5 Problemy społeczne i infrastrukturalne obszaru rewitalizacji – podsumowanie

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji wykazała występujące istotne problemy, które przesądzają o konieczności podjęcia działań naprawczych. Problemy występują zarówno w sferze społecznej, jak i infrastrukturalnej. Główne problemy obszaru rewitalizacji ogniskują się wokół niezagospodarowanych przestrzeni publicznych oraz problemów społecznych związanych z rynkiem pracy, funkcjonowaniem osób / rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; niską aktywnością społeczną oraz bezpieczeństwem. Na uwagę zasługuje fakt społecznego oczekiwania na zmianę (wyrażoną w badaniu ankietowym). Mieszkańcy oczekują wyraźnej poprawy w zakresie dostępności terenów rekreacyjnych oraz bogatszej oferty programowej instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych.

Tabela 18 Schemat problemowy GPR Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028

Symbol	Zdiagnozowane problemy społeczne	Symbol	Zdiagnozowane problemy infrastrukturalne
PS 1	Niski wskaźnik przedsiębiorczości	PI 1	Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
PS 2	Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej		
PS 3	Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym	PI 2	Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych
PS 4	Niski poziom bezpieczeństwa publicznego		

Źródło: opracowanie własne

7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wybrany do rewitalizacji obszar Miasta Biłgoraja posiada mocną legitymację społeczną, jako miejsce do podejmowania działań naprawczych, przywracania do właściwego stanu zarówno w sferze społecznej, jak i infrastrukturalnej. Wyniki dedykowanego temu badaniu ankietowemu wskazują, że **97,1%** respondentów uważa, że wybrany obszar powinien zostać

poddany rewitalizacji. Ponadto mieszkańcy miasta Biłgoraja jednoznacznie wskazują, że rekomendowany do rewitalizacji obszar jest ważny z punktu widzenia funkcjonowania miasta, a to gwarantuje, że zaprogramowany proces rewitalizacji będzie miał pozytywny wpływ na całe miasto.

Podstawą założeń planistycznych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 jest wizja, która ma charakter projekcji przyszłości, do jakiej dąży samorząd lokalny i interesariusze procesu rewitalizacji. Podstawę do sformułowania wizji obszaru rewitalizacji w gminie miejskiej Biłgoraj stanowiły następujące elementy:

- Analiza danych zastanych; pozyskanych w dokumentach źródłowych, jak i danych z instytucji samorządowych, powiatowych oraz wojewódzkich,
- Dedykowana analiza uwarunkowań, wyzwań, potencjałów i potrzeb obszaru,
- Analiza ekspercka poparta badaniem społecznym wśród mieszkańców miasta Biłgoraja,
- Szeroka informacja odnośnie potrzeb i problemów pochodząca od pracowników samorządowych Gminy Miasto Biłgoraj oraz zespołu ds. rewitalizacji powołanego na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- Opinii mieszkańców (interesariuszy), szerokiej partycypacji w zakresie trafności przedstawionych wniosków oraz realności potrzeb w zakresie rewitalizacji.

Wizja jest odpowiedzią na problemy przedstawione w diagnozie oraz jest rodzajem projekcji, życzenia, marzenia; rodzajem obrazu jaki mieszkańcy chcieliby widzieć po przeprowadzeniu rewitalizacji. Nadrzędnym celem jaki jej przyświeca jest ograniczenie zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu dostępnych potencjałów po to, by podnieść jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. **Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji** została zdefiniowana następująco:

Rysunek 2 Wizja obszaru rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji

Miasto Biłgoraj w wyniku podjętych działań rewitalizacyjnych zniwelowało problemy społeczne i infrastrukturalne obszarów uznanych za zdegradowane i poddane planowej rewitalizacji.

Przeprowadzone działania społeczne i infrastrukturalne znacznie zniwelowały problemy społeczne i infrastrukturalne obszaru, co przekłada się na stabilny i zrównoważony rozwój całego miasta.

Tereny zielone i obszary zabudowane zyskały nową funkcję, są miejscem do komfortowego zamieszkania, spędzania wolnego czasu, miejscem wielu działań społecznych skierowanych do różnych grup społecznych. Widoczna jest większa aktywność instytucji publicznych i organizacji pozarządowych w działania pro społeczne.

Poddany rewitalizacji Park im. Stanisława Kostki Nowakowskiego jest prawdziwą wizytówką miasta, symbolem korzystnej zmiany, które jest wynikiem podjętych działań inwestycyjnych i społecznych.

Podjęta rewitalizacja przełożyła się na zniwelowanie problemów związanych z wykluczeniem społecznym i zawodowym mieszkańców obszaru rewitalizacji.

7.1. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Za pomocą wizji został przedstawiony oczekiwany obraz obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Aby jego osiągnięcie było możliwe, kluczowe jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą określały konkretne kierunki działań. Poniżej prezentowana jest zakładana logika interwencji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Rysunek 3 Logika procesu rewitalizacji

1	Wizja
---	-------

1	Wizja
2	Cel główny
3	Cele strategiczne
4	Kierunki działań
5	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Źródło: opracowanie własne

Celem głównym rewitalizacji jest nadanie nowych funkcji miejscom, obiektom, przestrzeniom w Gminie Miasto Biłgoraj oraz zniwelowanie problemów społecznych poprzez podjęcie skoordynowanych zabiegów aktywizacyjnych na rzecz społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji.

Cel główny rewitalizacji jest zorientowany na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, co ma przyczynić się do odnowy, ożywienia tych części miasta. Proces rewitalizacji będzie realizowany przy współudziale wszystkich interesariuszy i partnerów procesu rewitalizacji, w tym przede wszystkim mieszkańców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz przedsiębiorstw.

Kluczowym elementem planistycznym, służącym realizacji celu głównego, jest układ celów strategicznych w oparciu o 2 podsystemy:

Rysunek 4 Układ celów rewitalizacyjnych

Społeczny	Wysoki poziom aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Przestrzenno-funkcjonalny	Uporządkowane przestrzenie publiczne, przyrodnicze i mieszkalne, stanowiące bazę dla działań aktywizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Kierunki działań wskazują na sposób osiągnięcia celów strategicznych w zakresie planowanych przedsięwzięć służących wychodzeniu z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są odpowiedzią na diagnozowane problemy oraz identyfikowane potencjały obszaru rewitalizacji. Skupiają się na celach i kierunkach działań rewitalizacji w obrębie dwóch podsystemów. Logika interwencji rewitalizacyjnej dla poszczególnych podsystemów została przedstawiona poniżej.

Tabela 19 Założenia interwencji rewitalizacyjnej w Gminie Miasto Biłgoraj

Podsystem	Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Społeczny	1. Wysoki poziom aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji	<p>1.1 Wzrost poziomu przedsiębiorczości, rozwój rynku pracy obszaru rewitalizacji</p> <p>1.2 Tworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją</p> <p>1.3 Aktywizacja i włączenie społeczne grup zagrożonych marginalizacją, wykluczeniem społecznym</p> <p>1.4 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>PS. 1 Niski wskaźnik przedsiębiorczości</p> <p>PS. 2 Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej</p> <p>PS. 3 Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>PS. 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kapitał ludzki - potencjał zawodowy, twórczy mieszkańców, – dostępność usług społecznych – funkcjonowanie Wioski Dziecięcej (Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięcej) – potencjał handlowo-usługowy – korzystne skomunikowanie położenie, umożliwiające wymianę gospodarczą – Biłgoraj - miasto oryginalnych tradycji i specyficznych funkcji w regionie – wydarzenia z przeszłości, mogące stanowić podstawę działań społecznych – Genius loci – duch miejsca; historia, tradycje, dziedzictwo kulturowe, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby miejsca pracy, osób prowadzących działalność gospodarczą, • poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji • wzrost liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem • spadek liczby zdarzeń drogowych, zwłaszcza z udziałem pieszych • większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych • rozwinięte inicjatywy edukacyjne, kulturalne i sportowe • zwiększone uczestnictwo seniorów, osób z niepełnosprawnością w życiu społeczno-kulturalnym gminy
Przestrzenno-funkcjonalny	2. Uporządkowane przestrzenie publiczne, przyrodnicze i mieszkalne, stanowiące bazę dla działań aktywizacyjnych	<p>2.1 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców</p> <p>2.2 Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej</p> <p>2.3 Poprawa parametrów użytkowych układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji</p>	<p>PI. 1 Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>PI.2 Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tereny zielone, parkowe z możliwością zagospodarowania (bliskość natury) – zasoby przyrodniczo-rekreacyjne – bliskość Puszczy Solskiej sąsiadujący z obszarem korytarz ekologiczny rzeki Biała Łada, – dobra dostępność komunikacyjna, – uporządkowana zabudowa, zagospodarowana przestrzeń mieszkaniowa – występowanie terenów „do zagospodarowania” 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprowadzenie ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji • poprawa wizerunku, estetyki przestrzeni publicznych • wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji • aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych • powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom • poprawa jakości dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych

Źródło: opracowanie własne

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia (projekty) rewitalizacyjne w ramach GPR Gminy Miasto Biłgoraj pozyskano w ramach otwartego naboru projektów. Nabór został przeprowadzony w terminie od 20 czerwca do 11 lipca 2022 r. Otwarcie naboru poprzedziło spotkanie promocyjne / informacyjne. Spotkanie miało za zadanie zainicjować aktywność potencjalnych wnioskodawców do składania wniosków zawierających propozycje projektów rewitalizacyjnych. Łącznie w ramach otwartego naboru zebrano 27 wniosków / propozycji. W ostatecznym zestawieniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR znalazło się 27 kart projektowych (17 projektów infrastrukturalnych i 10 społecznych), które zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 20 Zestawienie pozycji projektowych zebranych w otwartym naborze projektów do GPR

Nr	Projekty infrastrukturalne	Infrastrukturalny / Społeczny	Wnioskodawca
1	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji
2	Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji
3	Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy	Infrastrukturalny	Rada Osiedla Rapy w Biłgoraju
4	Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna w Biłgoraju	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji
5	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji
6	Utworzenie miejsca integracji i rekreacji w osiedlu Rapy	Infrastrukturalny	Rada Osiedla Rapy w Biłgoraju
7	Odbudowa klasycystycznego pałacyku Nowakowskiego wraz z bramą, amfiteatrem i rewitalizacją parku wraz z układem wodnym	Infrastrukturalny	Osoba fizyczna / indywidualna inicjatywa
8	Utworzenie Parku Polna	Infrastrukturalny	Osoba fizyczna / indywidualna inicjatywa
9	Zielone miejsce spotkań na Rapach	Infrastrukturalny	Osoba fizyczna/ indywidualna inicjatywa
10	Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP	Społeczny	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
11	Zielona energia dla firm	Społeczny	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
12	Program rozwoju przedsiębiorczości	Społeczny	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
13	Wioska dziecięca i teren dawnej szkółki	Infrastrukturalny	Osoba fizyczna / indywidualna inicjatywa

14	Park Nowakowskiego – osiedle Różnówka	Infrastrukturalny	Osoba fizyczna / indywidualna inicjatywa
15	Osiedle Rapy – Pawilon usługowo – handlowy ze świetlicą	Infrastrukturalny	Biłgorajska Rada Seniorów
16	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego – budowa muszli koncertowej, zagospodarowanie przestrzeni, budowa placu zabaw i siłowni na wolnym powietrzu, udrożnienie kanałów wodnych, oznakowanie, budowa tężni, oświetlenie, ogrodzenie, wydzielenie strefy ciszy.	Infrastrukturalny	Biłgorajska Rada Seniorów
17	Rewitalizacja osiedla Różnówka – oznakowanie, mała infrastruktura, plac zabaw, nowe oświetlenie, poprawa bezpieczeństwa (progi zwalniające), alejki i chodniki, zabezpieczenie kontenerów na odpady, ogrodzenie kontenerów na śmieci	Infrastrukturalny	Propozycje złożone przez osoby fizyczne, dotyczące tego samego obszaru (17 zgłaszających osób)
18	Rewitalizacja Parku Miejskiego - upamiętnienie dawnego pałacu – odkopanie fundamentów, przeniesienie kolumn, postawienie tablicy informacyjnej oraz tablicy pamiątkowej	Infrastrukturalny	Biłgorajskie Towarzystwo Regionalne
19	KULTURA w Parku Nowakowskiego	Społeczny	Biłgorajskie Centrum Kultury
20	Program pomocy rodzinie	Społeczny	Gmina Miasto Biłgoraj - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
21	Stop uzależnieniom!	Społeczny	Gmina Miasto Biłgoraj - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
22	Bezpieczeństwo to podstawa	Społeczny	Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
23	Inkubator społecznej przedsiębiorczości	Społeczny	Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
24	Biłgorajski Klub Wolontariatu	Społeczny	Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
25	Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi	Infrastrukturalny	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce
26	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu	Infrastrukturalny	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce
27	Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży	Społeczny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Przeprowadzony nabór propozycji projektowych pokazał bardzo wysoki poziom zaangażowania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji. Propozycje projektowe złożyło Miasto Biłgoraj, jednostki miejskie, organizacje pozarządowe, podmioty o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym; grupy nieformalne oraz osoby fizyczne. Dowodzi

to wysokiego poziomu uspołecznienia procesu budowania warstwy wykonawczej programu rewitalizacji w gminie miejskiej Biłgoraj.

Przedstawione propozycje projektowe zostały szczegółowo zweryfikowane przez Zespół ds. rewitalizacji, a zwłaszcza pracowników Urzędu Miasta Biłgoraja. Dokonano pewnej rewizji propozycji projektowych, w oparciu o następujące zasady:

1. Pozostawiono w całości jako projekt w pełni zgodny z zasadami rewitalizacji, podmiot składający propozycje posiada tytuł własności do terenu projektu,
2. Scalono projekty obejmujące ten sam obszar, teren. W wyniku tego zabiegu do projektu z nr 5 Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju dołączono projekty z nr 7, 14, 16 oraz 18.
3. Odrzucono projekty, co do których nie było prawa własności terenu. Były to sytuacje, w której osoby fizyczne składały propozycje projektowe dla obszarów będących we władaniu innych podmiotów / instytucji. W wyniku tego zabiegu nie przyjęto projektu nr 8, 15 oraz 17.
4. Wprowadzono projekty uzupełniające w ramach GPR. W wyniku tego zabiegu projekty z nr 9, 13 zostały uznane jak projekty uzupełniające.

W wyniku tak przeprowadzonej weryfikacji wyodrębniono 18 projektów rewitalizacyjnych. Spośród nich 8 to projekty infrastrukturalne, a 10 to projekty społeczne (aktywizujące społeczność na obszarze rewitalizacji). Szczegółowe zestawienie projektów wybranych do rewitalizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 21 Zestawienie pozycji wybranych do realizacji w ramach GPR

Nr	Projekty infrastrukturalne	Infrastrukturalny / Społeczny	Wnioskodawca
1	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji
2	Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji
3	Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy	Infrastrukturalny	Rada Osiedla Rapy w Biłgoraju
4	Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła -	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat

Nr	Projekty infrastrukturalne	Infrastrukturalny / Społeczny	Wnioskodawca
	Parkowa - Polna w Biłgoraju		Strategii i Planowania Inwestycji
5	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju	Infrastrukturalny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji
6	Utworzenie miejsca integracji i rekreacji w osiedlu Rapy	Infrastrukturalny	Rada Osiedla Rapy w Biłgoraju
7	Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP	Społeczny	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
8	Zielona energia dla firm	Społeczny	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
9	Program rozwoju przedsiębiorczości	Społeczny	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
10	KULTURA w Parku Nowakowskiego	Społeczny	Biłgorajskie Centrum Kultury
11	Program pomocy rodzinie	Społeczny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
12	Program profilaktyczny: Stop uzależnieniom!	Społeczny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
13	Bezpieczeństwo to podstawa	Społeczny	Urząd Miasta Biłgoraja
14	Inkubator społecznej przedsiębiorczości	Społeczny	Urząd Miasta Biłgoraja
15	Biłgorajski Klub Wolontariatu	Społeczny	Urząd Miasta Biłgoraja
16	Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi	Infrastrukturalny	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce
17	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu	Infrastrukturalny	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce
18	Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży	Społeczny	Gmina Miasto Biłgoraj -Urząd Miasta Biłgoraja - Referat Strategii i Planowania Inwestycji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

8.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminie Miasto Biłgoraj mają charakter zarówno społeczny, jak i przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy. Finalnie GPR zakłada realizację 18 przedsięwzięć, które przyczynią się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych identyfikowanych na obszarze

rewitalizacji oraz dodatkowo przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz uporządkowania ładu przestrzennego i ożywienia gospodarczego całego miasta. Założeniem programu jest interwencja zakładająca niwelację problemów społecznych (w tym gospodarczych) oraz tych, które możemy nazwać technicznymi, infrastrukturalnymi. Mamy tu na myśli problemy natury pozaspółecznej, tj. przestrzenno - funkcjonalne, środowiskowe i techniczne. Przedsięwzięcia infrastrukturalne są komplementarne i powiązane z celami społecznymi interwencji rewitalizacyjnej GPR.

Priorytetem w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest rozwój w zakresie sfery społecznej, a mianowicie wzrost integracji oraz aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wartością dodaną rewitalizacji będzie zwiększony poziom odpowiedzialności ekologicznej oraz dbałość o przestrzeń publiczną gminy. Przedstawione w tabeli poniżej przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały przyjęte jako spójny i kompleksowy wachlarz przedsięwzięć podstawowych w ramach GPR Gminy Miasto Biłgoraj.

Tabela 22 Wykaz projektów rewitalizacyjnych dla Biłgoraja na lata 2021-2030 z podziałem na społeczne i infrastrukturalne

Nr	Projekty infrastrukturalne	Nr	Projekty miękkie / społeczne
1	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny	9	Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP
2	Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna w Biłgoraju	10	Zielona energia dla firm
3	Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa – Polna w Biłgoraju	11	Program rozwoju przedsiębiorczości
4	Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy	12	KULTURA w Parku Nowakowskiego
5	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju	13	Program pomocy rodzinie
6	Utworzenie miejsca integracji i rekreacji na osiedlu Rapy	14	Program profilaktyczny: Stop uzależnieniom!
7	Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi	15	Bezpieczeństwo to podstawa
8	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu	16	Inkubator społecznej przedsiębiorczości
		17	Biłgorajski Klub Wolontariatu
		18	Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

8.2 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej w układzie tabelarycznym przedstawione zostały fiszki projektowe do programu rewitalizacji. Zawierają one podstawowe informacje o planowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych i stanowią oś wykonawczą planowanej rewitalizacji w mieście Biłgoraj. Propozycje projektowe pochodzą z otwartego naboru, są ważnym czynnikiem wpływającym na uspołecznienie budowy planu wykonawczego dla programu rewitalizacji w mieście Biłgoraj. Nadto, zgłoszone propozycje zostały w dalszej części opracowania ułożone w wiązki projektowe, w układzie projekt infrastrukturalny – projekt społeczny, co nadaje programowi znacznej przejrzystości.

8.2.1 Projekty infrastrukturalne programu rewitalizacji

Tabela 23 Fiszka projektowa Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny
2. Nazwa wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Arboretum to teren dawnej szkółki eksperymentalnej Zespołu Szkół Leśnych w Biłgoraju. W przeszłości były w nim prowadzone hodowle drzewek i krzewów na potrzeby edukacyjne Szkoły Leśnej. Obecnie obszar ten nie jest wykorzystywany. Teren Arboretum porastają gęste zarośla, które uniemożliwiają przebywanie na jego terenie. Miejsce to jest zlokalizowane w osiedlu Różnówka, które silnie koncentruje problemy społeczne. Duży poziom degradacji infrastruktury społecznej, brak miejsc zieleni pomiędzy budynkami wielorodzinnymi koncentrującymi szereg problemów społecznych jego mieszkańców, niska jakość powietrza stanowi o niskiej atrakcyjności osiedla jako miejsca do mieszkania. Zagospodarowanie terenu Arboretum jako ogrodu społecznego pomoże zwiększyć atrakcyjność osiedla oraz odwrócić niekorzystne zjawiska społeczne poprzez angażowanie mieszkańców osiedla w działania ekologiczne i integracyjne. Ogród społeczny stanowić może wspólną przestrzeń, o którą będą dbać sami mieszkańcy, oni też zdecydują o zagospodarowaniu swoich części terenu. Teren zielony z miejscami do wypoczynku oraz rekreacji (np. park linowy) pozytywnie wpłynie na jakość życia w osiedlu, może przeciwdziałać zjawisku wykluczenia społecznego, zintegruje lokalną społeczność wokół wspólnego przedsięwzięcia, wyrobi poczucie sprawczości w dbaniu o swoje najbliższe otoczenie.

4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Cel ogólny:

- Integracja społeczności osiedla poprzez stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej w osiedlu Różnówka.

Cele uzupełniające:

- Poprawa jakości życia w osiedlu,
- Aktywizacja mieszkańców,
- Edukacja przyrodnicza.

Projekt wpłynie na poprawę dostępności do zagospodarowanych miejsc spędzania wolnego czasu, rekreacji. Będzie to idealne miejsce dla plenerowych działań z zakresu integracji społecznej.

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

- Uporządkowanie terenu (wycinka samosiejek, usunięcie zachwaszczonych części itp.),
- Zagospodarowanie przestrzeni arboretum (oświetlenie, elementy małej architektury, skrzynie ogrodowe, instalacje zraszające i nawadniające, urządzenia związane z edukacją przyrodniczą, monitoring),
- Utworzenie parku linowego na bazie istniejących drzew.

6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Teren arboretum działka: 70/2 ark. 13, Biłgoraj

7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Przebieg obiektu będzie zmodernizowany w sposób uwzględniający osoby ze specjalnymi potrzebami. Szlaki komunikacyjne nie będą zawierały barier uniemożliwiających poruszanie się ww. osób, tablice informacyjne będą uwzględniały potrzeby osób niewidomych i słabowidzących, w miejscach do wypoczynku pojawią się udogodnienia dla osób mających trudności w poruszaniu się, zamontowane zostaną ławki z podłokietnikami. Miejsca do nasadzeń roślin będą znajdowały się na różnej wysokości, dostosowane do osób ze

szczególnymi potrzebami, mapa arboretum będzie wykonana w formie tablicy tyflograficznej, a informacja na temat arboretum - w formie tablicy dotykowej w alfabecie Braille'a.			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
-	-	850 000,00	150 000,00 zł
łącznie wartość przedsięwzięcia			
1 000 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
<ul style="list-style-type: none"> - Powierzchnia zrewitalizowanych terenów zieleni osiedlowej (protokół odbioru) - Liczba miejsc integracji społecznej w osiedlu Różnówka (protokół odbioru) - Liczba zestawów do edukacji przyrodniczej (protokół odbioru urządzeń edukacyjnych) 			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przedsięwzięć społecznych realizowanych na obszarze rewitalizacji 			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 24 Fiszka projektowa Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa – Polna w Biłgoraju

1. Nazwa przedsięwzięcia
Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna w Biłgoraju
2. Nazwa wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Osiedle Różnówka w części kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa - Polna w Biłgoraju (działki nr: 19/14, od 19/18 do 19/41, 19/45, od 19/49 do 19/56 ark. 59) koncentruje wiele problemów społecznych, jest to również miejsce o dużym nasileniu

problemów infrastrukturalnych i środowiskowych. Obszar zabudowany jest 10 budynkami wielorodzinnymi. 2 z nich stanowią własność gminną, znajdują się w nich mieszkania komunalne i socjalne. W pozostałych budynkach właścicielem części mieszkań jest miasto Biłgoraj (lokale te stanowią mieszkania socjalne bądź komunalne), a pozostała część mieszkań jest własnością osób fizycznych. Mieszkańcami bloków w większości są osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji życiowej, często niepełnosprawne bądź dotknięte alkoholizmem. Jednocześnie budynki te znajdują się w złym stanie technicznym do tego stopnia, że przeprowadzenie w nich prac remontowych jest nieopłacalne lub wręcz niemożliwe z punktu widzenia prawa budowlanego. Budynki te nie spełniają również standardów dostępności, uniemożliwiając normalne funkcjonowanie osobom ze specjalnymi potrzebami. Problemem są również źródła ogrzewania lokali mieszkalnych – w większości są one nieefektywne, stanowią największe źródło niskiej emisji pyłów i szkodliwych gazów w osiedlu (piece węglowe – każde mieszkanie ma swoje własne źródło ogrzewania). Ponadto teren wokół budynków jest mocno zaniedbany i zdegradowany. Planowane przedsięwzięcie polegało będzie na opracowaniu koncepcji zagospodarowania kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa – Polna. Koncepcja będzie zakładała budowę budynków wielorodzinnych w miejscu obecnych, zdegradowanych bloków oraz zagospodarowanie terenu wokół nowopowstałych budynków wielorodzinnych (miejsca zielone, miejsca integracji i odpoczynku, parkingi, miejsca na gromadzenie odpadów, itd.).

4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Cel ogólnym jest określenie założeń zagospodarowania zdegradowanego terenu w celu poprawy jego jakości i funkcjonalności.

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Opracowanie koncepcji zagospodarowania terenu kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa – Polna w Biłgoraju.

6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia

-

7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
W projekcie opracowanej na podstawie koncepcji zostaną uwzględnione standardy dostępności.			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15 000,00 zł	-	100 000,00 zł	-
łącznie wartość przedsięwzięcia			
115 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - Liczba opracowanych koncepcji dla działań rewitalizacyjnych			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Nie dotyczy			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 25 Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa - Polna

1. Nazwa przedsięwzięcia
Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna
2. Nazwa wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Osiedle Różnówka w części kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa - Polna w Biłgoraju (dz. nr 19/14, od 19/18 do 19/41, 19/45, od 19/49 do 19/56 ark. 59) koncentruje wiele problemów społecznych, jest to również miejsce o dużym nasileniu

problemów infrastrukturalnych i środowiskowych. Obszar zabudowany jest 10 budynkami wielorodzinnymi. 2 z nich stanowią własność gminną, znajdują się w nich mieszkania komunalne i socjalne. W pozostałych budynkach właścicielem części mieszkań jest Miasto Biłgoraj (lokale te stanowią mieszkania socjalne bądź komunalne), a pozostała część mieszkań jest własnością osób fizycznych. Mieszkańcami bloków w większości są osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji życiowej, często niepełnosprawne bądź dotknięte alkoholizmem. Osoby te w większości są klientami ośrodka pomocy społecznej i generują wysoki wskaźnik udzielanych świadczeń. Jednocześnie budynki te znajdują się w złym stanie technicznym do tego stopnia, że przeprowadzenie w nich prac remontowych jest nieopłacalne lub wręcz niemożliwe z punktu widzenia prawa budowlanego. Bloki te nie spełniają również standardów dostępności, uniemożliwiając normalne funkcjonowanie osobom ze specjalnymi potrzebami. Problemem są również źródła ogrzewania lokali mieszkalnych - w większości są one nieefektywne, stanowią największe źródło niskiej emisji pyłów i szkodliwych gazów w osiedlu (piece węglowe – każde mieszkanie ma swoje własne źródło ogrzewania). Planowane przedsięwzięcie polegało będzie na budowie budynków wielorodzinnych w miejscu obecnych, zdegradowanych bloków. Zostanie zlecona koncepcja zagospodarowania całego terenu. Działania podzielone będą na etapy, pierwszy obejmie wyburzenie 2 budynków nr 12 i nr 10, na działkach 19/50, 19/19 oraz odbudowę w tym miejscu 1 większego budynku wielorodzinnego wraz z parkingiem i zagospodarowaniem terenu.

4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Celem projektu jest rewitalizacja warunków bytowych i odnowa przestrzeni publicznej. Planowane działanie poprawi jakość życia osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zlikwiduje również źródło niskiej emisji, dzięki ekologicznym źródłom ogrzewania w nowopowstałym budynku wielorodzinnym. Dodatkowo, teren pomiędzy budynkami na działkach nr 19/52, 19/54, 19/20 i 19/22, 19/28, 19/30, 19/41 i 19/45 ark. 59 zostanie zagospodarowany w sposób przyjazny środowisku, utworzy miejsce integracji i odpoczynku. Kolejne budynki, których struktura właścicielska nie jest jednolita (tzn. znajdują się w nich

zarówno lokale komunalne jak i należące do innych właścicieli – osób fizycznych), będą poddane podobnym działaniom modernizacyjnym sukcesywnie po pozyskaniu przez Gminę Miasto Biłgoraj praw własnościowych do wszystkich lokali w danym budynku - na podstawie opracowanej koncepcji dla tego terenu (działka nr: 19/56, 19/23, 19/31, 19/30, 19/28, 19/26, 19/38, 19/37, 19/36, 19/34, 19/25, 19/45, 19,41, 19/40). Poprawa warunków życia i jakości przestrzeni publicznej wokół miejsca zamieszkania stanowić może dodatkową motywację mieszkańców tego obszaru do zmiany swojej sytuacji życiowej, co w konsekwencji może pozytywnie wpłynąć na zmniejszenie koncentracji problemów społecznych w tej części osiedla.

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

- Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego w miejsce 2 budynków wielorodzinnych będących w złym stanie technicznym (ul. Korczaka 12 i 10) oraz pozostałych budynków przy ul. Wesolej (nr 9,7,5,3 i 1) i ul. Korczaka (nr 8,6,4), po opracowaniu koncepcji zagospodarowania kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa – Polna w Biłgoraju.
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół budynków.
- Wykonanie oświetlenia przy nowopowstałym budynku oraz na pozostałym terenie kwartału pomiędzy ulicami na podstawie koncepcji zagospodarowania terenu.

Zakup i montaż czujników parametrów jakości powietrza oraz udostępnienie tych danych dla mieszkańców na stronie internetowej

6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Kwartał pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa – Polna w Biłgoraju

7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Nowopowstałe budynki zostaną wykonane zgodnie z ustawowymi standardami dostępności. Teren wokół budynków nie będzie zawierał barier architektonicznych dla osób z trudnościami w poruszaniu się.

Wprowadzenie w budynkach elementów aranżacji i oznakowania części wspólnych ułatwiających samodzielną orientację (system odnajdowania drogi), wprowadzenie systemu identyfikacji wizualnej (różnorodne oznaczenia kondygnacji, piktogramy, plany,

drogowskazy), wprowadzenie czytelnych napisów informacyjnych umieszczanych na drzwiach wejściowych lub obok drzwi, stosowanie informacji dotykowej, umieszczenie ogólnego planu budynku w strefie wejściowej lub w pobliżu dźwigu osobowego, z zaznaczeniem punktu „tu jesteś”, oraz dodatkowo plan budynku z informacjami w alfabecie Braille’a, montaż dźwigu osobowego, dostawa i montaż innych sprzętów, urządzeń i wykonanie innych robót ułatwiających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami w przestrzeni publicznej.

8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
8 000 000,00 zł	-	10 000 000,00 zł	2 000 000,00

łącznie wartość przedsięwzięcia

20 000 000,00 zł

9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Liczba budynków wielorodzinnych powstałych zgodnie ze standardami dostępności
- Liczba lokali przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami
- Powierzchnia terenów zielonych służących integracji

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Poprawa warunków bytowych mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej (analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna)
- Zmniejszenie niskiej emisji w osiedlu (analiza porównawcza na podstawie zamontowanego czujnika parametrów jakości powietrza w osiedlu Różnówka)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 26 Fiszka projektowa Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy

1. Nazwa przedsięwzięcia
Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy
2. Nazwa wnioskodawcy
Rada Osiedla Rapy w Biłgoraju
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
<p>W związku z rosnącym natężeniem ruchu pociągów zarówno po linii kolejowej normalnotorowej nr 66 i linii kolejowej szerokotorowej nr 65 występuje zwiększenie natężenia hałasu w obszarze oddziaływania bezpośredniego tj. osiedla Rapy. Przebiegające linie kolejowe graniczą bezpośrednio z jedynym miejscem na ww. osiedlu stanowiącym miejsce spotkań mieszkańców oraz placem zabaw.</p> <p>Budowa ekranu akustycznego na północnej granicy działki nr 1/30 od torów kolejowych zmniejszy natężenie oddziaływania hałasu na mieszkańców osiedla Rapy i poprawi jakość życia mieszkańców tego osiedla.</p>
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
<p>Budowa ekranu akustycznego poprawi komfort życia mieszkańców, jak jest również komplementarny z projektami dotyczącymi zagospodarowania przestrzeni wspólnej tj. działki nr 1/30 ark. mapy 23 o powierzchni około 1,1 ha, tj. „Utworzenie miejsca integracji i rekreacji w osiedlu Rapy”. Projekt możliwy do zrealizowania przy partycypacji PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.</p>
5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Budowa ekranu akustycznego na długości około 280 m pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem
6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia
Działka ark. mapy 23 dz. 1/30 przy ulicy Szwajcarskiej w Biłgoraju
7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi

potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
Nie dotyczy			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
500 000,00 zł	-	1 000 000,00 zł	500 000,00 zł
Łączna wartość przedsięwzięcia			
2 000 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Długość wybudowanych ekranów akustycznych			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Poprawa jakości życia mieszkańców – zmniejszenie hałasu (ankieta ewaluacyjna przed i po)			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 27 Fiszka projektowa Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju

1. Nazwa przedsięwzięcia
Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju
2. Nazwa wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraj
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Park Nowakowskiego jest jedynym obiektem parkowym w Biłgoraju. Jest obiektem zabytkowym wpisanym do rejestru Gminnej Ewidencji Zabytków pod nr A/1479. Znajduje się na terenie osiedla Różnówka, na którym zostały zdiagnozowane problemy społeczne: wysokie saldo migracji, najwyższy wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej, problemy alkoholowe, najwyższy wskaźnik osób z niepełnosprawnością, niska jakość powietrza i infrastruktury technicznej. Osiedle cechuje również niska jakość wspólnych

przestrzeni publicznych oraz mała ilość miejsc wspólnych, mogących pełnić funkcje integracyjne i rekreacyjne. Park Nowakowskiego po uprzednim uporządkowaniu terenu, utworzeniu w nim stref służących różnego rodzaju aktywnościom dla wszystkich grup wiekowych, może stanowić osiedlowe centrum społeczne, kulturalne i rekreacyjne sprzyjając integracji zarówno mieszkańców osiedla, jak i ogółu mieszkańców miasta. Niska jakość powietrza w osiedlu wymaga działań zapobiegawczych i zapewniających mieszkańcom możliwość przebywania w miejscach otoczonych zielenią, naturalnie filtrowanych, zachęcających do aktywności na „świeżym powietrzu”. Młodzież skoncentrowana w osiedlu Różnówka potrzebuje przestrzeni do wielu aktywności kulturalnych, edukacyjnych i społecznych. Istnienie tego rodzaju przestrzeni z pewnością pozytywnie wpłynie na odwrócenie niekorzystnych zjawisk w otoczeniu których przebywają młode osoby. Ukierunkowanie młodzieży na działania w obszarze kultury, edukacji, kreatywności oraz zapewnienie im przestrzeni do rozwijania swoich talentów i pasji korzystnie wpłynie na rozwój tych młodych ludzi, także tych przebywających w środowiskach o silnej koncentracji problemów społecznych i odwrócenie ich negatywnych skutków. Starsze osoby zamieszkujące osiedle, nierzadko samotne i niepełnosprawne, potrzebują przyjaznego i dostępnego obszaru do aktywności fizycznej oraz integracji społecznej. Dostępna i przyjazna przestrzeń pomoże zniwelować zagrożenie osób starszych wykluczeniem społecznym. Rewitalizacja Parku pozwoli zaktywizować lokalną społeczność, umożliwi zaangażowanie jej w działalność kulturalną, edukacyjną oraz społeczną, co w dalszej perspektywie korzystnie wpłynie na rozwój osiedla oraz odwrócenie i zmniejszenie występujących w nim niekorzystnych zjawisk społecznych. Działania ekologiczne pomogą w budowaniu świadomości mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów oraz promowania postaw ekologicznych wśród mieszkańców oraz odwiedzających miasto Biłgoraj. Podjęte działania zwiększą również bezpieczeństwo mieszkańców przebywających w parku.

4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Cel główny:

- Rewitalizacja zabytkowego parku jako osiedlowej przestrzeni publicznej w celu nadania jej nowej funkcji integracyjnej, społecznej, gospodarczej, kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej.

Cele uzupełniające:

- Poprawa jakości życia mieszkańców.
- Ochrona środowiska.
- Poprawa bezpieczeństwa.
- Odwrócenie silnie skoncentrowanych w osiedlu niekorzystnych zjawisk społecznych.
- Upowszechnianie dziedzictwa narodowego.

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Zakres rzeczowy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego przedstawia się następująco:

- Uporządkowanie terenu (przywrócenie naturalnej retencji, oczyszczenie cieków wodnych).
- Wyznaczenie i urządzenie stref aktywności: budowa „zielonego amfiteatru” – miejsca wyznaczonego do organizowania imprez typu koncert, pokaz tanecznych itp., wyposażenie go w niezbędne instalacje elektryczne, sanitarne, budowa placu zabaw dla dzieci, wyznaczenie strefy „dla młodych” oraz strefy spokoju dla osób starszych.
- Poprawa dostępności Parku, wyposażenie go w infrastrukturę pomocną w poruszaniu się osobom ze specjalnymi potrzebami (m.in. tablic informacyjnych z planem Parku, w tym tablicy tyflograficznej z planem Parku; ławki z oparciem i podłokietnikami wzdłuż ścieżek; informacji wizualnych, dotykowych i głosowych na temat historii Parku, flory i fauny występującej w Parku, rozmieszczonych w różnych miejscach w Parku; zastosowanie na terenie Parku technologii wspomagających oraz asystujących np.: system dźwiękowy naprowadzający dla osób niewidomych typu system głosowy beacon lub totupoint; toalety dla osób niepełnosprawnych i ze szczególnymi potrzebami, w tym matek z małymi dziećmi).
- Wykonanie oświetlenia wskazującego granice stref parkowych (energooszczędnego).
- Wykonanie elementów małej architektury.
- Wykonanie dodatkowych nasadzeń roślin przyjaznych środowisku, oszczędzających

<p>i zatrzymujących wodę.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wykonanie systemu monitoringu wizyjnego. – Odkopanie fundamentów dawnego pałacu w celu ukazania zarysu budynku. – Przeniesienie do Parku fragmentów kolumn pochodzących ze zburzonego pałacu ze skwerku naprzeciwko kościoła pw. św. Jerzego w Biłgoraju. – Umieszczenie tablicy informacyjnej z archiwalnymi zdjęciami opowiadającymi o historii Parku. – Budowa miejsc parkingowych w pobliżu Parku dla osób niepełnosprawnych. – Ścieżki dydaktyczne wraz z infrastrukturą umożliwiającą selektywną zbiórkę odpadów komunalnych dla mieszkańców miasta, w tym dzieci i młodzieży szkolnej (zamontowane dwóch zestawów wspomagających prowadzenie plenerowych lekcji ekologii. W skład wyposażenia wchodzić będą np.: plenerowe gry o tematyce związanej z gospodarką odpadami, pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów wraz z planszami informującymi o zasadach segregacji odpadów. 			
6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia			
Park Nowakowskiego, ark. 45, działki 33/2, 34, 35, 39, o łącznej powierzchni 6,4604 ha			
7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
<p>Szlaki komunikacyjne wewnątrz Parku będą dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami z możliwie najmniejszą liczbą barier architektonicznych / terenowych. W Parku zwiększona zostanie ilość miejsc wypoczynku. Obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe zostaną dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami i właściwie oznakowane. Dodatkowo teren zostanie wyposażony w tablice tyflograficzne z planem parku, informacje wizualne, dotykowe lub głosowe oraz elementy technologii wspomagających i asystujących dla osób niewidomych.</p>			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł

1 000 000 zł	-	8 500 000,00	500 000,00
Łączna wartość przedsięwzięcia			
10 000 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
- Liczba zrewitalizowanych obiektów służących integracji społecznej (protokoły odbioru)			
- Liczba projektów z zakresu bioróżnorodności (ochrona powierzchni biologicznie użytkowej)			
- Liczba nowych w pełni wyposażonych stref aktywności			
- Powierzchnia terenów miejskich objęta monitoringiem oraz energooszczędnym oświetleniem			
- Liczba obiektów zabytkowych poddanych rewitalizacji			
- Powierzchnia zrewitalizowanej przestrzeni publicznej			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
- Poprawa jakości życia mieszkańców (ankiety ewaluacyjne – przed i po)			
- Liczba mieszkańców korzystających ze zrewitalizowanych terenów (pomiar liczby uczestników)			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 28 Fiszka projektowa Utworzenie miejsca integracji i rekreacji w osiedlu Rapy

1. Nazwa przedsięwzięcia
Utworzenie miejsca integracji i rekreacji w osiedlu Rapy
2. Nazwa wnioskodawcy
Rada Osiedla Rapy w Biłgoraju
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Osiedle Rapy cechuje niska jakość przestrzeni publicznych służących integracji, rekreacji, wypoczynkowi. Czynniki takie jak: niska jakość powietrza, niski poziom dostępności usług społecznych i komercyjnych, brak w przestrzeniach publicznych udogodnień dla osób ze specjalnymi potrzebami, duże zagęszczenie budynków, bezpośrednie sąsiedztwo z drogą wojewódzką oraz torami kolejowymi generującymi duży poziom hałasu obniżają jakość życia w osiedlu. Ponadto, czynniki te utrudniają wypoczynek poza miejscem zamieszkania, zwiększają poziom wykluczenia społecznego osób z trudnościami w poruszaniu się, nie zapewnia warunków do wypoczynku dzieciom i młodzieży z tego terenu. Jednoczesne skoncentrowanie niekorzystnych zjawisk jak: najwyższy wskaźnik osób uzależnionych od alkoholu czy wysoki wskaźnik przestępstw czynią osiedle Rapy miejscem silnie koncentrującym negatywne zjawiska społeczne, koniecznym do przeprowadzenia działań zaradczych, odwracających niekorzystne zjawiska, angażujące i rozwijające młodzież w celu zmniejszenia wpływu problemowego środowiska na ich dalszy rozwój. Teren zielony będący własnością Gminy Miasto Biłgoraj przy ul. Szwajcarskiej mógłby stać się miejscem integracji mieszkańców, stanowić bazę niezbędną do przeprowadzania działań integracyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. Przedsięwzięcie to jest komplementarne z zadaniem pn.: „Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy”.
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Cel ogólny: <ul style="list-style-type: none"> – Stworzenie bezpiecznego miejsca integracji w osiedlu Rapy w celu nadania mu funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.

Cele uzupełniające:			
<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości życia mieszkańców osiedla. – Poprawa atrakcyjności osiedla jako miejsca do zamieszkania. – Poprawa jakości osiedlowych terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi. – Aktywizacja mieszkańców. 			
5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia			
Zakres rzeczowy inwestycji przedstawia się następująco:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uporządkowanie, wyrównanie i uprzątnięcie terenu skweru. 2. Wykonanie ogrodzenia zabezpieczającego teren od strony torów kolejowych oraz od ulicy Szwajcarskiej. 3. Wyznaczenie i zagospodarowanie stref aktywności. 4. Wykonanie niezbędnych instalacji elektrycznych i sanitarnych. 5. Wykonanie monitoringu wizyjnego. 6. Wyposażenie skweru w elementy małej infrastruktury. 7. Budowa miejsc parkingowych w pobliżu skweru dla osób niepełnosprawnych. 			
6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia			
Teren zielony przy ul. Szwajcarskiej, działka ark. 23 działka 1/30			
7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
<p>Teren zostanie zagospodarowany zgodnie z wytycznymi ustawy. Szlaki komunikacyjne nie będą zawierały barier utrudniających poruszanie się osób z niepełnosprawnościami, do odpoczynku zostaną zamontowane ławki z podłokietnikami, tablice informacyjne i elementy interaktywne będą uwzględniały potrzeby osób niewidomych i niedowidzących oraz głuchoniemych i słabosłyszących, na placu zostanie umieszczona tablica tyflograficzna. Miejsca wypoczynku będą zawierały udogodnienia dla osób z trudnościami w poruszaniu się.</p>			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł

	h		
-	-	340 000,00	60 000,00
Łączna wartość przedsięwzięcia			
400 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia zrewitalizowanych terenów służących integracji społecznej (protokoły odbioru) – Liczba projektów z zakresu bioróżnorodności (ochrona powierzchni biologicznie użytkowej) – Liczba nowych w pełni wyposażonych stref aktywności – Powierzchnia terenów miejskich objęta monitoringiem – Liczba obiektów zabytkowych poddanych rewitalizacji – Powierzchnia zrewitalizowanej przestrzeni publicznej 			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości życia mieszkańców (ankiety ewaluacyjne – przed i po) – Liczba mieszkańców korzystających ze zrewitalizowanych terenów (pomiar liczby uczestników) 			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 29 Fiszka projektowa utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi
2. Nazwa wnioskodawcy
Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
<p>W celu podniesienie jakości opieki nad dzieckiem, umocnieniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nad dzieckiem, optymalizacji edukacji opieki i wychowania dzieci niezbędne staje się utworzenie centrum wsparcia dla dzieci i rodzin. Utworzenie specjalistycznego ośrodka z gabinetami terapeutycznymi umożliwi udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży objętym pieczę zastępczą SOS i Programami Umocniania Rodziny „SOS Rodzinie”, których trudności w codziennym funkcjonowaniu w domu i w szkole wynikają z zaburzeń neurorozwojowych. Centrum Specjalistyczne SOS będzie funkcjonować w budynku Programu SOS Wiosek Dziecięcych Biłgoraj. Należy przeprowadzić w nim modernizację, by dostosować go do pełnienia nowych funkcji oraz ułatwić korzystanie z obiektu osobom ze specjalnymi potrzebami.</p> <p>Centrum, we współpracy z władzami samorządowymi, będzie również wspierać dzieci i rodziny objęte pieczę zastępczą na terenie funkcjonowania Programu SOS (w przyszłości również we współpracy z OPS – rodziny z dziećmi potrzebującymi pomocy specjalistycznej).</p>
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
<p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przekształcenie budynku mieszkalnego jednorodzinne na Centrum Specjalistyczne SOS z gabinetami terapeutycznymi, - stworzenie ośrodka pomocy specjalistycznej dla rodzin i dzieci w celu optymalizacji procesu opiekuńczo-wychowawczego nad dzieckiem i zminimalizowanie odchodzenia dzieci z ich rodzin pochodzenia. <p>Cele uzupełniające:</p>

- poprawa dostępności.			
5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie przewiduje przekształcenie budynku nr 132F z budynku mieszkalnego jednorodzinnego na budynek usługowy oraz utworzenie w nim Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi. Zakres prac obejmuje: wymianę podłóg na piętrze, wyburzenie niektórych ścian, remont łazienek, wymianę drzwi wewnętrznych i zewnętrznych oraz prace elektryczne i hydrauliczne.			
6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia			
SOS Wioska Dziecięca w Biłgoraju ul. Zielona 132; budynek 132F			
7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
W zakresie dostępności architektonicznej: <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych modernizowanego budynku, – instalacja urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w modernizowanym budynku, umożliwią dostęp do wszystkich pomieszczeń (w tym łazienki oraz wykonanie podjazdu do budynku). 			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
-	500 000,00 zł	-	-
Łączna wartość przedsięwzięcia			
500 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): <ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów poddanych modernizacji - Powierzchnia obiektów poddanych modernizacji 			

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Poprawa funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych (ankiety ewaluacyjne – przed i po)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 30 Fiszka projektowa Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu
2. Nazwa wnioskodawcy
Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Wiele domów jednorodzinnych będących placówkami opiekuńczo-wychowawczymi zostało wybudowanych w latach 70-tych i mimo sukcesywnie przeprowadzanych remontów nadal występują w nich problemy z pleśnią oraz utratą ciepła. Docieplenie budynków oraz izolacja fundamentów zlikwiduje problemy z wilgocią oraz zmniejszy koszty ogrzewania obiektów. Ciągi komunikacyjne w wiosce są mocno uszkodzone - asfalt zawiera wiele ubytków. Budowa nowych chodników, alejek, parkingów oraz placu wokół budynków zlikwiduje bariery uniemożliwiające poruszanie się osób z niepełnosprawnościami oraz poprawi komfort użytkowania infrastruktury mieszkańcom wioski oraz pracownikom.
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Cele główne:
- poprawa warunków życia w Wiosce oraz poprawa efektywności energetycznej obiektów
Cele uzupełniające:
- poprawa dostępności obiektów dla ich użytkowników
5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Przedsięwzięcie przewiduje izolację ścian fundamentowych i docieplenie ścian budynków mieszkalnych oraz naprawę alejek asfaltowych, parkingów i placu wokół budynków poprzez ułożenie nowej nawierzchni z kostki brukowej.

6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia			
SOS Wioska Dziecięca w Biłgoraju ul. Zielona 132; budynki: 132A, 132B, 132C, 132D, 132E, 132G, 132H, 132I i 132J			
7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
W zakresie dostępności architektonicznej:			
– ciągi komunikacyjne nie będą zawierały barier architektonicznych dla osób z trudnościami w poruszaniu się.			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
-	2 000 000,00 zł	-	-
Łączna wartość przedsięwzięcia			
2 000 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
- Powierzchnia zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych			
- Liczba obiektów poddanych termomodernizacji			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
Poprawa jakości życia mieszkańców i pracowników Wioski (ankiety ewaluacyjne – przed i po)			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

8.2.2 Projekty społeczne programu rewitalizacji

Tabela 31 Fiszka projektowa Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP

1. Nazwa przedsięwzięcia
Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP
2. Nazwa wnioskodawcy
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Problemem obszaru rewitalizacji jest niski wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji wynosi 32,10; przy średniej dla całego miasta wynoszącego 35,80. Niekorzystne kształtuje się również dynamika rozwoju przedsiębiorczości, która jest określona relacją nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej do tych likwidowanych. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do wyrejestrowanych dla obszaru rewitalizacji wynosi 1,85 i jest mniejszy niż średnia dla całego miasta wynosząca 2,57. Obszar rewitalizacji charakteryzuje niedostatecznie rozwinięty system usług około biznesowych wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania problemu aktywizacji osób niepracujących w wieku produkcyjnym i zmniejszy poziom bezrobocia na terenie rewitalizacji. Umożliwienie pozyskania przedsiębiorstwom kapitału na rozwój firm pozwoli na stworzenie nowych miejsc pracy, które będą mogły zostać wypełnione poprzez osoby niepracujące z terenu rewitalizacji. Ponadto dostarczenie kapitału na rozpoczęcie działalności gospodarczej przyczyni się do zwiększenia wskaźnika przedsiębiorczości mierzonego liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Rozwój przedsiębiorstw doprowadzi do podniesienia atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji jak również całego miasta, co z kolei przełoży się na podniesienie atrakcyjności miasta jako miejsca do zamieszkania.
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Aktywizacja osób niepracujących w wieku produkcyjnym i zmniejszenie bezrobocia poprzez rozwój firm i zwiększenie ilości miejsc pracy.
5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
Udzielenie niskooprocentowanych pożyczek ze środków unijnych na rozwój istniejących firm i powstanie nowych. Zakres finansowania dotyczy zarówno pożyczek inwestycyjnych jak i inwestycyjno - obrotowych.
6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Obszar rewitalizacji			
7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
Nie dotyczy			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
-	25 000,00 zł	475 000,00 zł	-
łącznie wartość przedsięwzięcia			
500 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono finansowania zwrotnego - 4 (umowa pożyczki)			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba utrzymanych / nowo utworzonych miejsc pracy - 3 (oświadczenie beneficjenta)			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 32 Fiszka projektowa Zielona energia dla firm

1. Nazwa przedsięwzięcia
Zielona energia dla firm
2. Nazwa wnioskodawcy
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Problemem obszaru rewitalizacji jest niski wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji wynosi 32,10; przy średniej dla całego miasta wynoszącego 35,80. Niekorzystnie kształtuje

<p>się również dynamika rozwoju przedsiębiorczości, która jest określona relacją nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej do tych likwidowanych. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do wyrejestrowanych dla obszaru rewitalizacji wynosi 1,85 i jest mniejszy niż średnia dla całego miasta wynosząca 2,57. Biłgoraj charakteryzuje niedostatecznie rozwinięty system usług około biznesowych wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy jakości powietrza na terenie objętym rewitalizacją. Na terenie Biłgoraja notowane są przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM10, zwłaszcza w sezonie grzewczym. Inwestycje w OZE i termomodernizacja budynków przyczynią się do zmniejszenia emisyjności CO₂ do atmosfery, co z kolei przełoży się na poprawę jakości powietrza. Ponadto inwestycje w odnawialne źródła energii pozwolą przedsiębiorstwom ograniczyć koszty prowadzenia działalności, co ma istotne znaczenie w aktualnej sytuacji gospodarczej.</p>			
<p>4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych</p>			
<p>Poprawa jakości powietrza, poprawa efektywności energetycznej obszaru.</p>			
<p>5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia</p>			
<p>Udzielenie niskooprocentowanych w części umarzalnych lub w połączeniu z dotacją pożyczek ze środków unijnych na wykorzystanie przez firmy OZE i termomodernizację budynków.</p>			
<p>6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia</p>			
<p>Obszar rewitalizacji</p>			
<p>7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p>			
<p>Nie dotyczy</p>			
<p>8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:</p>			
<p>pochodzące ze źródeł krajowych</p>	<p>pochodzące ze źródeł</p>	<p>pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS</p>	<p>pochodzące z innych źródeł</p>

publicznych	prywatnych		
-	25 000,00	475 000,00 zł	-
Łączna wartość przedsięwzięcia			
500 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono finansowania zwrotnego / mieszanego - 3 (umowa pożyczki)			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Ilość zaoszczędzonej energii w ciągu roku (MWh) - 180 (dokumentacja techniczna)			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 33 Fiszka projektowa Program rozwoju przedsiębiorczości

1. Nazwa przedsięwzięcia
Program rozwoju przedsiębiorczości
2. Nazwa wnioskodawcy
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Problemem obszaru rewitalizacji jest niski wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji wynosi 32,10; przy średniej dla całego miasta wynoszącego 35,80. Niekorzystnie kształtuje się również dynamika rozwoju przedsiębiorczości, która jest określona relacją nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej do tych likwidowanych. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do wyrejestrowanych dla obszaru rewitalizacji wynosi 1,85 i jest mniejszy niż średnia dla całego miasta wynosząca 2,57. Biłgoraj charakteryzuje niedostatecznie rozwinięty system usług około biznesowych wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania problemu aktywizacji osób niepracujących i zmniejszy poziom bezrobocia na terenie rewitalizacji. Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych z zakresu jak założyć

<p>i prowadzić własną działalność będzie miała na celu zachęcić osoby bezrobotne do podjęcia działalności gospodarczej. Dzięki szkoleniom otrzymają one podstawową wiedzę, która umożliwi im prowadzenie własnej firmy. Ponadto powstanie nowych przedsiębiorstw przyczyni się do podniesienia atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji jak również całego miasta, co z kolei przełoży się na podniesienie atrakcyjności naszego regionu jako miejsca do zamieszkania.</p>
<p>4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych</p>
<p>Aktywizacja osób niepracujących i zmniejszenie bezrobocia poprzez rozwój firm i zwiększenie ilości miejsc pracy.</p>
<p>5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia</p>
<p>Organizacja szkoleń dla 3 grup po 10-15 osób z zakresu jak założyć i prowadzić własną działalność gospodarczą. Każde szkolenie obejmować będzie 70 godzin szkoleniowych.</p>
<p>6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia</p>
<p>Obszar rewitalizacji</p>
<p>7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p>
<p>W zakresie dostępności architektonicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynku, – instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, – zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób. <p>W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej: - wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, indywidualna w zależności od potrzeb</p>
<p>8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:</p>

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
-	42 000,00 zł	-	-
Łączna wartość przedsięwzięcia			
42 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba szkoleń - 3 szt. (listy obecności)			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba uczestników szkoleń - 30 osób (listy obecności)			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 34 Fiszka projektowa Kultura w Parku Nowakowskiego

1. Nazwa przedsięwzięcia
KULTURA w Parku Nowakowskiego
2. Nazwa wnioskodawcy
Biłgorajskie Centrum Kultury
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Problemem jest brak dostatecznego poziomu integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obszar Parku Nowakowskiego ma potencjał, który nie jest wykorzystywany przez miasto. Brak imprez oraz wydarzeń kulturalnych w Parku oraz jego kameralność sprzyja wykorzystaniu tego miejsca do spożywania alkoholu. Projekt „KULTURA w Parku Nowakowskiego” przyczyni się do niwelacji problemów społecznych obszaru oraz aktywizacji lokalnej społeczności.
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych,

gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Celem głównym cyklu imprez jest integracja społeczności obszaru rewitalizacji i całego miasta poprzez zdobywanie inspiracji i pracę twórczą, popularyzację sztuki, lokalnej kultury, integracja środowiska twórców artystycznych, wymiana doświadczeń. Ważnym celem jest ożywienie miejsca (nadanie mu nowych artystycznych i kulturowych funkcji). Park Nowakowskiego ma stać się tętniącym życiem miejscem spędzania wolnego czasu i korzystania w sposób aktywny z kultury.

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne KULTURA w Parku składa się z następujących imprez / eventów:

- A. Festiwal zespołów rockowych
- B. Kino w Parku
- C. Plenery malarskie
- D. Podwieczorki artystyczne

Ad A) Festiwal zespołów rockowych ma na celu integrację mieszkańców miasta, aktywizację muzyków i zespołów młodego pokolenia oraz zwiększenie dostępu do wydarzeń kulturalnych. Sprzyjać ma również wzrostowi aktywności mieszkańców miasta (w szczególności młodych ludzi w przedziale wiekowym 16 – 35 lat) w życiu kulturalnym Biłgoraja.

Organizacja festiwalu zespołów rockowych w Parku Nowakowskiego ma na celu nadanie temu miejscu nowych funkcji: kulturalnej i rekreacyjnej. Teren Parku z bogatą zielenią i drzewostanem, wyposażony w infrastrukturę techniczną jest idealnym miejscem do organizowania wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych oraz wypoczynku dla mieszkańców miasta.

Festiwal zespołów rockowych organizowany ma być corocznie, w miesiącach wakacyjnych w Parku Nowakowskiego (w amfiteatrze lub na scenie mobilnej). Uczestnikami będą młodzieżowe zespoły z Biłgoraja i okolic, grające muzykę rockową we wszelkich odmianach. Za występy będą przewidziane nagrody. Zabezpieczenie techniczne festiwalu (światło, dźwięk, obsługa) zapewni Biłgorajskie Centrum Kultury. Na potrzeby festiwalu planowane są zakupy leżaków w ilości 200 sztuk oraz konsoli do realizacji dźwięku.

Ad. B) Kino w Parku ma na celu integrację mieszkańców miasta, zagospodarowanie czasu

wolnego dzieci, młodzieży i rodzin, aktywizację osób starszych (w szczególności mieszkających w pobliżu) oraz zwiększenie dostępu do wydarzeń kulturalnych. Służyć ma również wzrostowi aktywności mieszkańców miasta w życiu kulturalnym i społecznym. Organizacja kina plenerowego w Parku Nowakowskiego ma na celu nadanie temu miejscu nowych funkcji: kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej. Teren Parku z bogatą zielenią i drzewostanem, wyposażony w infrastrukturę techniczną jest dobrym miejscem do organizowania seansów filmowych w plenerze. Cykliczne seanse i systematyczna obecność widzów przyczyni się do promocji tego miejsca oraz do wzrostu liczby odwiedzających i wypoczywających tu osób. Kino w parku organizowane będzie w okresie wiosenno-letnim. Do realizacji zadania potrzebny będzie zakup sprzętu: dmuchanego ekranu, projektora umożliwiającego projekcję filmów w plenerze, przy braku całkowitego zaciemnienia oraz 200 leżaków dla publiczności. Planowane są projekcje filmów dla szerokiej grupy odbiorców, by zachęcić do przyścia na seans całe rodziny.

Ad. C) Plenery malarskie mają na celu aktywizację osób starszych oraz zwiększenie dostępu do wydarzeń kulturalnych. Będą sprzyjać również wzrostowi aktywności mieszkańców miasta w życiu kulturalnym oraz umożliwiać im realizację pasji i zainteresowań artystycznych pod okiem instruktora plastyki.

Plenery malarskie mają na celu wykorzystanie uroków tego miejsca do działalności artystycznej. Teren Parku z bogatą zielenią i drzewostanem oraz elementami starej architektury jest wymarzoną miejscem dla twórczości malarskiej. Rewitalizacja Parku stworzy miejsce spotkań kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla mieszkańców miasta.

Organizacja plenerów malarskich zakłada dwa spotkania w ciągu roku dla osób dorosłych, które chcą rozpocząć lub rozwijać swoje zainteresowania malarstwem. Pod okiem instruktora plastyki będzie można namalować (naskicować lub użyć innej techniki) np. pejzaż, portret, martwą naturę itp. Przygotowane zostaną stanowiska pracy (sztalugi, stoliki) oraz zapewnione materiały plastyczne (zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami uczestników). Finałem działania będzie wystawa prac uczestników plenerów w galerii Biłgorajskiego Centrum Kultury połączona z uroczystym wernisażem. Plenery realizowane będą przez trzy kolejne lata. Częstotliwość spotkań oraz kontynuacja działań uzależnione będą od oczekiwań uczestników plenerów.

Ad. D) Podwieczorki artystyczne mają na celu integrację mieszkańców miasta, aktywizację osób starszych oraz zwiększenie dostępu do wydarzeń kulturalnych. Sprzyjać mają także wzrostowi aktywności mieszkańców miasta w życiu kulturalnym jako publiczność, ale też jako wykonawcy i autorzy spotkań, koncertów, spektakli. Organizacja imprez artystycznych w ramach Podwieczorków artystycznych w Parku Nowakowskiego ma na celu nadanie temu miejscu nowych funkcji: kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej. Teren Parku z bogatą zielenią i drzewostanem, wyposażony w infrastrukturę techniczną jest idealnym miejscem do organizowania wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych oraz wypoczynku dla mieszkańców miasta.

Planowane są spotkania ze znanymi osobami (twórcy kultury, dziennikarze, sportowcy), występy amatorskich zespołów Biłgorajskiego Centrum Kultury (Grupa Folklorystyczna Pokolenia, Kapela Wygibusy, Big Band, Orkiestra Dęta im. Czesława Nizia, Męski Chór Ziemi Biłgorajskiej Echo, Klubów Seniora: Złota Jesień, Złoty Wiek, Belferki), koncerty i spektakle zapraszanych artystów zawodowych, pociągówki.

Podwieczorki artystyczne będą miejscem prezentacji wydarzeń artystycznych i edukacyjnych dla instytucji kulturalno-społecznych współpracujących z BCK w organizacji życia kulturalnego miasta (Uniwersytet Trzeciego Wieku, Biłgorajskie Towarzystwo Literackie, Biłgorajskie Towarzystwo Regionalne, Młodzieżowy Dom Kultury, Muzeum Ziemi Biłgorajskiej, Gminny Ośrodek Kultury, organizacje pozarządowe i inne zainteresowane osoby.

6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Park Nowakowskiego w Biłgoraju

7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Imprezy mają charakter otwarty, a organizowane są w przestrzeni publicznej dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami. Przedsięwzięcie zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z udziału w organizowanej ofercie społeczno-kulturalnej, na które wstęp będzie

otwarty dla wszystkich grup odbiorców.			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
-	-	425 000,00 zł	75 000,00 zł
Łączna wartość przedsięwzięcia			
500 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach – 2 000 os./rok Liczba zakupionego sprzętu i wyposażenia - 3			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba organizowanych wydarzeń – 4 wydarzenia/rok, w zależności od sytuacji epidemiologicznej kraju			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 35 Fiszka projektowa Program pomocy rodzinie

1. Nazwa przedsięwzięcia
Program pomocy rodzinie
2. Nazwa wnioskodawcy
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziców oznacza sytuacje, w której rodzice lub opiekunowie nie sprawują odpowiedniej opieki nad dziećmi lub nie chcą wypełniać swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci w sposób społecznie akceptowalny. W związku z powyższym niezbędne jest zapewnienie rodzinie wsparcia, pomocy, objęcie działaniami profilaktycznymi. Pozwoli to na odbudowę prawidłowych

relacji w rodzinie oraz wzmocni właściwe postawy rodzicielskie. Niezbędne jest także zwiększenie kompetencji osób i instytucji działających w obszarze wspierania rodziny.
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
Cel ogólny: Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem. Cele szczegółowe: <ul style="list-style-type: none">– Wzmocnienie kompetencji rodzicielskich.– Rozwijanie w rodzinie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych.– Podnoszenie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny.– Zwiększenie kompetencji osób i instytucji działających w obszarze wspierania rodziny.
5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none">– Poradnictwo psychologiczne dla rodziców i dzieci.– Warsztaty dla rodziców.– Szkolenia z zakresu systemu wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem dla osób i instytucji działających w obszarze wspierania rodziny.
6. Miejsce realizacji przedsięwzięcia
Budynek przy ul. Lubelskiej 16 w Biłgoraju, inna lokalizacja wskazana przez Burmistrza Miasta Biłgoraja
7. Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania
W zakresie dostępności architektonicznej: <ul style="list-style-type: none">– zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynku,– instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń,

<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób. <p>W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami 			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15 000,00 zł	-	-	-
Łączna wartość przedsięwzięcia			
15 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba przeprowadzonych warsztatów, szkoleń – 10 szt. Liczba uczestników warsztatów / szkoleń – 150 osób Liczba godzin specjalistycznego poradnictwa – 50			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba osób przeszkolonych w zakresie w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – 50.			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 36 Fiszka projektowa Stop uzależnieniom

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Program profilaktyczny: Stop uzależnieniom!
2. Nazwa wnioskodawcy
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Alkohol to najbardziej rozpowszechniona substancja psychoaktywna używana przez dorosłych i młodzież. Upijanie się stanowi duży problem, bardzo często uzależnienie

spowodowane jest zbyt wczesnym spróbowaniem alkoholu. Jak wynika z obserwacji dzieci, młodzież, jak i rodzice, nauczyciele oraz osoby działające w obszarze problematyki uzależnień potrzebują wsparcia w związku ze wzrastającymi zagrożeniami najbliższego otoczenia. Podejmowane działania profilaktyczne pozwolą ograniczenie i redukcję czynników wpływających na sięganie po używki, w tym alkohol oraz podniesienie świadomości społecznej na temat uzależnień. Posiłkując się danymi MOPS w Biłgoraju, wskaźnik liczby osób uzależnionych od alkoholu na 1 000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji wynosi 7,41 i jest większy niż średnia dla całego miasta, wynoszący 2,73. Na obszarze rewitalizacji, którego odsetek liczby mieszkańców względem całości wynosi 6,05%, zarejestrowanych jest aż 16,44% ogólnej liczby osób uzależnionych na terenie miasta.

4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Cel ogólny:

- Zintensyfikowanie działań profilaktycznych koncentrujących się na wzmacnianiu czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu stylowi życia.

Cele szczegółowe:

- Ograniczenie i redukcję wpływu czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezintegrują zdrowy styl życia.
- Podnoszenie wiedzy wśród dzieci, nauczycieli, rodziców oraz osób z instytucji zajmujących się problemem uzależnień na temat rodzajów uzależnień, skutków zdrowotnych, moralnych i prawnych zażywania alkoholu oraz środków psychoaktywnych

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Zakres rzeczowy:

- Spotkania, pogadanki np.: z policjantem, psychologiem, pedagogiem, osobami pracującymi z osobami uzależnionymi.
- Warsztaty profilaktyczne nt. uzależnień dla dzieci i młodzieży.
- Szkolenia dla nauczycieli i osób pracujących z osobami uzależnionymi.

– Dystrybucja zakupionych materiałów profilaktycznych z zakresu uzależnień			
6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia			
Szkoła Podstawowa nr 1 w Biłgoraju, Szkoła Podstawowa nr 4 w Biłgoraju, budynek przy ul. Lubelskiej 16 w Biłgoraju, MOPS w Biłgoraju			
7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
W zakresie dostępności architektonicznej:			
– zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynku,			
– instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń,			
– zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.			
W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej:			
– na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15 000,00 zł	-	-	-
Łączna wartość przedsięwzięcia			
15 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			
Liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych – 10 szt.			
Liczba uczestników akcji profilaktycznych – 500 osób			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):			

Liczba osób przeszkolonych w zakresie negatywnego wpływu uzależnień – 50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 37 Fiszka projektowa Bezpieczeństwo to podstawa

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Bezpieczeństwo to podstawa
2. Nazwa wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
<p>Obszar rewitalizacji jest miejscem o szczególnej koncentracji przestępczości. Jest to jedna z ważniejszych okoliczności mających wpływ na jakość życia mieszkańców. Wskaźnik liczby przestępstw na 1 000 mieszkańców wynosi 48,77; przy średniej dla Miasta wynoszącej 16,24. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zmagają się w dużym stopniu ze zjawiskiem przemocy. Wskaźnik liczby osób doznających przemocy 1 000 mieszkańców (dane OPS) wynosi 3,70; podczas gdy średnia dla całego Miasta wynosi 1,98. Ogólnie liczba ofiar przemocy w 2021 roku w Biłgoraju wyniosła 53, w tym 6 (11,3%) dotyczy obszaru rewitalizacji. Przemocy sprzyja sytuacja rodzinna i mieszkaniowa osób tam zamieszkujących, połączona często z bezrobociem i ubóstwem. Obszar rewitalizacji jest również w sposób szczególny dotknięty problemem braku bezpieczeństwa drogowego. Na obszarze rewitalizacji notuje się wyższy od średniej wskaźnik liczby zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten wynosi 16,05; podczas gdy średnia dla miasta wynosi 7,8. Dla podobszaru rewitalizacji Osiedle Rapy wartość ta wynosi 16,26; a dla podobszaru Osiedle Różnówka wartość ta wynosi 15,99. W osiedlu Różnówka znajduje się szkoła podstawowa bezpośrednio usytuowana przy ruchliwej ulicy. Przejścia dla pieszych są słabo oświetlone oraz nie mają sygnalizacji świetlnej, co stwarza niebezpieczeństwo dla dzieci.</p>
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych
<p>Celem jest poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. poprawę widoczności pieszych i rowerzystów, 2. poprawę wiedzy na temat przepisów ruchu drogowego, 3. poprawę świadomości bezpiecznego użytkowania dróg w szkołach,

4. budowanie w rodzicach świadomości na temat ich ważnej roli jaką spełniają w codziennej edukacji dzieci, również w zakresie właściwego zachowania się w ruchu miejskim.			
5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia			
Przedmiotem projektu jest edukacja w dziedzinie bezpieczeństwa ruchu drogowego, tworzenie narzędzi pomocnych w zdobywaniu wiedzy oraz prezentowanie dobrych praktyk. Celem jest poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Akcję promocyjną poprawiającą widoczność na drodze, opracowanie znaku poprawiającego widoczność pieszych i rowerzystów, happening bezpieczeństwa. 2. Poprawa wiedzy na temat przepisów ruchu drogowego poprzez realizację publicznych konkursów z wiedzy o ruchu drogowym. 3. Akcje promujące bezpieczne korzystanie z dróg w szkołach 4. Kursy pierwszej pomocy, 5. Szkolenia, prelekcje, akcje promocyjne poprawiające bezpieczeństwo na drogach. 			
6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia			
Obszar rewitalizacji – miejsca otwarte / publiczne, budynki miejskie			
7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania			
W zakresie dostępności architektonicznej:			
<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynku, – instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, – zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób. 			
W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej: zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł	pochodzące ze źródeł	pochodzące z funduszy	pochodzące z innych

krajowych publicznych	prywatnych	UE: EFRR, EFS, FS	źródeł
20 000,00 zł	-	-	-
Łączna wartość przedsięwzięcia			
20 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba akcji dotyczących bezpieczeństwa – 10 szt. Liczba materiałów promocyjnych zwiększających bezpieczeństwo – 1 500 szt.			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba osób przeszkolonych, biorących udział w przedsięwzięciach edukacyjnych – 150 osób			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 38 Fiszka projektowa Inkubator Społecznej Przedsiębiorczości

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Inkubator Społecznej Przedsiębiorczości
2. Nazwa wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
<p>Problemem obszaru rewitalizacji jest długotrwałe bezrobocie (dotyczy osób poszukujących pracy przez okres 12 miesięcy i dłużej). Liczba osób długotrwałe bezrobotnych na obszarze rewitalizacji wynosi 44, co stanowi 14% ogółu długotrwałe bezrobotnych w mieście. Wskaźnik liczby osób długotrwałe bezrobotnych na 1 000 mieszkańców wynosi 14,01; przy średniej dla miasta wynoszącej 11,72.</p> <p>Przyczyn takiego stanu należy upatrywać w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – występowaniu zjawiska dziedziczenia bezrobocia, – nieadekwatność posiadanego zawodu do aktualnych potrzeb rynkowych, – odpływ ludzi młodych i wykształconych z miasta.
4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków

w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Celem projektu jest pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców obszarów rewitalizacji w ramach organizacji pozarządowych oraz wsparcie w tworzeniu i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. Inkubator oferuje wsparcie merytoryczne i infrastrukturalne dla stowarzyszeń, fundacji i grup inicjatywnych działających na terenie miasta Biłgoraja.

W szczególności projekt zakłada wsparcie dla:

- podmiotów ekonomii społecznej, zarejestrowanych na terenie miasta Biłgoraja, zwłaszcza działających nie dłużej niż 2 lata,
- instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej,
- mieszkańców Biłgoraja zainteresowanych działalnością podmiotów ekonomii społecznej,
- grup nieformalnych, które zamierzają podejmować działania pro społeczne.

Projekt przyczyni się do pobudzenia aktywności podmiotów ekonomii społecznej w Biłgoraju, przez to wzrost liczby inicjatyw społecznych i gospodarczych, zwłaszcza na obszarze rewitalizacji.

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Zakres usług świadczonych będzie obejmował m.in. poradnictwo i szkolenia, doradztwo, obsługę biurową, czy też konsulting. W ramach wsparcia infrastrukturalnego inkubator zapewni zaplecze biurowe, dostęp do lokalu oraz sprzęt multimedialny, jak również miejsce na serwerze do utworzenia własnej strony www.

Usługi jakie będą świadczone w ramach inkubatora:

- poradnictwo i informacje,
- doradztwo specjalistyczne w zakresie księgowości, prawa, marketingu,
- szkolenia,
- wsparcie infrastrukturalne: zaplecze biurowe, dostęp do lokalu, sprzęt multimedialny,

6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Urząd Miasta Biłgoraja

7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

W zakresie dostępności architektonicznej:

- zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynku,
- instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń,
- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15 000,00 zł	-	85 000,00 zł	-

Łączna wartość przedsięwzięcia

100 000,00 zł

9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba wspartych inicjatyw oddolnych mieszkańców w kierunku ekonomii społecznej – 20 szt.

Liczba szkoleń dla podmiotów ekonomii społecznej – 20 szt.

Liczba godzin specjalistycznego wsparcia – 100 h

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej – 3 szt.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 39 Fiszka projektowa Biłgorajski Klub Wolontariatu

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Biłgorajski Klub Wolontariatu
2. Nazwa wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Na podstawie diagnozy lokalnego środowiska pracownicy MOPS w Biłgoraju uzyskali informację w zakresie potrzeb młodzieży zamieszkałej na terenie gminy miejskiej Biłgoraj.

<p>Z uzyskanych informacji wynika, że na terenie miasta brakuje miejsc, w których młodzież mogłaby się spotykać, rozwijać zainteresowania, aktywnie i konstruktywnie spędzać czas, uzyskiwać rzetelną wiedzę na temat problemów z jakimi się spotykają. W odpowiedzi na powyższą diagnozę planuje się powołanie Klubu Wolontariatu, który będzie zrzeszał w jednym miejscu szkolne kluby wolontariackie, stowarzyszenia i osoby indywidualne z terenu miasta działające na rzecz osób potrzebujących.</p>
<p>4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych</p>
<p>Celem klubu jest zaangażowanie osób w każdym wieku (młodzież szkolna, osoby dorosłe, stowarzyszenia) do świadomej, dobrowolnej i nieodpłatnej pomocy innym, aktywne działanie w obszarze pomocy osobom potrzebującym, a także wypracowanie systemu włączania do działań o charakterze wolontariatu i wykorzystanie umiejętności i zapału w pracach na rzecz potrzebujących. Wolontariusz będą w sposób szczególny angażowani do działań / akcji społecznych realizowanych na terenie Parku Nowakowskiego w Biłgoraju.</p>
<p>5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia</p>
<p>Przedsięwzięcie przewiduje wyposażenie sali spotkań dla wolontariuszy. Dodatkowo w jego ramach planowane są m.in. obchody Międzynarodowego Dnia Wolontariusza, szkolenia dla wolontariuszy, udział wolontariuszy w spotkaniach integracyjnych oraz organizację wydarzeń społecznych i świąt, akcji dobroczynnych.</p>
<p>6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia</p>
<p>Urząd Miasta Biłgoraja</p>
<p>7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p>
<p>W zakresie dostępności architektonicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynku, – instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń,

- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej: zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami.

8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
15 000,00 zł	-	85 000,00 zł	-

Łączna wartość przedsięwzięcia

100 000,00 zł

9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w dniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba zaangażowanych wolontariuszy - 30 osób

Liczba wyposażonych sal dla wolontariuszy - 1

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba zorganizowanych akcji na obszarze rewitalizacji - 10 szt.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 40 Fiszka projektowa Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży

1. Nazwa przedsięwzięcia:
Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży
2. Nazwa i forma prawna wnioskodawcy
Gmina Miasto Biłgoraj - Urząd Miasta Biłgoraja
3. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, aktywizacja osób starszych
Mieszkańcy osiedla Różnówka nie są dostatecznie zintegrowani. Wykorzystanie terenu Parku Nowakowskiego w celach dydaktycznych oraz kulturalnych sprawi, że dana przestrzeń stanie się centrum integracji miejscowej społeczności. Cykl warsztatów zaangażuje lokalną społeczność wokół wspólnego przedsięwzięcia oraz wyrobi świadomość, że każdy mieszkaniec odpowiada za kształtowanie miejsca w jakim żyje. Warsztaty dla dzieci będą

wspomagały rozwój intelektualny oraz zaspokajały ciekawość najmłodszych. Warsztaty rodzinne wpłyną na odbudowę prawidłowych relacji w rodzinie oraz wzmocnią właściwe postawy rodzicielskie jak i pomogą w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców. Warsztaty dla młodzieży ukierunkują młodych ludzi na działania w obszarze kultury, edukacji oraz kreatywności stwarzając możliwość rozwoju oraz pogłębiania wiedzy, jak i otwarcia na nowe perspektywy. Poszerzenie horyzontów przede wszystkim korzystnie wpłynie na młodych ludzi przebywających w środowiskach o silnej koncentracji problemów społecznych.

4. Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia: np. rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych

Cel ogólny:

- integracja społeczna dzieci, młodzieży i rodziców.

Cele uzupełniające:

- podejmowanie wspólnych przedsięwzięć w celu aktywizacji mieszkańców,
- wzmocnienie więzi rodzinnych oraz rozwijanie w rodzinie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,
- poprawa jakości życia w osiedlu,
- edukacja ekologiczna.

5. Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Cykl warsztatów dzieli się na:

1. Warsztaty rodzinne – wspólne kreowanie przestrzeni,
2. Warsztaty dla dzieci 5-10 lat – warsztaty tematyczne, poznawanie świata.
3. Warsztaty dla młodzieży - warsztaty tematyczne, poznawanie świata i ludzi.

Ad. 1.

Warsztaty rodzinne będą skupiać się na wspólnych przedsięwzięciach społecznych przede wszystkim rodziców oraz dzieci. Połączone z edukacją przyrodniczą oraz inicjatywami społecznymi pomogą kształtować świadomość młodych ludzi dot. wpływu i odpowiedzialności człowieka za najbliższe otoczenie. W ramach warsztatów rodziny będą wykonywać drobne projekty służące lokalnej społeczności (np. skrzynki na kwiatki, rabatki

itd. w zależności od pomysłowości uczestników warsztatów). Pogłębianie relacji w rodzinie przez wspólne zaangażowanie w projekty społeczne wzmocni właściwe postawy rodzicielskie oraz pomoże rozwinąć umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodziców.

Ad. 2.

Warsztaty dla dzieci będą miały na celu zaprezentowanie zagadnień z różnych dziedzin życia poczynając od uprawy ogródka, przez prezentację różnych instrumentów muzycznych, do zachowań *savoir-vivre*. Warsztaty tematyczne z udziałem różnych gości prezentujących zagadnienia z ich dziedzin, nauka nowych umiejętności oraz zajęcia wspierające kreatywność mają na celu wspomóc rozwój intelektualny najmłodszych oraz zaciekawić ich różnymi dziedzinami życia, z którymi nie mieli nigdy styczności. Wszystko będzie przeprowadzone w formie zabawy i ciekawych prezentacji, w których dzieci będą mogły brać czynny udział.

Ad. 3

Warsztaty dla młodzieży będą miały na celu zaprezentowanie zagadnień z różnych dziedzin życia, aby młodzi ludzie otworzyli się na nowe perspektywy. Warsztaty tematyczne z udziałem różnych gości prezentujących zagadnienia z ich dziedzin, nauka nowych umiejętności oraz zajęcia wspierające kreatywność mają na celu wspomóc rozwój intelektualny młodzieży oraz poszerzyć im horyzonty. Otwarcie na nowe perspektywy szczególnie dobrze wpłynie na młodzież, która przebywa w środowiskach o silnej koncentracji problemów społecznych.

6. Miejsce realizacji danego przedsięwzięcia

Park Nowakowskiego w Biłgoraju

7. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Imprezy mają charakter otwarty, a organizowane są w przestrzeni publicznej dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami. Przedsięwzięcie zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze

szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z udziału w organizowanej ofercie społeczno-kulturalnej, na które wstęp będzie otwarty dla wszystkich grup odbiorców.			
8. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:			
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł
200 000,00 zł	-	-	-
łącznie wartość przedsięwzięcia			
200 000,00 zł			
9. Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji			
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba warsztatów (dokumentacja fotograficzna, umowy z wykonawcami) - 6 Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach (dokumentacja fotograficzna) - 20			
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Zwiększona aktywność mieszkańców (liczba imprez odbywających się w parku) - 6 Zwiększona aktywność mieszkańców (liczba inicjatyw społecznych) - 3 Poprawa jakości życia mieszkańców (ankiety ewaluacyjne – przed i po)			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

8.3 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza przedsięwzięciami podstawowymi, dopuszczalna na terenie miasta jest również realizacja przedsięwzięć uzupełniających. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji dopuszczalna jest również realizacja działań zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki. Powinny one jednak stanowić niezbędne uzupełnienie działań podejmowanych wewnątrz obszaru rewitalizacji. Na etapie wdrażania GPR nie są znane zakresy oraz ramy finansowe działań uzupełniających. Jednak główna ich idea będzie wpisująca się w cele i kierunki GPR, przez co planowane działania przyczynią się do zwiększenia poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców oraz pociągną za sobą szereg innych korzyści o charakterze gospodarczym, środowiskowym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Działania te

mogą być podjęte zarówno przez instytucje publiczne jak i organizacje pozarządowe i przedsiębiorców. Powinny uzupełniać lub podtrzymywać efekty przedsięwzięć prowadzonych na obszarze rewitalizacji. W związku z powyższym w ramach interwencji rewitalizacyjnej, na terenie gminy mogą być wdrażane także projekty uzupełniające oraz komplementarne do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ukierunkowane w szczególności na:

- Zielone miejsce spotkań na Rapach.
- Teren dawnej szkółki jako miejsce rekreacyjne i integracyjne dla mieszkańców.
- Stop uzależnieniom! Kompleksowy program integracji społeczności lokalnej.
- Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP na obszarze rewitalizacji oraz w całym mieście.
- Budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (np. wiaty, parki, place zabaw, skwery, oświetlenie, boiska).
- Działania rekreacyjne, sportowe z zakresu kultury fizycznej realizowane na obszarze rewitalizacji,
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, w tym roboty budowlane w obiektach wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia w celu zaspokajania różnych potrzeb społeczności lokalnej.
- Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę lub modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz budowę instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.
- Działania na rzecz zachowania elementów lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, w tym przebudowa niekomercyjnej infrastruktury społeczno-kulturalnej.
- Akcje edukacyjne we współpracy z instytucjami rynku pracy i otoczenia przedsiębiorczości kształtujące postawy przedsiębiorcze.
- Integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie ich partycypacji w życiu publicznym.

9. Wiązki projektowe – problemowe w programie rewitalizacji

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono wiązki projektowe w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022 – 2028. Każda wiązka projektowa jest połączeniem przedsięwzięcia inwestycyjnego oraz społecznego. Jednocześnie każda wiązka projektowa odnosi się do zdefiniowanego problemu, który w swym założeniu powinna zniwelować. GPR Gminy Miasto Biłgoraj zawiera siedem wiązek projektowych.

Tabela 41 Wiązki projektowe i zdiagnozowane problemy, które mają zniwelować

Wiązka projektowa	Nr	Projekty infrastrukturalne	Nr	Projekty miękkie / społeczne	Problem
I	1	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny	7	Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP	PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym PS 1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości PS 2. Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej
I	1	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny	8	Zielona energia dla firm	PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym PS 1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości PS 2. Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej
II	2	Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa – Polna w Biłgoraju	11	Program pomocy rodzinie	PI 2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym PS 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego
II	4	Koncepcja kwartału	12	Program	PI 2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu

Wiązka projektowa	Nr	Projekty infrastrukturalne	Nr	Projekty miękkie / społeczne	Problem
		między ulicami Korczaka - Wesola - Parkowa – Polna w Biłgoraju		profilaktyczny: Stop uzależnieniom!	problemów infrastrukturalnych i środowiskowych PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym PS 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego
III	3	Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy	13	Bezpieczeństwo to podstawa	PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, PS 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego
IV	5	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju	10	KULTURA w Parku Nowakowskiego	PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, PS 2. Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym
IV	5	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju	18	Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży	PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, PS 2. Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym
V	6	Utworzenie miejsca integracji i rekreacji na osiedlu Rapy	15	Biłgorajski Klub Wolontariatu	PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,

Wiązka projektowa	Nr	Projekty infrastrukturalne	Nr	Projekty miękkie / społeczne	Problem
					PS 2. Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym PS 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego
VI	16	Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi	9	Program rozwoju przedsiębiorczości	PI 2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych PS 1 Niski wskaźnik przedsiębiorczości PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym
VI	17	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu	14	Inkubator społecznej przedsiębiorczości	PI 2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych PS 1 Niski wskaźnik przedsiębiorczości PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym

Źródło: opracowanie własne

10. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

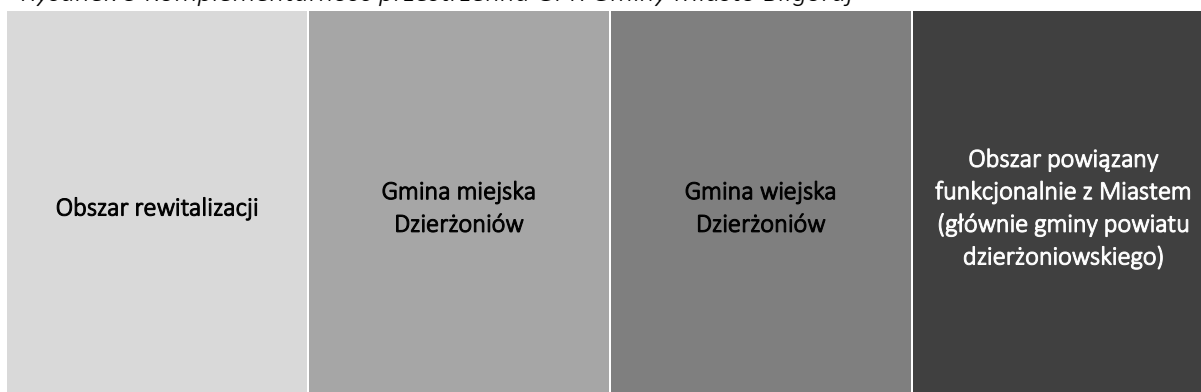
Komplementarność stanowi istotny element budowy GPR. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Komplementarność rozpatrywana jest na poziomie pięciu aspektów: przestrzennego, problemowego, proceduralno - instytucjonalnego, międzyokresowego i źródeł finansowania.

10.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 opiera się przede wszystkim na uwzględnieniu ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych z pozostałymi częściami Miasta oraz powiązania przede wszystkim z obszarem Gminy wiejskiej Biłgoraj, jak i w szerszym ujęciu z obszarami powiązanymi funkcjonalnie z Miastem Biłgoraj (mowa tu o gminach powiatu biłgorajskiego).

Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego (zał. nr 1 do Uchwały nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.) Gmina Miasto Biłgoraj wraz z jej obszarami funkcjonalnymi zakwalifikowane zostało jako ogniwo koncentracji ludności, funkcji gospodarczych i społecznych. W ramach policentrycznej struktury systemu osadniczego, zgodnie z KPZK 2030 miasto Biłgoraj pełni ważną rolę w zakresie funkcji sektora publicznego. Powiązania przestrzenne wyartykułowane w Planie będą miały zastosowanie również w ramach prowadzonej rewitalizacji.

Rysunek 5 Komplementarność przestrzenna GPR Gminy Miasto Biłgoraj

Źródło: opracowanie własne

Łącznie obszar rewitalizacji w Gminie Miasto Biłgoraj **ma powierzchnię 43,61 ha stanowiącą 2,1%** powierzchni miasta i jest zamieszkały przez 1 620 osób stanowiących 6,04 % ludności Biłgoraja.

Założeniem dla realizacji projektów w ramach programu rewitalizacji jest zasada rozwiązywania problemów na miejscu lub w miejscu ich występowania, czy generowania.

Komplementarność przestrzenna Gminnego Programu Rewitalizacji zapewniona jest poprzez:

- Realizację głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji, czyli obszarze o szczególnej koncentracji problemów społecznych i pozaspołecznych oraz dla mieszkańców (interesariuszy) obszaru rewitalizacji,
- Realizację projektów uzupełniających dla głównych projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarze rewitalizacji i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz osób spoza obszaru rewitalizacji.

Kluczowym jest traktowanie przestrzeni jako całości, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie tylko punktowo (obszarowo), ale na całe otoczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne skoncentrowane są na obszarze rewitalizacji, przez co charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i na tej podstawie określenie obszaru rewitalizacji oparte zostało o dogłębną analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji, miasta, jak i osoby odwiedzające Biłgoraj. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe, a nie przenosić je w inne miejsca czy też doprowadzać do niepożądanych efektów takich jak segregacja społeczna, czy wykluczenie.

10.2. Komplementarność problemowa

Spójność i komplementarność problemową w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 zapewniono poprzez zaprojektowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych odpowiadających na zdiagnozowane problemy społeczne oraz wzajemnie się dopełniających pomiędzy różnymi sferami tematycznymi. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Działania inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich - społecznych, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększając ład przestrzenny i docelowo poprawiają jakość życia mieszkańców oraz ich aktywizację. Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że

poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele strategiczne oraz w cel główny rewitalizacji. Dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając oddziaływanie na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy.

Ponadto w realizacji projektów społecznych, aktywizujących lub tych z zakresu reintegracji społecznej prócz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zakłada się udział osób z ich otoczenia (tzw. otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym).

Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym to osoby spokrewnione lub niespokrewnione z osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także inne osoby z najbliższego środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Za otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się wszystkie osoby, których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

10.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zasada ta oznacza konieczność utworzenia systemu zarządzania programem rewitalizacji, który umożliwi efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność w zakresie wdrażanych procedur.

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 odpowiada Burmistrz Miasta Biłgoraja, przy wsparciu Urzędu Miasta Biłgoraja oraz jednostek organizacyjnych Miasta. Bezpośredni nadzór na realizacją GPR w zakresie zadań inwestycyjnych będzie pełnił Referat Strategii i Planowania Inwestycji. Zgodnie z zapisami Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Biłgoraja do zakresu działania referatu należy koordynowanie i monitorowanie procesu wdrażania planów, strategii i programów, w tym przygotowywanie raportów dotyczących monitoringu dokumentów strategicznych.

Wybrany pracownik merytoryczny wydziału będzie koordynatorem rewitalizacji w Gminie Miasto Biłgoraj. Umieszczenie koordynatora w obrębie struktur Urzędu Miasta Biłgoraja zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji zadań w programie rewitalizacji. W celu

skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych według procedury przewidzianej w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz ustawie Prawo zamówień publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

10.4. Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Biłgoraja na lata 2022-2028 jest dokumentem planującym rozwój Miasta i stanowi deklarację kontynuacji polityki rozwojowej prowadzonej w Gminie Miasto Biłgoraj. Przedsięwzięcia w niniejszym programie są następstwem podjętych działań i inicjatyw we wcześniejszym okresie.

Programowanie procesu rewitalizacji na terenie Gminy Miasto Biłgoraj ma już wieloletnią tradycję, a przedmiotowy dokument jest trzecim, dotyczącym rewitalizacji. Poprzednie programy to:

1. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Biłgoraj na lata 2008-2015 przyjęty Uchwałą Nr LXIII/519/10 Rady Miasta Biłgoraj z dnia 15.10.2010 r.
2. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2016-2022. Przyjęty został Uchwałą Nr XXVII/256/17 Rady Miasta Biłgoraj z dnia 31.05.2017 r., a powstanie jego było współfinansowane ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

Ze względu na odrębne potrzeby i problemy społeczności lokalnej wyznaczonych podobszarów rewitalizacji tj. osiedli Śródmieście i Różnówka wyznaczono odrębne cele strategiczne i operacyjne dla każdego z podobszarów, które przedstawiają się następująco:

- Cel strategiczny podobszaru Śródmieście: Bardziej funkcjonalna i uporządkowana przestrzeń Śródmieścia służąca podniesieniu jakości życia i pracy oraz zwiększona aktywność społeczna i zawodowa osób wykluczonych,

- Cel strategiczny podobszaru Różnówka: Zwiększona aktywność społeczna mieszkańców osiedla Różnówka oraz poprawa warunków zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności gospodarczej.

W ramach realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2016-2022 zaplanowano szereg inwestycji i przedsięwzięć przyczyniających się do podniesienia jakości życia mieszkańców. Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano oceny realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w tym programie. Zastosowano przejrzyste kryterium: zrealizowane / w trakcie realizacji / niezrealizowane. Na 30 zaplanowanych inwestycji w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2016-2022 zrealizowano 22, a 2 jest w trakcie realizacji. Wynika z tego, że zrealizowano 73% projektów zaplanowanych do wykonania w ramach rewitalizacji. Wynik ten można uznać za satysfakcjonujący, biorąc pod uwagę zarówno wielość podmiotów zaangażowanych oraz pandemię Covid 19, która rozpoczęła się w 2020 roku. Wykaz tych przedsięwzięć z informacją o stanie realizacji zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 42 Stopień realizacji zadań z Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2016-2022

Zadania / inwestycje / projekty	Podmiot	Stan realizacji
Rewitalizacja śródmieścia Miasta Biłgoraj	Gmina Miasto Biłgoraj	Zrealizowane
Budowa parkingu podziemnego pod Placem Wolności	Gmina Miasto Biłgoraj	Niezrealizowane
Utworzenie i funkcjonowanie Dziennego Domu Pomocy dla Seniorów w Biłgoraju	Gmina Miasto Biłgoraj	W trakcie realizacji
Inkubator Organizacji Pozarządowych	Gmina Miasto Biłgoraj	Zrealizowane
Nadbudowa poddasza użytkowego na istniejącym budynku mieszkalnym wielorodzinnym przy Placu Wolności 2	Gmina Miasto Biłgoraj	Zrealizowane
Przebudowa ulicy 3-go Maja w Biłgoraju	Gmina Miasto Biłgoraj	Zrealizowane
Poprawa warunków użytkowych Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju poprzez wykonanie niezbędnych robót budowlanych	Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju	Zrealizowane
Remont Spichlerza i Chałupy Młynarza jako element rewitalizacji śródmieścia Miasta Biłgoraj	Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju	Zrealizowane
Szkolne centrum rehabilitacyjno – sportowe w Biłgoraju	Gmina Miasto Biłgoraj	W trakcie realizacji
Rozwój szkół samorządowych w Biłgoraju poprzez modernizację sal tematycznych i organizację zajęć przyczyniających się do rozwoju dzieci i młodzieży	Gmina Miasto Biłgoraj	Niezrealizowane
Poprawa efektywności energetycznej obiektów dwóch jednostek organizacyjnych powiatu biłgorajskiego	Powiat Biłgorajski	Zrealizowane
Docieplenie budynku mieszczącego się w Biłgoraju na ul. Kościuszki 35	Spółdzielnia Mieszkaniowa	Zrealizowane

Zadania / inwestycje / projekty	Podmiot	Stan realizacji
	"Łada" w Biłgoraju	
Rewitalizacja pawilonów usługowych w Biłgoraju (Pl. Wolności 5, 6, 7, 9, 10)	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Łada" w Biłgoraju	Zrealizowane
Termomodernizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Biłgoraju przy ul. Pocztowej	Wspólnota Mieszkaniowa Pocztowa 1 w Biłgoraju	Zrealizowane
Docieplenie budynku mieszczącego się w Biłgoraju na ul. 3-go Maja 44	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Łada" w Biłgoraju	Zrealizowane
Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Miasta Biłgoraj	Gmina Miasto Biłgoraj	Zrealizowane
Rewitalizacja parków miejskich w celu zwiększenia kulturalnych i sportowych wydarzeń Polsko-Ukraińskich miast partnerskich	Gmina Miasto Biłgoraj i Miasto Nowowoiłyńsk	Niezrealizowane
Modernizacja i remont hydroforni i sieci wodociągowej	Polski Związek Działkowców Stowarzyszenie Ogrodowe w Warszawie, Rodzinny Ogród Działkowy im. 400-lecia M. Biłgoraj w Biłgoraju	Zrealizowane
Termomodernizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. Polnej 3B	Wspólnota Mieszkaniowa Polna 3 B	Zrealizowane
BIŁGORAJSKIE OŻYWIENIE Konkurs Grantowy dla małych organizacji i grup nieformalnych towarzyszący procesowi rewitalizacji przestrzeni Miasta Biłgoraj	Fundacja Fundusz Lokalny Ziemi Biłgorajskiej	Zrealizowane
Programy w zakresie dożywiania	Miejski Ośrodek Pomocy	Zrealizowane

Zadania / inwestycje / projekty	Podmiot	Stan realizacji
	Spółecznej w Biłgoraju	
Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju	Zrealizowane
Rozwój przedsiębiorczości BARRdzo dobrym sposobem na zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców Lubelszczyzny	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Zrealizowane
Szkolenia BARR SA	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Zrealizowane
Fundusz pożyczkowy BARR SA	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Zrealizowane
Poprawa bezpieczeństwa w Biłgoraju poprzez budowę instalacji monitoringu	Gmina Miasto Biłgoraj	Niezrealizowane
Wykorzystanie biłgorajskiego potencjału kulturowego poprzez stworzenie innowacyjnego produktu sieciowego „MOC HISTORII”	ECODOM EXPLORER Sp. z o.o.	Niezrealizowane
Udostępnienie infrastruktury „Miasteczka na szlaku kultur kresowych” poprzez budowę parkingu wielostanowiskowego, rewitalizację terenów zielonych – Park Angielski oraz montaż pomp ciepła	Fundacja Biłgoraj XXI	Niezrealizowane
Przebudowa targowiska miejskiego w Biłgoraju w ramach programu "Mój rynek	Gmina Miasto Biłgoraj	Zrealizowane
Termomodernizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Biłgoraju przy ul Nadstawnej	Wspólnota Mieszkaniowa Nadstawna 8	Zrealizowane

Źródło: opracowanie własne

Stan realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraja na lata 2022-2028 można uznać za zadowalający. Realizowane projekty przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców i poprawy jakości i funkcjonalności miejskiej infrastruktury społecznej.

10.5. Komplementarność źródeł finansowania

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 będą finansowane z różnych źródeł. Jednocześnie zaplanowano finansowanie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgodnie z zasadą dodatkowości przy wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych oraz programów krajowych. Taki montaż finansowy uwzględniający różne metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań.

10.6 Podsumowanie komplementarności

Podsumowanie komplementarności w obrębie GPR zaprezentowano na poziomie celów i kierunków działań. Związane jest to z percepcją na proces rewitalizacji jako narzędzia osiągnięcia konkretnych i mierzalnych celów. Dla pełnej prezentacji komplementarności zdecydowano się na wykorzystanie matrycy pokazującej wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi celami procesu, wskazując na rodzaj komplementarności je wiążącej. Poniższa matryca prezentuje poszczególne projekty rewitalizacyjne wraz z przypisanymi im kierunkami działań oraz celami strategicznymi.

Tabela 43 Komplementarność przedsięwzięć z celami strategicznymi i kierunków działań GPR

		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3
1.	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny							
2.	Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa – Polna w Biłgoraju							
3.	Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy							
4.	Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa – Polna w Biłgoraju							
5.	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju							
6.	Utworzenie miejsca integracji i rekreacji na osiedlu Rapy							
7.	Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP							
8.	Zielona energia dla firm							
9.	Program rozwoju przedsiębiorczości							
10.	KULTURA w Parku Nowakowskiego							
11.	Program pomocy rodzinie							

		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3
12.	Program profilaktyczny: Stop uzależnieniom!							
13.	Bezpieczeństwo to podstawa							
14.	Inkubator społecznej przedsiębiorczości							
15.	Biłgorajski Klub Wolontariatu							
16.	Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi							
17.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu							
18.	Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży							

Źródło: opracowanie własne

10.7 Mechanizmy integracji

Integrowanie działań zidentyfikowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022 - 2028 jest istotnym elementem programu rewitalizacji, głównie z punktu widzenia osiągnięcia zamierzonych celów. Integrowanie poszczególnych przedsięwzięć polega na połączeniu m.in. działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Tym samym przedmiotowy rozdział stanowi uzupełnienie wykazanej komplementarności. Głównym źródłem zbudowania trzech autonomicznych poziomów integracji przedsięwzięć jest założenie, że każde z działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych i zarazem zwiększa ich potencjał oddziałując na nie. Tym samym mechanizmy integracji wzmacniają sprzężenie zwrotne pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami.

Rysunek 6 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

1. **Integracja na poziomie celów** – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględnił takie mechanizmy jak:
 - a. konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji

poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,

- b. nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR - otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu - weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania GPR.

2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR

- mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- a. powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego - podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji,
- b. współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci,
- c. współpracę z podmiotami świadczącymi usługi dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, głównie osób niepełnosprawnych, bezrobotnych,
- d. współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- e. regularne spotkania z interesariuszami,
- f. dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Monitoring oraz ewaluacja GPR zostały opisane w rozdziale 13. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

10.8 Dostępność

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 został opracowany z uwzględnieniem kwestii dostępności. Każde przedsięwzięcie w programie było analizowane pod kątem zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności (Dz. U. 2021 poz. 412). Dotyczy to dostępności architektonicznej, cyfrowej lub informacyjno – komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami. W analizie dostępności brano pod uwagę następujące możliwe udogodnienia:

W zakresie dostępności architektonicznej:

- a. zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- b. instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń,
- c. zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- d. zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego,
- e. zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

W zakresie dostępności cyfrowej: wymagania określone w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej:

- a. obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się w języku migowym i innych środkach komunikowania się lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu on-line do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
- b. instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, których celem jest wspomaganie słyszenia,
- c. zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,

- d. zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

Każda ze zgłoszonych propozycji do GPR została przeanalizowana pod kątem ww. możliwych udogodnień. Miało to na celu poprawę warunków życia i funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby.

11. Indykatywne ramy finansowe

Kluczowa z punktu widzenia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest dywersyfikacja źródeł finansowania. Komplementarność źródeł finansowania sprawia, że realizacja zaplanowanych działań jest bardziej efektywna oraz zwiększa szanse na ich pełną realizację. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego czy pozarządowego.

Wśród źródeł finansowania, największe znaczenie mają środki własne budżetu gminy, środki budżetu państwa oraz fundusze europejskie. Planowany zakres przedsięwzięć i okres ich realizacji będą zależne w dużej mierze od możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł wsparcia. Łączna wartość planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach GPR zamyka się kwotą 38 007 000,00 zł. Szczegółowe zestawienie ram finansowych dla poszczególnych przedsięwzięć znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 44 Indykatoryna lista projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
1	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny	Teren arboretum działka: 70/2 ark. 13, Biłgoraj	2023-2025	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	1 000 000,00
2	Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna	Kwartał pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa – Polna w Biłgoraju	2024-2030	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	20 000 000,00
3	Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy	Działka ark. mapy 23 dz. 1/30 przy ulicy Szwajcarskiej w Biłgoraju	2024-2026	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	2 000 000,00
4	Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa - Polna w Biłgoraju	Biuro projektowe	2023-2024	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	115 000,00
5	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju	Park Nowakowskiego, ark. 45, działki 33/2, 34,35, 39, o łącznej powierzchni 6,4604 ha	2024-2030	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	10 000 000,00
6	Utworzenie miejsca integracji i rekreacji w osiedlu Rapy	Teren zielony przy ul. Szwajcarskiej, działka ark. 23 działka 1/30	2023-2030	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS	400 000,00

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
7	Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP	Obszar rewitalizacji	2023-2030	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, środki prywatne	500 000,00
8	Zielona energia dla firm	Obszar rewitalizacji	2023-2030	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, środki prywatne	500 000,00
9	Program rozwoju przedsiębiorczości	Obszar rewitalizacji	2025-2027	Środki prywatne	42 000,00
10	KULTURA w Parku Nowakowskiego	Park Nowakowskiego w Biłgoraju	2024-2030	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS	500 000,00
11	Program pomocy rodzinie	Budynek przy ul. Lubelskiej 16 w Biłgoraju, inna lokalizacja wskazana przez Burmistrza Miasta Biłgoraja	2023-2030	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	15 000,00
12	Program profilaktyczny: Stop uzależnieniom!	Szkoła Podstawowa nr 1 w Biłgoraju, Szkoła Podstawowa nr 4 w Biłgoraju, budynek przy ul. Lubelskiej 16 w Biłgoraju, MOPS w Biłgoraju.	2023-2028	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	15 000,00
13	Bezpieczeństwo to podstawa	Obszar rewitalizacji – miejsca otwarte / publiczne, budynki miejskie	2023-2028	Fundusze UE: EFRR,EFS.FS, Budżet Miasta, KPO	20 000,00

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
14	Inkubator społecznej przedsiębiorczości	Urząd Miasta Biłgoraja	2023-2028	Fundusze UE: EFRR, EFS, FS, Budżet Miasta, KPO	100 000,00
15	Biłgorajski Klub Wolontariatu	Urząd Miasta Biłgoraja	2023-2028	Fundusze UE: EFRR, EFS, FS, Budżet Miasta, KPO	100 000,00
16	Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi	SOS Wioska Dziecięca w Biłgoraju ul. Zielona 132; budynek 132F	2023-2028	Środki prywatne	500 000,00
17	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu	SOS Wioska Dziecięca w Biłgoraju ul. Zielona 132; budynki: 132A, 132B, 132C, 132D, 132E, 132G, 132H, 132I i 132J	2023-2028	Środki prywatne	2 000 000,00
18	Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży	Park Nowakowskiego w Biłgoraju	2023-2028	Fundusze UE: EFRR, EFS, FS, Budżet Miasta, KPO	200 000,00
Razem					38 007 000,00

Źródło: opracowanie własne

12. Opis struktury zarządzania

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji zadaniem własnym samorządu szczebla gminnego jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miasta Biłgoraj na lata 2022-2028 są: **Urząd Miasta Biłgoraja na czele z Burmistrzem Biłgoraja; Rada Miasta Biłgoraja, Komitet Rewitalizacji oraz miejskie jednostki organizacyjne.**

Organem mającym ustawowe umocowanie do zarządzania GPR jest **Burmistrz Miasta Biłgoraja**, będący **Operatorem procesu rewitalizacji**, który ustanawia pozostałe elementy organizacyjne struktury zarządzania wdrożeniem.

Zarządzanie GPR będzie odbywać się w ramach istniejących struktur **Urzędu Miasta Biłgoraja**. Całością realizacji programu zarządzać będzie **Referat Strategii i Planowania Inwestycji Urzędu Miasta Biłgoraja**.

Taki przyjęty schemat zarządzania nie generuje dodatkowych kosztów w ramach zarządzania programem.

Ponadto w realizacji zadań w ramach GPR potencjalnie ważną rolę w strukturze zarządzania, czy też wdrażania przypisano partnerom projektowym, zgodnie z Ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057). Na podstawie art. 28a Ustawy w celu wspólnej realizacji projektów, mogą być tworzone partnerstwa, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt (zwany projektem partnerskim), na warunkach określonych w porozumieniu lub umowie partnerskiej lub na podstawie odrębnych przepisów.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne gminy będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez **Radę Miasta Biłgoraja** Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) oraz poszczególnymi budżetami rocznymi. Spójność niniejszego programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację przedsięwzięć zaplanowanych i zhierarchizowanych w WPF.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi Burmistrz Miasta Biłgoraja może powoływać zespoły zadaniowe, w skład których będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania przedsięwzięciem. Ideą powołania ww. zespołów jest właściwe przygotowanie przedsięwzięcia od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania opisu przedmiotu zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania

przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzania przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Rysunek 7 Schemat organizacji procesu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Komitet Rewitalizacji

Rolą Komitetu Rewitalizacji jest wsparcie doradcze Burmistrza Miasta Biłgoraja w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR oraz prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy. Komitet może inicjować również partnerstwa między samorządem a partnerami projektowymi w celu realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Miasta Biłgoraja w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Burmistrz Miasta Biłgoraja powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia przez Radę Miasta Biłgoraja zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Rysunek 8 Schemat organizacji procesu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

W tabeli poniżej przedstawiono możliwe ryzyka, które mogą wystąpić podczas wdrażania GPR.

Do każdego ze wskazanych ryzyk przypisano prawdopodobieństwo wystąpienia w 3 stopniowej skali:

- 1 – niskie ryzyko wystąpienia,
- 2 – średnie ryzyko wystąpienia,
- 3 – ryzyko prawdopodobne.

Tabela 45 Możliwe ryzyka

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka	Sposoby rozwiązywania sytuacji problemowej
Nieotrzymanie środków finansowych	3 – ryzyko prawdopodobne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Próba dywersyfikacji źródeł finansowania (źródła prywatne, konkursowe, zagraniczne, PPP - partnerstwo publiczno-prywatne) 2. Aktualizacja GPR
Opóźnienia w realizacji przedsięwzięć	2 – średnie ryzyko wystąpienia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpowiednia konstrukcja umów zakładająca kary umowne i odpowiedzialność wykonawcy za terminowe ukończenie inwestycji/projektu. 2. Bieżący monitoring postępu realizacji przedsięwzięć (więcej w rozdziale 13.1 Monitoring)

Brak chętnych do uczestnictwa w przedsięwzięciach społecznych	2 – średnie ryzyko wystąpienia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysyłka próśb imiennych do potencjalnych uczestników przez jednostki organizacyjne Gminy 2. Osobiste zaangażowanie liderów wybranych grup w proces rekrutacji
---	--------------------------------	---

Źródło: opracowanie własne

13. System monitoringu i ewaluacji

13.1 Monitoring

Monitoring procesu rewitalizacji stanowi procedurę systematycznego rejestrowania postępów procesu rewitalizacji na podstawie realizacji działań i powstawania produktów tych działań. Monitoring prowadzony w odniesieniu do realizowanych przedsięwzięć będzie polegał na pozyskiwaniu informacji na temat postępów z realizacji oraz kontroli założeń. Ponadto kontrolowane będą aspekty finansowe przedsięwzięć w kontekście zapewnienia trwałości osiągniętych rezultatów. W związku z powyższym, monitoring będzie polegał na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne, za co odpowiedzialny będzie Operator. Podstawą oceny realizacji GPR będą pozyskane dane ilościowe i jakościowe. Dla usystematyzowania uzyskiwanych informacji w cyklu rocznym, Operator wyśle do wszystkich zaangażowanych podmiotów prośbę o przesłanie informacji o postępach realizowanych prac. Uzyskane informacje będą zbierane i przetwarzane przez Operatora. Z jednej strony umożliwi to reagowanie na różne zdarzenia związane z wdrażaniem poszczególnych przedsięwzięć, z drugiej prezentację informacji podmiotom zaangażowanym w proces rewitalizacji, w szczególności Radzie Miasta Biłgoraja oraz Komitetowi Rewitalizacyjnemu w zakresie postępu prowadzonych prac. Tak zaplanowany monitoring pozwoli na utrzymanie systematycznego kontaktu ze wszystkimi zaangażowanymi podmiotami, jednocześnie pozwalając na właściwe przygotowanie ewaluacji. Podstawowym narzędziem do śledzenia postępów są wskaźniki monitorowania. Do monitorowania zmian stanu obszaru rewitalizacji będą wykorzystane te same wskaźniki ilościowe i jakościowe, które były podstawą delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Natomiast do monitorowania realizacji GPR zaprojektowano system wskaźników realizacji celów GPR (znajdujący się w dalszej części opracowania), w którym zaproponowano wskaźniki mierzące konkretne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (poziom bazowy wskaźników wynosi zero).

13.2 Ewaluacja

Ewaluacja okresowa GPR będzie realizowana w cyklach trzyletnich. Obejmować będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym pośrednią ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom. Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności w ramach ewaluacji.

Tabela 46 Organizacja procesu ewaluacji

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Burmistrz Miasta Biłgoraja	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy, terminowe przekazanie raportu z ewaluacji okresowej Komitetowi Rewitalizacyjnemu i Radzie Miasta Biłgoraja
Komitet Rewitalizacyjny	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Kierownik Referatu Strategii i Planowania Inwestycji	Sprawdzenie raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do zatwierdzenia Burmistrzowi Biłgoraja i do opiniowania Komitetowi Rewitalizacyjnemu
Kierownik Referatu Strategii i Planowania Inwestycji	1. Sprawdzenie poprawności wypełnienia kart, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w GPR 2. Przeprowadzenie ankietyzacji podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki gminne) zaangażowanych we wdrażanie GPR	Skompletowanie kart zadań, skompletowanie ankiet, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie informacji zawartych w kartach zadań, weryfikacja wskaźników realizacji GPR
Pracownicy merytoryczni Urzędu Miasta Biłgoraja i kierownicy jednostek organizacyjnych	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań i przygotowanie ankiety ewaluacyjnej	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań i ankiety do Referatu Strategii i Planowania Inwestycji
Podmioty prywatne i publiczne; partnerzy (inne niż jednostki miejskie)	Realizacja zadań ujętych w GPR, wypełnienie ankiet dostarczonych przez pracownika Referatu Strategii i Planowania Inwestycji	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie ankiet do Referatu Strategii i Planowania Inwestycji

Źródło: opracowanie własne

W ramach ewaluacji okresowej przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Pracownik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w GPR, sporządza sprawozdanie z realizacji w formie karty zadań i ankiety ewaluacyjnej tego zadania, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Wypełnioną kartę zadania i ankietę ewaluacyjną za ubiegły rok pracownik referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do Referatu Strategii i Planowania Inwestycji.
3. Pracownik Referatu Strategii i Planowania Inwestycji przeprowadza badanie przy pomocy ankiety ewaluacyjnej wśród podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie). Badanie służy ocenie poziomu osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Pracownik Referatu Strategii i Planowania Inwestycji sprawdza wypełnione karty zadań i ankiety ewaluacyjne pod względem kompletności informacji i w przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego kierownika referatu lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.
5. Pracownik Referatu Strategii i Planowania Inwestycji, na podstawie informacji zawartych w kartach zadań i ankietach ewaluacyjnych, przygotowuje zbiorczy raport, który przekazuje za pośrednictwem Referatu Strategii i Planowania Inwestycji Burmistrzowi Biłgoraja.
6. Burmistrz Miasta Biłgoraja zatwierdza raport i przekazuje go Komitetowi Rewitalizacyjnemu. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
7. Komitet Rewitalizacyjny opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenie Burmistrzowi Miasta Biłgoraja.

8. Burmistrz Miasta Biłgoraja po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacyjnego przekazuje go niezwłocznie Radzie Miasta Biłgoraja.

13.3 Aktualizacja GPR

W przypadku problemów i niskiej efektywności w realizacji przedsięwzięć na etapie monitorowania, można wziąć pod uwagę modyfikację i aktualizację programu rewitalizacji.

W przypadku wprowadzania zmian i korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych w dokumencie należy przedstawić ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 może okazać się konieczna, np. w przypadku nieosiągnięcia zakładanych wskaźników podczas monitorowania lub braku terminowości realizacji działań.

13.4 Harmonogram realizacji

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028.

Tabela 47 Harmonogram realizacji GPR

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miasta Biłgoraj na lata 2022-2028	2023 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny	2023 r. (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasta Biłgoraj	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2023 r. do 2030 r. (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2023 r. do 2030 r.
Monitoring	Od 2023 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2024 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2022 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

13.5 Koszty zarządzania

Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Urzędu Miasta Biłgoraja w ramach obowiązków służbowych, w związku z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu. Komitet Rewitalizacyjny powołany przez Burmistrza Miasta Biłgoraja jako ciało doradcze, funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Miasta Biłgoraja i miejskich jednostek organizacyjnych, jak również wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych oraz mieszkańców. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacyjnego będzie miała charakter społeczny i nieodpłatny.

13.6 Wskaźniki realizacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 wymaga usystematyzowanego monitoringu i jednym z podstawowych narzędzi służących do śledzenia postępu realizacji GPR są wskaźniki realizacji. Dostarczają one informacji dotyczących efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia poszczególnych celów rewitalizacji wskazanych w części planistycznej, a nie produktów poszczególnych przedsięwzięć. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych przedsięwzięć, a ma na celu osiągnięcie zmiany na terenie obszaru poddanego rewitalizacji.

Tabela 48 Wskaźniki realizacji GPR dedykowane celom rewitalizacji

Wskaźnik wraz z jednostką pomiaru	Wartość wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika	Numer projektu
1. WYSOKI POZIOM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI				
Liczba obiektów poddanych rewitalizacji [szt.]	0	Urząd Miasta Biłgoraja, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce	5	1,4 5,7, 8,
Liczba lokali przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami [szt.]	0	Urząd Miasta Biłgoraja	4	1,5,7,8
Liczba budynków wielorodzinnych powstałych zgodnie ze standardami	0	Urząd Miasta Biłgoraja	1	3

Wskaźnik wraz z jednostką pomiaru	Wartość wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika	Numer projektu
dostępności				
Liczba lokali przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami	0	Urząd Miasta Biłgoraja	4	3
Liczba wykonanej dokumentacji koncepcyjnej na potrzeby działań rewitalizacyjnych [szt.]	0	Urząd Miasta Biłgoraja	1	2
Liczba przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych korzystających z obiektów poddanych rewitalizacji [szt.]	0	Urząd Miasta Biłgoraja	30	1,5,7,8
Liczba osób, korzystających z obiektów poddanych rewitalizacji [osoba]	0	Biłgorajskie Centrum Kultury	2 000	1,3,5,6,7,8
Liczba zestawów zakupionego sprzętu [szt.]	0	Urząd Miasta Biłgoraja, BCK	4	1, 5,6, 12
Liczba zorganizowanych spotkań i wydarzeń kulturalnych [liczba]	0	Urząd Miasta Biłgoraja, BCK	15	12,15,18
Liczba osób realizujących ścieżkę reintegracji społecznej i zawodowej [osoba]	0	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju	20	14
Liczba wspartych inicjatyw oddolnych mieszkańców w kierunku ekonomii społecznej [szt.]	0	Urząd Miasta Biłgoraja	20	16
Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono finansowania zwrotnego [umowa pożyczki]	0	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	6	9,10
Liczba utrzymanych / nowo utworzonych miejsc pracy [szt.]	0	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	3	11
Liczba szkoleń podnoszących umiejętności przedsiębiorcze [szt.]	0	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Urząd Miasta Biłgoraja	23	11,16
Liczba uczestników szkoleń z przedsiębiorczości [osoba]	0	Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	30	11,16

Wskaźnik wraz z jednostką pomiaru	Wartość wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika	Numer projektu
Liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych / społecznych [szt.]	0	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju, Urząd Miasta Biłgoraja	40	13, 14, 15,17,18
Liczba uczestników akcji profilaktycznych / społecznych [osoba]	0	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju, Urząd Miasta Biłgoraja	730	13, 14, 15,17,18
2. UPORZĄDKOWANE PRZESTRZENIE PUBLICZNE, PRZYRODNICZE I MIESZKALNE, STANOWIĄCE BAZĘ DLA DZIAŁAŃ AKTYWIZACYJNYCH				
Długość wybudowanych ekranów akustycznych [m]	0	Urząd Miasta Biłgoraja	280 m	4
Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych na obszarze rewitalizacji [m ²]	0	Urząd Miasta Biłgoraja, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce	69 800 m ²	1,3,5,6
Powierzchnia obiektów poddanych modernizacji [m ²]	0	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce	250 m ²	7,8

Źródło: opracowanie własne

14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

14.1 Uspołecznienie opracowania GPR

W związku z pracami nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028, w ramach partycypacji społecznej, Urząd Miasta Biłgoraja organizował konsultacje społeczne na każdym etapie tworzenia dokumentu. Gminny Program Rewitalizacji opracowany został metodą partycypacji społecznej zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 poz. 485).

- Konsultacji projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj.**

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Biłgoraja. Konsultacje

społeczne zostały ogłoszone na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 559), art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 485) i uchwały nr XX/114/12 Rady Miasta Biłgoraj z dnia 24 lutego 2012 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami. Konsultacje społeczne miały na celu poznanie opinii mieszkańców oraz partnerów społecznych i gospodarczych na temat projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Biłgoraja.

Konsultacje ogłoszono Zarządzeniem nr 261/VIII/2022 Burmistrza Miasta Biłgoraja z dnia 28 lutego 2022 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Biłgoraja.

Uprawnionymi do uczestnictwa w konsultacjach społecznych byli mieszkańcy oraz wszystkie działające na obszarze miasta podmioty społeczno-gospodarcze, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

- A. Zbierania uwag w postaci papierowej przez wypełnienie formularza dostępnego w Urzędzie Miasta Biłgoraja,
- B. Zbierania uwag w postaci elektronicznej przez wypełnienie formularza dostępnego on-line, dostępnego poprzez dedykowaną platformę internetową (https://ankieta.deltapartner.org.pl/bilgoraj_formularz),
- C. Bezpośredniego spotkania dla interesariuszy procesu rewitalizacji, które odbyło się dnia 9 marca 2022 roku w Urzędzie Miasta Biłgoraja,
- D. Wypełnienia elektronicznego formularza konsultacyjnego dostępnego na stronie internetowej Urzędu Miasta Biłgoraja www.bilgoraj.pl;
- E. wypełnienia elektronicznego formularza z opiniami i propozycjami w zakresie przyszłego rozwoju wyznaczonego obszaru rewitalizacji dostępnego na stronie internetowej Urzędu Miasta Biłgoraja www.bilgoraj.pl oraz pod domeną https://ankieta.deltapartner.org.pl/bilgoraj_gpr;

Konsultacje społeczne prowadzone były od dnia 7 marca 2022 roku do dnia 6 kwietnia 2022 roku. Spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 9 marca 2022 roku o godzinie 16.00 w budynku Urzędu Miasta Biłgoraja. W spotkaniu wzięło udział łącznie 13 osób.

W trakcie spotkania zaprezentowano wyniki i podsumowanie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Biłgoraja. W ramach spotkania wpłynęła uwaga kierowana przez Urząd Miasta Biłgoraja, wnioskująca o powiększenie obszaru rewitalizacji Różnówka. Uwagę przyjęto oraz wprowadzono zmiany w diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego oraz na mapach stanowiących załącznik do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj.

Za pomocą udostępnionego formularza nie zgłoszono uwag do projektu przedmiotowej uchwały w formie papierowej i elektronicznej. Natomiast w ramach prowadzonej ankiety na temat zaproponowanego obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Biłgoraja wpłynęło 137 formularzy ankiet z opiniami i propozycjami rozwoju ww. obszaru. Wnioski w nich zawarte znajdują odzwierciedlenie w diagnozie pogłębionej obszaru rewitalizacji.

2. **Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.** Uchwałą nr XXXVI/388/2022 Rady Miasta Biłgoraja z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 przystąpiono do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028. Wykonanie uchwały powierzono Burmistrzowi Miasta Biłgoraja.
3. **Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych.** Otwarty nabór projektów do GPR został ustanowiony **Obwieszczeniem Burmistrza Miasta Biłgoraja o przystąpieniu do sporządzenia** Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028.

Propozycję projektu lub przedsięwzięcia do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 można było zgłosić poprzez formularz dostępny na dedykowanej platformie internetowej (https://ankieta.deltapartner.org.pl/bilgoraj_nabor_przedstawiec).

Ponadto propozycje projektowe można było składać mailowo lub w wersji papierowej dostępnej w BIP Miasta Biłgoraj (załącznik - fiszka projektowa) oraz w Biurze Obsługi Interesanta, Plac Wolności 16, w Biłgoraju. Celem naboru było określenie katalogu

konkretnych działań i zadań, które powinny zostać zrealizowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Wypełnione formularze przedsięwzięć można było składać w wersji papierowej lub elektronicznej w okresie od 20.06.2022 r. – 11.07.2022 r.

W ramach prowadzonego otwartego naboru wpłynęło **27 formularzy (propozycji projektowych)**. Otrzymane propozycje przedsięwzięć były weryfikowane przez pracowników Urzędu Miasta Biłgoraja. Część propozycji została odrzucona ze względów formalno – prawnych (brak własności miejsca realizacji zadania).

W ostatecznym zestawieniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR znalazło się **18 formularzy** przedsięwzięć rewitalizacyjnych wypracowanych metodą partycypacyjną.

Przyjęty sposób włączenia w proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji służył

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Na każdym etapie prowadzonego procesu rewitalizacyjnego Urząd Miasta Biłgoraja prowadził działania edukacyjno-informacyjne poprzez stały dostęp do informacji na temat rewitalizacji udzielanych przez pracowników Referatu Strategii i Planowania Inwestycji.

14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR

Podstawowym celem działań związanych z uspołecznieniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022 - 2028 jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów i interesariuszy. Proces partycypacji społeczności lokalnej w realizacji GPR odbywać się będzie:

1. pośrednio – poprzez informowanie z wykorzystaniem strony internetowej gminy, publikacje promocyjne i informacyjne oraz lokalną prasę,
2. bezpośrednio – podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz z organizacjami pozarządowymi, dopuszczalna formuła zdalna.

Interesariuszami procesu rewitalizacji, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji będą: mieszkańcy miasta, mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.), lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

W ramach rozpowszechniania informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta Biłgoraja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022 - 2028,
- publikowanie informacji na stronie internetowej Urzędu o nowo realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- współpraca z lokalnymi mediami mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wnioskach z monitorowania GPR.

Uspołecznienie wdrażania GPR będzie również realizowane z wykorzystaniem i wspieraniem rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi poprzez:

- przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- opracowanie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej,
- powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji). Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny

rewitalizacji. Będzie on również pełnił funkcję opiniodawczo - doradczą Burmistrza Miasta Biłgoraja,

- organizację co najmniej jednego w roku otwartego spotkania konsultacyjnego (dopuszczalna formuła zdalna), w trakcie którego mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi dot. prowadzonych prac.

Proponowane działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi mogą zostać rozszerzone, dostosowane do panujących rozporządzeń.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30-37), Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353.) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

Burmistrz Biłgoraja wystąpił z pismem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie dnia 10.11.2022 r. w celu uzyskania niezbędnych decyzji w zakresie uczestnictwa w procedurze Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko oraz uzyskania stosownych opinii i uzgodnień dla projektu dokumentu.

Pismem z dnia2021 r. (syg.:) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie potwierdził stanowisko, co do braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028.

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 nie przewiduje wprowadzania zmian w uchwałach obowiązujących w Gminie Miasto Biłgoraj.

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 nie przewiduje się ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

Niezbędne zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 nie przewiduje wprowadzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Biłgoraj.

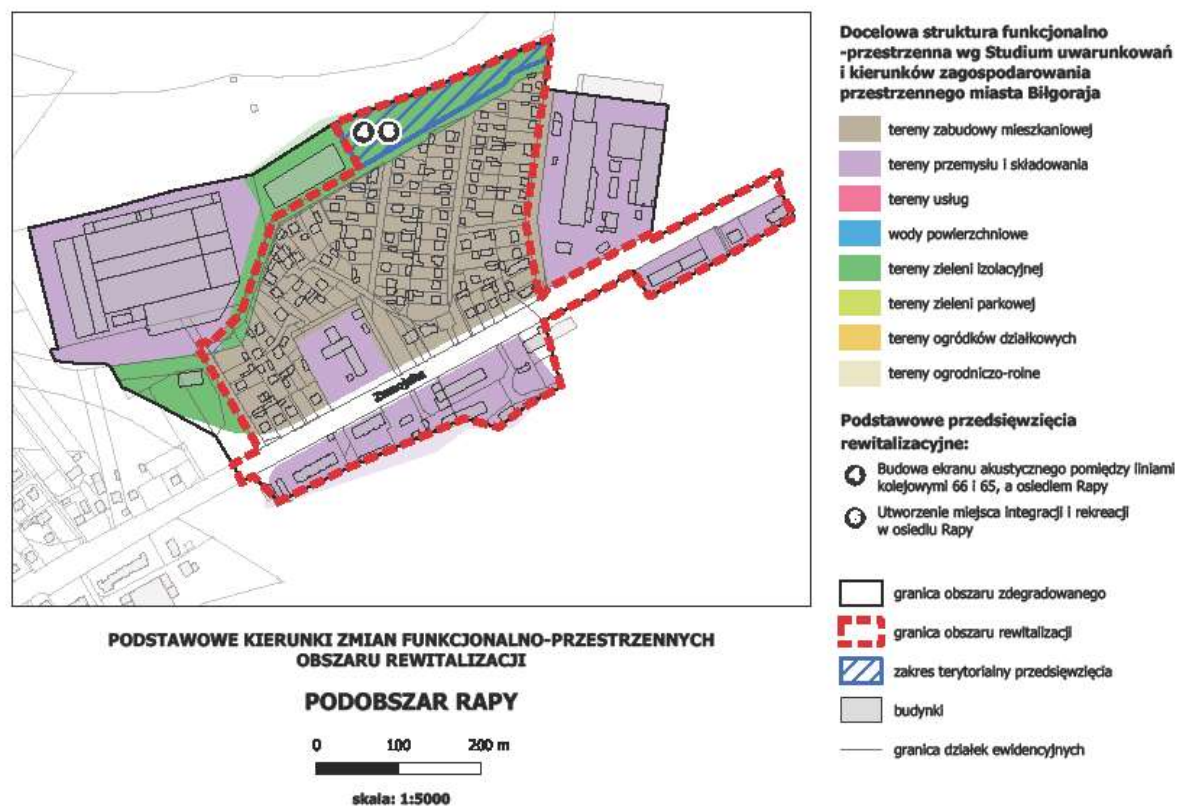
Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028 nie przewiduje wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie miasta Biłgoraja.

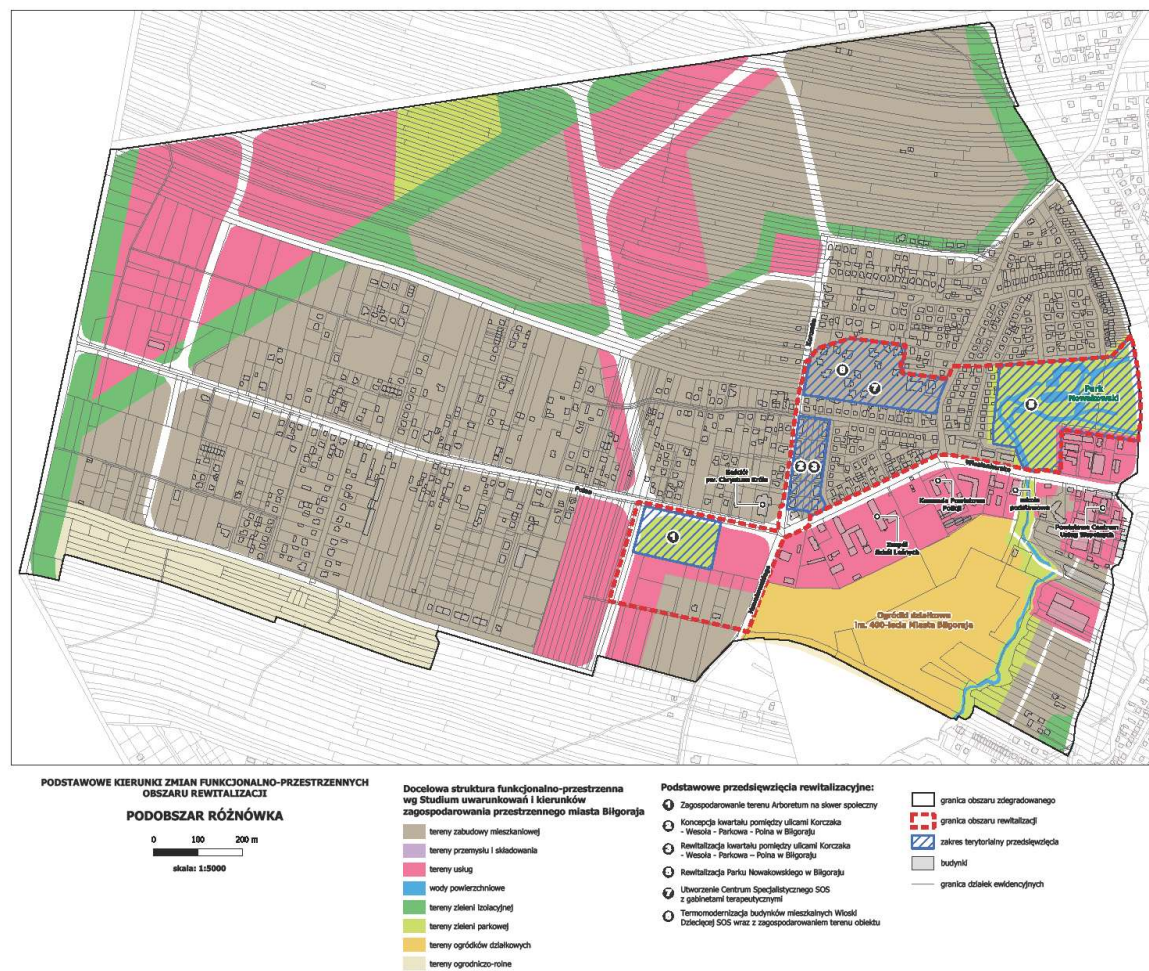
18. Załącznik graficzny

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Rysunek 9 Kierunki zmian funkcjonalno – przestrzennych dla podobszaru rewitalizacji Rapy

Rysunek 10 Kierunki zmian funkcjonalno – przestrzennych dla podobszaru rewitalizacji Różnówka

19. Załącznik matryca logiczna procesu rewitalizacji

Tabela 49. Matryca logiczna procesu rewitalizacji

	Logika interwencji	Wskaźniki realizacji	Źródła informacji o wskaźniku		Założenia
Cel główny rewitalizacji	Celem głównym rewitalizacji jest nadanie nowych funkcji miejscom, obiektom; przestrzeniom w Gminie Miasto Biłgoraj oraz zniwelowanie problemów społecznych poprzez podjęcie skoordynowanych zabiegów aktywizacyjnych na rzecz społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych w wymiarze społecznym – Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych w wymiarze infrastrukturalnym – Liczba osób biorących udział w działaniach społecznych na obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> – Dane UM Biłgoraja (wraz z jednostkami) – Dane od podmiotów realizujących projekty 		<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja założeń GPR będzie zależna od liczby zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych. – Stały monitoring i ewaluacja programu – Komitet Rewitalizacji
	Zdiagnozowane problemy	Kierunki działań	Cele rewitalizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu	Cel główny rewitalizacji
W wymiarze społecznym	<p>PS. 1 Niski wskaźnik przedsiębiorczości</p> <p>PS. 2 Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej</p> <p>PS. 3 Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>PS. 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>1.1 Wzrost poziomu przedsiębiorczości, rozwój rynku pracy obszaru rewitalizacji</p> <p>1.2 Tworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją</p> <p>1.3 Aktywizacja i włączenie społeczne grup zagrożonych marginalizacją, wykluczeniem społecznym</p> <p>1.4 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego</p>	Wysoki poziom integracji oraz aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – Liczba wykonanej dokumentacji koncepcyjnej na potrzeby działań rewitalizacyjnych – Liczba przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych korzystających z obiektów poddanych rewitalizacji – Liczba osób, korzystających z obiektów poddanych rewitalizacji – Liczba zestawów zakupionego sprzętu edukacyjnego – Liczba zorganizowanych spotkań i wydarzeń kulturalnych – Liczba osób realizujących ścieżkę reintegracji społecznej i zawodowej – Liczba wspartych inicjatyw oddolnych mieszkańców w kierunku ekonomii społecznej – Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono finansowania zwrotnego (umowa pożyczki) – Liczba utrzymanych / nowo utworzonych miejsc pracy – Liczba szkoleń podnoszących umiejętności przedsiębiorcze – Liczba przeprowadzonych 	Nadanie nowych funkcji miejscom, obiektom; przestrzeniom w Gminie Miasto Biłgoraj oraz zniwelowanie problemów społecznych poprzez podjęcie skoordynowanych zabiegów aktywizacyjnych na rzecz społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji.

				akcji profilaktycznych / społecznych – Liczba uczestników akcji profilaktycznych / społecznych	
W wymiarze technicznym	<p>PI. 1 Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>PI.2 Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych</p>	<p>2.1 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców</p> <p>2.2 Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej</p> <p>2.3 Poprawa parametrów użytkowych układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji</p>	Uporządkowane i funkcjonalne przestrzenie publiczne bazujące na zasobach przyrodniczych i historycznych	<p>– Długość wybudowanych ekranów akustycznych</p> <p>– Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych na obszarze rewitalizacji</p>	
Wiązki projektowe		Problem, który zostanie rozwiązany		Spodziewane efekty	
	Projekt infrastrukturalny	Projekt społeczny			
I	Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny	<p>Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP</p> <p>Zielona energia dla firm</p>	<p>PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>PS 1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości</p> <p>PS 2. Niska aktywność społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej</p>	<p>– Wzrost liczby osób korzystających z otwartych zrewitalizowanych terenów</p> <p>– Wzrost liczby wspartych inicjatyw oddolnych mieszkańców w kierunku ekonomii społecznej</p> <p>– Wzrost liczby utworzonych podmiotów ekonomii społecznej</p> <p>– Wzrost liczby osób, które zrealizowały ścieżkę reintegracji społecznej i / lub zawodowej</p> <p>– Wzrost liczby organizacji pozarządowych działających na obszarze rewitalizacji</p>	
II	<p>Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa – Polna w Biłgoraju</p> <p>Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka - Wesoła - Parkowa – Polna w Biłgoraju</p>	<p>Program pomocy rodzinie</p> <p>Program profilaktyczny: Stop uzależnieniom!</p>	<p>PI 2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych</p> <p>PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>PS 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>– Poprawa jakości i funkcjonalności infrastruktury społecznej i mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji,</p> <p>– Zahamowanie procesu wykluczenia społecznego jednostek i grup mieszkańców obszaru rewitalizacji,</p> <p>– Wzrost poziomu bezpieczeństwa społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>– Wzrost liczby akcji szkoleniowych / aktywizacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	
III	Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy	Bezpieczeństwo to podstawa	<p>PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,</p> <p>PS 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>– Poprawa jakości życia w kontekście ochrony przed hałasem,</p> <p>– Poprawa bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji,</p> <p>– Wzrost liczby akcji dotyczących poprawy bezpieczeństwa publicznego</p> <p>– Wzrost liczby osób przeszklonych, biorących udział w przedsięwzięciach edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa</p>	
IV	Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju	<p>KULTURA w Parku Nowakowskiego</p> <p>Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży</p>	<p>PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,</p> <p>PS 2. Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej</p> <p>PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	<p>– Wzrost powierzchni terenów otwartych dostosowanych do potrzeb rekreacyjnych mieszkańców</p> <p>– Poprawa warunków do korzystania ze środowiska przez mieszkańców</p> <p>– Zwiększenie liczby osób odwiedzających zabytki na obszarze rewitalizacji</p> <p>– Wzrost aktywności gospodarczej i społecznej na obszarach rewitalizacji</p> <p>– Wzrost liczby osób uczestniczących w imprezach kulturalnych na obszarze rewitalizacji,</p> <p>– Wzrost liczby imprez integracyjnych / profilaktycznych</p>	
V	Utworzenie miejsca integracji i rekreacji na osiedlu Rapy	Biłgorajski Klub Wolontariatu	<p>PI 1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych (zwłaszcza terenów zielonych) do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,</p> <p>PS 2. Niska aktywności społeczna wyrażona liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej</p> <p>PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>PS 4 Niski poziom bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>– Wzrost powierzchni zagospodarowanej dla celów społecznych</p> <p>– Wzrost liczby osób korzystających z miejsc integracji społecznej</p> <p>– Wzrost liczby osób korzystających z Klubu Wolontariusza</p> <p>– Wzrost liczby zorganizowanych akcji społecznych</p> <p>– Liczba zaktywizowanych osób w ramach działalności non profit</p>	

VI	Utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi	Program rozwoju przedsiębiorczości	PI 2. Występowanie obszarów zabudowanych o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych PS 1 Niski wskaźnik przedsiębiorczości PS 3. Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów użyteczności publicznej – Wzrost liczby wspartych inicjatyw oddolnych mieszkańców w kierunku ekonomii / przedsiębiorczości – Wzrost liczby szkoleń dla przedsiębiorstw – Wzrost liczby godzin specjalistycznego wsparcia – Zwiększony wskaźnik przedsiębiorczości na obszarach rewitalizacji
	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu	Inkubator społecznej przedsiębiorczości		

Spis rysunków, tabel i wykresów

<i>Rysunek 1 Schemat celów i kierunków działań GPR Gminy Miasto Biłgoraj 2022-2028</i>	10
<i>Rysunek 2 Wizja obszaru rewitalizacji</i>	80
<i>Rysunek 3 Logika procesu rewitalizacji</i>	80
<i>Rysunek 4 Układ celów rewitalizacyjnych</i>	81
<i>Rysunek 5 Komplementarność przestrzenna GPR Gminy Miasto Biłgoraj</i>	139
<i>Rysunek 6 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych</i>	150
<i>Rysunek 7 Schemat organizacji procesu rewitalizacji</i>	159
<i>Rysunek 8 Schemat organizacji procesu rewitalizacji</i>	160
<i>Grafika 1 Podział ewidencyjny miasta Biłgoraja</i>	29
<i>Grafika 2 Logika definiowania i klasyfikacji problemowej obszaru rewitalizacji</i>	30
<i>Grafika 3 Podział miasta na jednostki statystyczne</i>	35
<i>Grafika 4 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej</i>	45
<i>Grafika 5 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji</i>	49
<i>Grafika 6 Podobszar rewitalizacji osiedla Rapy</i>	50
<i>Grafika 7 Podobszar rewitalizacji osiedla Różnówka</i>	52
<i>Grafika 8 Struktura płci respondentów [%]</i>	54
<i>Grafika 9 Struktura wieku respondentów badania ankietowego</i>	55
<i>Grafika 10 Wykształcenie respondentów [%]</i>	55
<i>Grafika 11 Status respondentów na rynku pracy [%]</i>	56
<i>Grafika 12 Zasadność podjęcia procesu rewitalizacji na wybranym obszarze rewitalizacji</i>	56
<i>Grafika 13 Czy wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważny punkt związany z funkcjonowaniem miasta</i>	57
<i>Grafika 14. Obszar rewitalizacji jako interesujące miejsce do zamieszkania</i>	58
<i>Grafika 15 Ocena jakości życia na obszarach rewitalizacji – całościowy wynik</i>	61
<i>Grafika 16 Problemy występujące na terenie obszaru rewitalizacji</i>	65
<i>Grafika 17 Największa zaleta, mocna strona, atut obszaru rewitalizacji</i>	66
<i>Grafika 18 Największa wada, słaba strona obszaru rewitalizacji</i>	67
<i>Tabela 1 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym</i>	11
<i>Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym</i>	15
<i>Tabela 3 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym</i>	23
<i>Tabela 4 Zestawienie obszarów porównawczych (ewidencyjnych) w ramach programu rewitalizacji</i>	34
<i>Tabela 5 Kryteria delimitacji GPR Biłgoraj</i>	36
<i>Tabela 6 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników</i>	42
<i>Tabela 7 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane</i>	42

<i>Tabela 8 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery</i>	44
<i>Tabela 9 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych</i>	48
<i>Tabela 10 Potencjał i atrakcyjność obszaru rewitalizacji – wyniki badania ankietowego</i>	58
<i>Tabela 11 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji</i>	59
<i>Tabela 12 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na płeć</i>	62
<i>Tabela 13 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na status na rynku pracy</i>	63
<i>Tabela 14 Ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji ze względu na wiek</i>	64
<i>Tabela 15. Pozostałe problemy występujące na obszarze rewitalizacji</i>	65
<i>Tabela 16 Potencjały obszaru rewitalizacji</i>	68
<i>Tabela 17 Wyniki pomiarów hałasu drogowego dla dróg przebiegających przez miasto Biłgoraj</i>	77
<i>Tabela 18 Schemat problemowy GPR Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2022-2028</i>	78
<i>Tabela 19 Założenia interwencji rewitalizacyjnej w Gminie Miasto Biłgoraj</i>	82
<i>Tabela 20 Zestawienie pozycji projektowych zebranych w otwartym naborze projektów do GPR</i>	83
<i>Tabela 21 Zestawienie pozycji wybranych do realizacji w ramach GPR</i>	85
<i>Tabela 22 Wykaz projektów rewitalizacyjnych dla Biłgoraja na lata 2021-2030 z podziałem na społeczne i infrastrukturalne</i>	87
<i>Tabela 23 Fiszka projektowa Zagospodarowanie terenu Arboretum na skwer społeczny</i>	88
<i>Tabela 24 Fiszka projektowa Koncepcja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa – Polna w Biłgoraju</i>	90
<i>Tabela 25 Rewitalizacja kwartału pomiędzy ulicami Korczaka – Wesoła – Parkowa - Polna</i>	92
<i>Tabela 26 Fiszka projektowa Budowa ekranu akustycznego pomiędzy liniami kolejowymi 66 i 65, a osiedlem Rapy</i>	96
<i>Tabela 27 Fiszka projektowa Rewitalizacja Parku Nowakowskiego w Biłgoraju</i>	97
<i>Tabela 28 Fiszka projektowa Utworzenie miejsca integracji i rekreacji w osiedlu Rapy</i>	102
<i>Tabela 29 Fiszka projektowa utworzenie Centrum Specjalistycznego SOS z gabinetami terapeutycznymi</i>	106
<i>Tabela 30 Fiszka projektowa Termomodernizacja budynków mieszkalnych Wioski Dziecięcej SOS wraz z zagospodarowaniem terenu obiektu</i>	108
<i>Tabela 31 Fiszka projektowa Podniesienie konkurencyjności sektora MMŚP</i>	109
<i>Tabela 32 Fiszka projektowa Zielona energia dla firm</i>	111
<i>Tabela 33 Fiszka projektowa Program rozwoju przedsiębiorczości</i>	113
<i>Tabela 34 Fiszka projektowa Kultura w Parku Nowakowskiego</i>	115
<i>Tabela 35 Fiszka projektowa Program pomocy rodzinie</i>	119
<i>Tabela 36 Fiszka projektowa Stop uzależnieniom</i>	121
<i>Tabela 37 Fiszka projektowa Bezpieczeństwo to podstawa</i>	125
<i>Tabela 38 Fiszka projektowa Inkubator Społecznej Przedsiębiorczości</i>	127
<i>Tabela 39 Fiszka projektowa Biłgorajski Klub Wolontariatu</i>	129
<i>Tabela 40 Fiszka projektowa Cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży</i>	131

<i>Tabela 41 Wiązki projektowe i zdiagnozowane problemy, które mają zniwelować</i>	<i>136</i>
<i>Tabela 42 Stopień realizacji zadań z Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miasto Biłgoraj na lata 2016-2022.....</i>	<i>144</i>
<i>Tabela 43 Komplementarność przedsięwzięć z celami strategicznymi i kierunków działań GPR.....</i>	<i>148</i>
<i>Tabela 44 Indykatywna lista projektów rewitalizacyjnych</i>	<i>155</i>
<i>Tabela 45 Możliwe ryzyka</i>	<i>160</i>
<i>Tabela 46 Organizacja procesu ewaluacji</i>	<i>162</i>
<i>Tabela 47 Harmonogram realizacji GPR.....</i>	<i>164</i>
<i>Tabela 48 Wskaźniki realizacji GPR dedykowane celom rewitalizacji.....</i>	<i>165</i>
<i>Tabela 49. Matryca logiczna procesu rewitalizacji</i>	<i>176</i>